STRIP SCHRIFT

Prijs f6,95
Bfr.150

JEAN-POL
PAUL GEERTS
GLEEVERS DAGBOEK

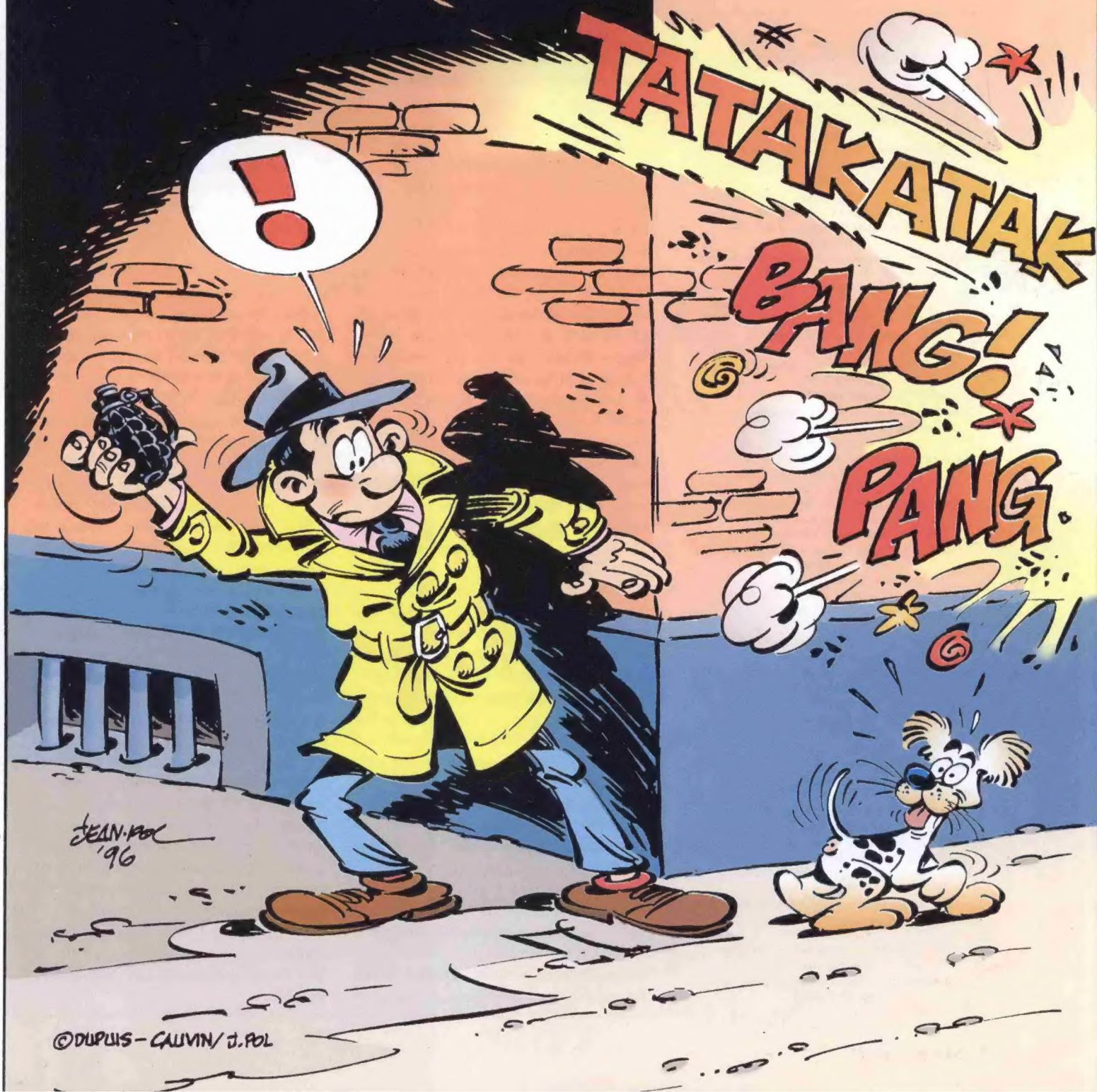

292 – JAARGANG 29 NUMMER 5 – 'S WERELDS OUDSTE STRIPINFORMATIEBLAD – VERSCHIJNT 10x PER JAAR

AGENDA

t/m 15 september
Expositie 'De Marsupilami, een nieuwe soort voor de wetenschap', Museum voor Natuurwetenschappen, Vautierstraat 29, Brussel, België, info: (+32) 02-6274233.

t/m 15 september
Museum met ballonnetjes, Een ludieke en geanimeerde tocht langs voorwerpen die een inspiratiebron vormden voor strips: de fetisj van het Gebroken Oor, de mummie van Raskar Kapak enzovoort, Koninklijke Musea voor Kunst en geschiedenis, Jubelpark, Brussel, België, info: (+32) 02-7417211.

t/m 15 september
Expositie 'La bande des six nez' met schatten uit privéverzamelingen, Postmuseum, Grote Zavel, Brussel, info: (+32) 02-5137258.

t/m 15 september
Expositie '25 jaar Jan, Jans en de kinderen en al het andere werk van Jan Kruis, Museum Flehite, Breestraat 80, Amersfoort, info: (+31) 033-4619987).

t/m 15 september
35e Cartoon-festival, Laguna Beach, Humor Hall, Duinbergen, Knokke-Heist, België, info: (+32) 050-630380.

t/m 30 september
Expositie 'Kastelen in strips', Kasteel van Spontin, 8 Chée de Dinant, Spontin, België, info: (+32) 02-5144438.

t/m 3 oktober
Expositie Jan Bosschaert, 'Diabolo', Mekanik Strip, St. Jacobsmarkt 73, Antwerpen, België, info (+32) 03-2342347.

t/m 6 oktober
Expositie 'Lucky Luke is 50 jaar', Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, info: (+32) 02-2191980.

t/m 15 oktober
Expositie '100 jaar Amerikaanse krantenstrips', Galerie Lambiek, Kerkstraat 78, Amsterdam, info: (+31) 020-6267543.

t/m 27 oktober
Expositie 'Paulus de Boskabouter', Museum van de Twintigste Eeuw, Bierkade 4-4a, Hoorn, info: (+31) 0229-214001.

t/m 31 oktober
Expositie 'De mooiste covers van het weekblad Kuifje. 50 jaar Lombard', Hotel Eurovillage, Karel de Grotelaan 80, Brussel, info: (+32) 02-2308555.

t/m 3 november
Expositie 'Strips in Darwins hofvijver', Een striproute met Nero en Suske en Wiske rond het water en de evolutietheorie, Antwerpse Zoo, Koningin Astridplein 26, Antwerpen, België, info: (+32) 03-2024540.

t/m 30 november
Expositie 'Strips, ruimte, toekomst', De verschillende imaginaire werelden uit de strip, Eurospace Center, Transinne-Redu, België, info: (+32) 061-656465.

t/m 31 december
Expositie 'De ballons van het Atomium' over hoe het Atomium sinds de Expo '58 striptekenaars heeft geïnspireerd, Atomium, Eeuwfeestlaan, Brussel, België, info: (+32) 02-4770977.

t/m 31 december
Expositie 'Geschiedenis van België: feiten en balloons', Congreshotel, Congresstraat 40, Brussel, België, info: (+32) 02-2171890.

t/m 31 december
Exposities 'Station Morris' en 'Station Dupuis', Metrostation, Charleroi, België, info: (+32) 071-276742.

16 september t/m 15 december
Expositie rond het 50-jarig bestaan van uitgeverij Lombard, Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, info: (+32) 02-2191980.

17 september t/m 10 november
Expositie 'Twee eeuwen geschiedenis doorheen het stripverhaal', Koninklijk Museum van het Leger, Jubelpark, Brussel, België, info: (+32) 02-7342157.

20 en 21 september
'Auteursrecht en strip', een internationaal colloquium, Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, info: (+32) 02-2191980.

27 september t/m 6 oktober
15e Salon du dessin de presse et d'humour, Saint-Just-le-Martel, Frankrijk, info: (+33) 55092670.

4 oktober t/m 24 november
Expositie 'Tout Wasterlain', Musée Jules Destree, Hotel de Ville, Place Charles II, Charleroi, België, info: (+32) 071-230298.

5 en 6 oktober
Stripfestival Durbuy, Durbuy, België, info: (+32) 089-717365.

5 oktober t/m 3 november
Expositie 'De 11 laureaten van de Bronzen Adhemar', Cultureel Centrum de Warande, Warandestraat 42, Turnhout, België, info: (+32) 014-419494.

6 oktober
F.A.C.T.S. V, een grote comics-, anime- en sf-conventie, Centrum Ten Berg, Gent, België, info: (+32) 09-2213746.

8 oktober t/m 5 januari 1997
Expositie 'De geboorte van Blake en Mortimer, 50 jaar geleden', Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, info: (+32) 02-2191980.

12 en 13 oktober
De Stripdagen, Het Turfschip, Chasséveld, Breda, info: (+31) 076-5415990.

17 oktober t/m 4 november
Expositie Erik Joris, 'Les cuisiniers dangereux' met medewerking van Herman Brusselmans, Erik de Kuyper en Tom Lanoye, Mekanik Strip, St. Jacobsmarkt 73, Antwerpen, België, info: (+32) 03-2342347.

19 oktober
'De oorsprong van het stripverhaal: voorlopers en ontdekkers', een internationaal colloquium, Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, info: (+32) 02-2191980.

9 en 10 november
Verzamelaars Joarbeurs, Joarbeurs, Utrecht, info: (+31) 030-2955560.

16 en 17 november
2e Mechelse Stripdagen, Cultureel Centrum A. Spinoy, Mechelen, België, info: (+32) 015-555806.

Bits & Pieces

Parijs

Het zal zo'n twee maanden geleden zijn geweest. M'n neefje Farouk aan de telefoon. Hij kwam naar Europa.. Vanuit Koeweit. Dat doet hij elke drie jaar. Samen met zijn ouders.

'Oom Ben, zullen we naar Eurodisney gaan als ik bij jou ben?' klonk het hoopvol.

Nu zag ik daar behoorlijk tegenop, want je hoort tamelijk rare verhalen over die speeltuin. Maar je wilt zo'n jong z'n lol niet onthouden. Tenslotte stuur ik hem ook altijd de Donald Duck op. Hoewel hij onze letters wel raar vindt, is hij gek op alle eenden. Een echte Duck-er.

En, onlangs was het zover. Met z'n allen naar Parijs. Dag of drie. Peperduur hotel in het pretpark. Vier man op een kamer zo groot als een claustrofobisch kippenhok. Loeiende airco. Ruim vierhonderd gulden per nacht. Nou, dat begon goed. Vervolgens, na een nacht niet slapen, een ontbijt proberen te vinden. Gastvrij werden we tegengehouden. Of we soms een papiertje hadden. Anders konden we niet mee-eten. Zo miste Farouk in ieder geval zijn ontbijt met Disney-figuren. Bijna een dag in de buurt en nog geen duck gezien.

Op naar de ingang. Ah, Disneyland. Zo'n beetje honderd gulden entree de man. Daar gingen we. Bergschoenen aan. Wij zouden eens even flink door deze gigantische Disneyvallei gaan lopen. Nog geen vijf minuten later stonden we stomverbaasd aan het achtereinde van het park.

'Oom Ben, kun je hier niet verder?'

'Nee, zo te zien niet. Het is hier over. Op. Uit.'

'Maar da's veel kleiner dan de Efteling van drie jaar terug', zei neef diep teleurgesteld.

'Ja, dat noemen ze marketing in Amerika'.

Verontwaardigd kochten we hotdogs en wat cola om de ellende weg te eten. Prompt was ik weer vijftig gulden lichter. En nog altijd geen één oorspronkelijke Disney-figuur gezien. Ja, wat van die in de lease zittende fuifnummers als Pocahontas en The Lion King. Maar geen eend te zien. Geen Mickey. Niets.

Inmiddels stond Farouk al drie kwartier in de rij voor een attractie. Hij was al halverwege. Voor een achtbaan. Want elke attractie in het park is een achtbaan. Iets anders hebben ze niet. Deze heette Space Mountain. Geheel Amerikaans werd aangegeven dat zwangere vrouwen, hartpatiënten, ondermaatsen en nog wat andere minderheidsgroepen niet werden geacht in te stappen. Zelfs waarde het gerucht rond dat deze moderne kwelling al enkele hartpatiënten het leven heeft gekost. Maar niemand had dáár cijfers over opgehangen. Een uur later zag ik Farouk weer. Had hij twee minuten rondgevlogen na al dat wachten. Van schrik z'n ogen stijf gesloten gehouden. Niks gezin! Goh, wat een lol.

'Heeft u Donald al gezien?'

'Nee, maar er is zo dadelijk één of andere Disney-parade. Daar doet hij vast in mee'.

Wij naar Main Street USA. Een westernstraatje met een minitramrails erin. Daar kwamen opeens twee poppen aangelopen. Nee, maar. Eén ervan was Pluto. Die andere kende ik absoluut niet. Zou het hier dan toch echt Disneyland zijn?

Nou, Pluto deed alles wat Oom Walt niet durfde. Hij rookte nog net geen Gauloises. Maar de inzittende van het Pluto-pak was wel een Franse geilneef. Elke keer als hij de kans kreeg sloeg hij z'n armen volledig om de jonge grietjes heen en kneep eens even flink in de voorkant. 'Oeps, Pluto, niet doen' werd er dan in allerlei talen geroepen. Maar hij bleef rustig knijpen. Ik stond er met m'n neus bovenop. Pluto had zo zijn eigen pretpark. En al wat we zagen was één Mickey en één Minnie. Maar geen enkele Duck! Weten die Amerikanen veel, wat wij in Europa en Koeweit leuk vinden. Gewoon Roger Rabbit en wat piraten moet je slikken. En één of andere toverfee.

'Oom Ben, ik vind er eigenlijk geen duck aan', hoorde ik opeens naast me. 'Je moet alleen maar wachten. En alles wat je koopt is peperduur.'

'Ik vrees dat ik het met je eens ben' mompelde ik.

De volgende ochtend redden we het Disney-ontbijt wel. Direct een rel. Pluto zou zich net aan Farouks zus vastklampen toen m'n neef ingreep. Met twee rechtse hoeken ging de verklede Parijzenaar gestrekt. Zodoende moesten de overige hotelgasten het de rest van de tijd doen met één Disney-figuur. Wij zijn in arren moede maar vertrokken.

'Oom Ben, zag je toen ik sloeg ook van die snelheidsstrepen langs mijn arm?'

'Nee Farouk, da's alleen in èchte pretparken'.

Ben Bits

STRIP SCHRIFT

Jaargang 29 september 1996 nummer 5 (292)

Verschijnt 10 maal per jaar
Stripschrift wordt samengesteld door een onafhankelijke redactie in opdracht van Het Stripschap. De verantwoordelijkheid voor de artikelen berust bij de auteurs

Redactie
Tijs Bagchus, Arco van Os, Rik Sanders, Harry Wibier

Medewerkenden
Rudi van Beek, Olav Beemer, Jan Bex, Ben Bits, Ruud Booms, Kees Bosch, Michel Clessens, Michiel Kroder, Just de Leeuwe, Gerard Leever, Arnel Lefevere, Frank Miller, Jeroen Mirck, Hans Moors, Michel Nadorp, Cor Nijmeijer, Pieter van Oudheusden, Hans Pols, Stefan Rutten, Bob Schreck, Peter de Smet, Jan-Willem Swane, Rudy Vrooman, Jempi Welkenhuyzen, Rogier van Winden

Redactie-adres
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam
Telefoon: 010 - 220 10 63, telefax: 010 - 421 06 08
Buzzer (tijdens kantooruren): 06 - 59 54 23 25
CompuServe: 75464,2224
E-mail: 75464.2224@compuserve.com
WWW: http://ourworld.compuserve.com/homepages/Stripschrift

Uitgever
Uitgeverij Stripstift
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam

Abonnementen
Abonnementen-administratie Stripschrift
t.a.v. Ton Schuringa
Postbus 11335
1001 GH Amsterdam
Telefoon: 020-685 22 29, telefax: 020-618 91 42
Abonnementsprijs ƒ62,50 / Bfr.1250
Leden van Het Stripschap ƒ2,50 / Bfr.45 korting
Nederland: Giro 209948 of
Bank 82.67.01.523
ten name van Stripschrift, Amsterdam
België: Bank 721-520.62.74-81
ten gunste van Het Stripschap, Turnhout
Opzeggingen alléén schriftelijk en uiterlijk twee maanden voor het aflopen van een abonnementsjaar
Foreign subscriptions on request

Reprorecht
Het overnemen, evenals het vermenigvuldigen van artikelen en illustraties is slechts geoorloofd na schriftelijke toestemming van de redactie

Advertenties
Voor de opgave van advertenties en het opvragen van de tarieven kunt u contact opnemen met:
De Groene Amsterdammer
t.a.v. Herman Feddema
Postbus 353
1000 AJ Amsterdam
Telefoon: 020-524 55 12, telefax: 020-622 14 21

Druk
Drukpartners, Amsterdam

Distributie
Het Raadsel, Amsterdam-Antwerpen

Omslag
Jean-Pol & Luc van Asten (inkleuring)

ISSN 0165-845X

Redactioneel

Wat kan een mens toch vreemd dromen, soms.
Zo droomden wij dat Roberto Raviola, de Italiaanse Tex Willer-tekenaar die in de stripwereld beter bekend staat als Magnus (ook in de 'Zwarte Reeks' van uitgeverij Sombrero verscheen zijn werk), het tijdelijke met het eeuwige had verwisseld.
En we droomden dat zijn collega Bonvi (auteur van De Stormtroepen, in Nederland uitgegeven door Dendros) twee maanden eerder door een auto werd doodgereden toen hij onderweg was naar een benefietavond ter financiering van Magnus' medicinale kosten.
Ook droomden we dat Tera de Marez Oyens, de componiste met wie Marten Toonder eind mei in het huwelijk trad, gestorven is.
Verder droomden we dat P. Hans Frankfurther – initiator van Het Stripschap en eerste redacteur van Stripschrift – samen met zijn zoon Felix verdronk tijdens zijn vakantie in Indonesië.
Wil iemand ons wakker maken?
En als het even kan: snel!

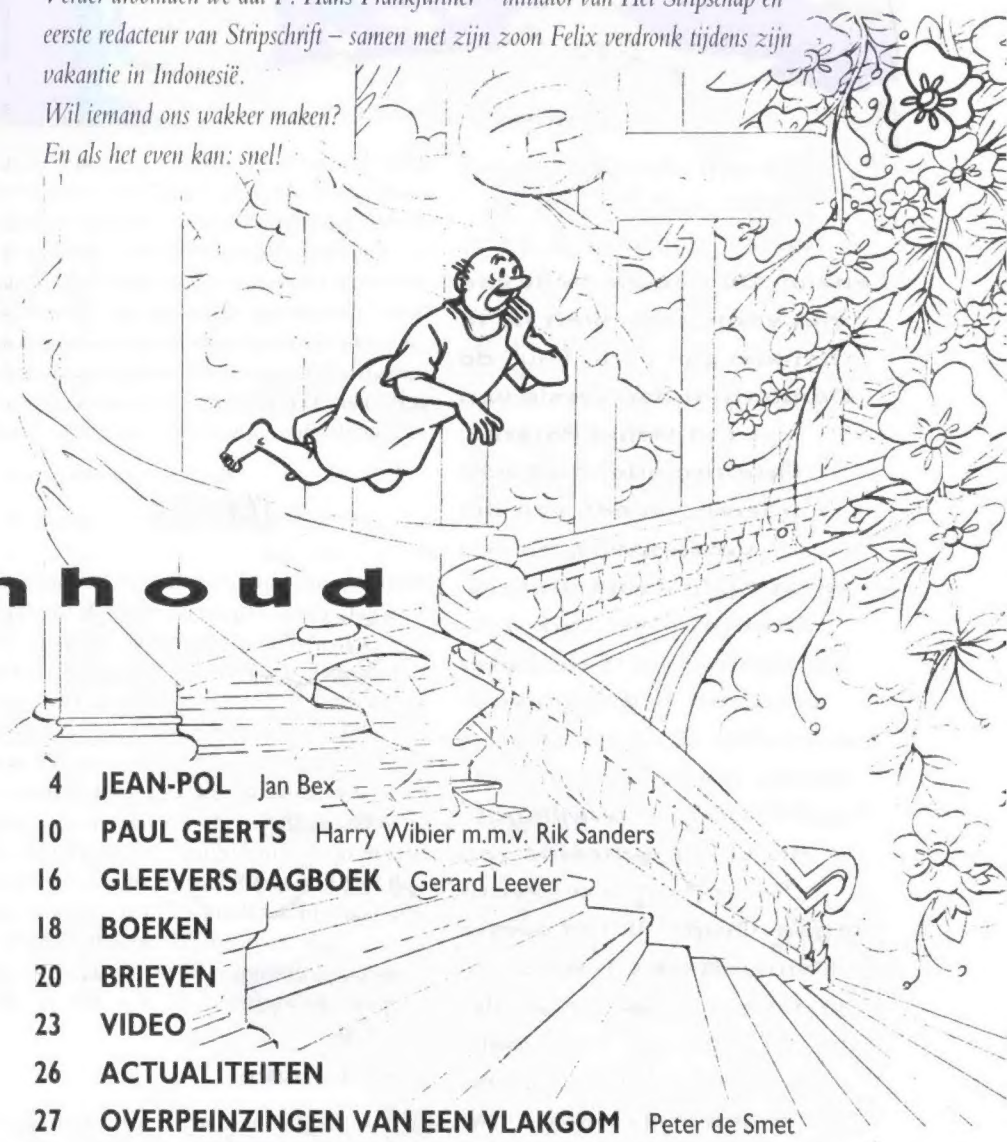

Inhoud

4 **JEAN-POL** Jan Bex
10 **PAUL GEERTS** Harry Wibier m.m.v. Rik Sanders
16 **GLEEVERS DAGBOEK** Gerard Leever
18 **BOEKEN**
20 **BRIEVEN**
23 **VIDEO**
26 **ACTUALITEITEN**
27 **OVERPEINZINGEN VAN EEN VLAKGOM** Peter de Smet
30 **INTRO STRIP** Olav Beemer
31 **SIN CITY** Frank Miller
34 **STARS & STRIPS** Olav Beemer

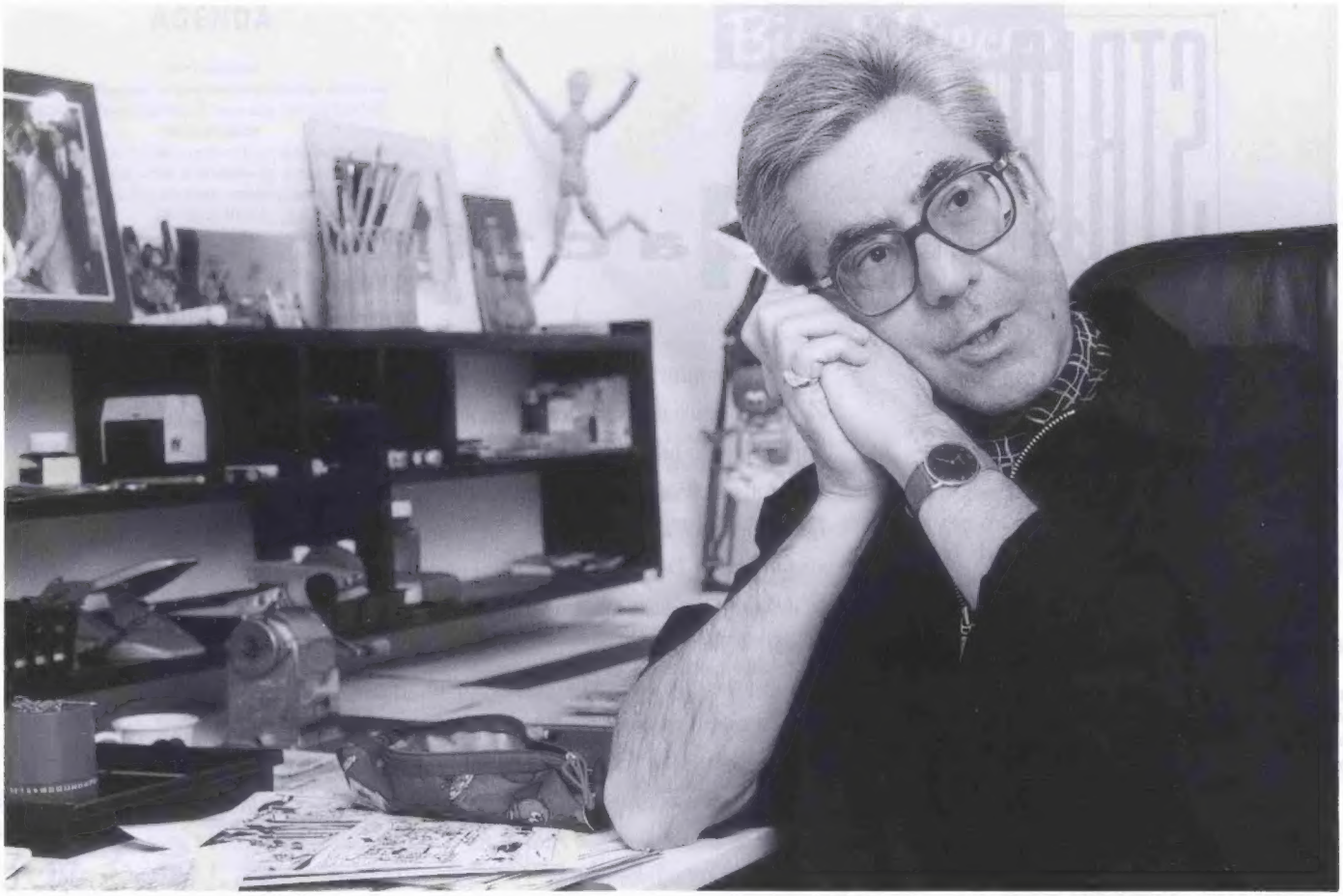

FOTO RUDI VAN BEEK

JEAN

Op zijn identiteitskaart staat: Jean-Paul van den Broeck**, geboren in 1943, Leuven. De tweede helft van zijn voornaam heeft hij te danken aan** Pater Paul**, de Dendermondse versie van het Heilig Paterke. 'Grootmoeder had acht kinderen, en één van die gastjes was, na een valpartij, in coma geraakt. Grootmoeder trok naar Dendermonde, naar Pater Paul, om te bidden voor beterschap. En het ventje is blijven leven. Sindsdien is Pater Paul onze familiegod. Als er iets scheelde zou Pater Paul er wel voor zorgen. Omdat ik het eerste kleinkind was, hebben ze mij, voor een deel, naar die pater genoemd.' Van Jean-Paul naar** Jean-Pol **is een kleine stap en met dat pseudoniem is deze nu 53-jarige striptekenaar in Vlaanderen een heel klein beetje onsterfelijk.**

Even het curriculum vitae langsgaan? Naast een aantal onderaannemingen (waaronder *De lustige Kapoentjes*' en *Piet Fluwijn en Bolleke* voor **Marc Sleen**) heeft Jean Pol *Annie en Peter* getekend voor *De Goede Pers*. Daarnaast maakte hij bakkersgastje *Kramikske* voor *Het Volk* en tovert hij nu, in nauwe samenwerking met de televisieploeg en Tongers talent **Wim Swerts** de – ook in stripland – geheide hit *Samson* uit zijn hoge hoed.

door
JAN BEX

Kroon op die carrière, want internationaal, is evenwel *Sammy*. Leuvenaar **Berck** (pseudoniem van Arthur Berckmans) kapte in '94 met deze lijfwachtenstrip. Waarom? Omdat hij 65 werd en het welletjes vond. Het grote Dupuis zat ineens zonder tekenaar voor één van hun bekendste reeksen en was blij-verrast dat uiteindelijk ene Jean-Pol geïnteresseerd bleek. Diens eerste *Sammy* is nu uit en vooral in de francofone wereld vragen ze zich met honderden tegelijk af wie die kerel wel mag zijn die Bercks stijl zo goed in zijn vingers heeft. Zo goed dat 'het zelfs beter is', fluisteren de kenners. Voor hen en voor de anderen: de carrière van Jean-Pol in een notendop.

Jean-Polleke

'We woonden in Maleise, een dorp naast Overijse. Vader verkocht meststoffen aan de druivenkwekers en aan de boeren. Hij zei altijd: 'Ge moogt tekenen als g'er uw brood mee kunt verdienen.' Ik heb dus eerst de handel gedaan, met mijn vader. Een goeie leerschool, ook voor later, voor mijn tekencarrière. Je moet je kunnen aanpassen aan de mensen. **Jeff Broeckx**, de tekenaar van *Bessy*, zegt altijd: 'Jean-Pol, jij bent de marktkramer van de striptekenaars.' (lacht)

Kajotters

'Maar toch, ik wilde tekenen. Het hele dorp wist dat. Het hing er vol met mijn gedrochten. 'Zeg Jean-Pol,' zeiden ze dan, 'in Jezus-Eik woont er nog zo ene bij wie het licht 's nachts altijd brandt.' (lacht) Dat bleek **Maurice Tillieux** te zijn, de tekenaar van *Guus Slim*. En die raadde me aan een internationale stijl te ontwikkelen. **Marc Sleen** woonde ook in de buurt, in Hoeilaart. Toen een grote meneer, nu een grote vriend: 'Tekenen, blijven tekenen', zei hij.» Vader had gezegd: 'Als ge werk vindt, moogt ge tekenen.' En dus heb ik de avondschool gevolgd op Sint-Lucas in Schaarbeek. Heel Brussel heb ik platgelopen. Tot ik uiteinde-

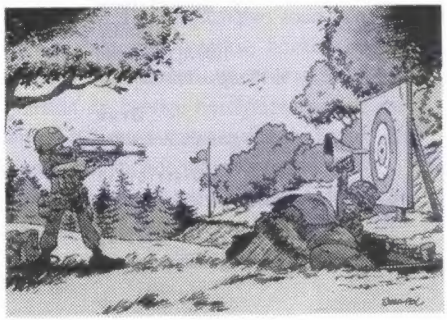

De zoete terugkeer van Action-Man

lijk bij het blad van de kajotters (de christelijke arbeidersjeugd in Vlaanderen. JB) titels mocht zetten. Zo is het stilletjes begonnen. Met *Ohee*, *Bi-Bip* en dat soort dingen.'

Assistent

'Marc Sleen vertrekt in 1965 van dagblad *Het Volk* naar *De Standaard*-krantengroep. Grote trammelant in de Vlaamse pers: Sleen pakt duizenden abonnees mee want *Nero* verhuist. Maar *De lustige Kapoentjes* is een ander verhaal, want die gagreeks was geen creatie van Sleen. Het kwam tot een proces waarbij de rechter tot een tamelijk idioot oordeel kwam: de grafische figuren Bolleke, Piet Fluwijn en De lustige Kapoentjes gingen naar *De Standaard*, de naam blijft bij *Het Volk*. Marc Sleen had voor *De lustige Kapoentjes* een medewerker, **Hugo de Reymaeker**, Hurey. *Het Volk* beloofde Hurey een vedette van hem te maken. En Hugo is bezweken en bleef bij *Het Volk*. Overigens was Hugo een hele goeie vriend van Marc Sleen. Sleen had tot zijn ergernis geen medewerker meer voor *De Kapoentjes*. Hij is onder meer bij Studio Vandersteen gaan kij-

***Rechts*, Potloodschets voor cover van Robbedoes 3048, 11 september '96. In dit nummer start ook het nieuwe verhaal van *Sammy*, deel 33.**

***Linksonder*, Militaire prentkaart uit 1994. Jean-Pol heeft een hele serie gemaakt, die ook voor Nederlandse soldaten verkrijgbaar was.**

***Rechtsonder*, Sammy in de bocht.**

J-POL

ken, maar hij herinnerde zich mij ook nog, die jongen uit zijn streek. Overijse ligt vlak bij Hoeilaart. Zo kwam het dat ik ook een test mocht doen. En uiteindelijk ben ik het ook geworden. En zo heb ik zeven jaar lang, van 1967 tot 1974, wekelijks in *Pats*, de jeugdbijlage van de krant, een plaat getekend van *Piet Fluwijn en Bolleke* en *De lustige Kapoentjes*. Vierhonderd platen *Piet Fluwijn en Bolleke*, vierhonderd platen *Kapoentjes*. Maar er heeft nooit een titel boven gestaan. De figuurtjes waren natuurlijk bekend, maar toch ... We mochten zelfs de naam van Bolleke niet vermelden in de tekstballons. Piet Fluwijn zei daarom alsmaar: 'Ah, m'n zoontje ...' (lacht) Eén keer per week reed ik naar Sleen om mijn werk te laten zien. Hij deed nooit moeilijk. Als ik maar auto's in het decor zette, daar was hij verzot op. Soms, heel sporadisch, heb ik ook voor *Nero* decors gemaakt. Een mooie tijd, maar toch hard werken. Het is niet dat – omdat de stijl er makkelijk uit ziet – hij ook makkelijk te tekenen is. In 1974 besliste één of ander oen op de redactie *Pats* af te voeren en Amerikaanse *Sesamstraat*-strips te publiceren. Rommel. Toen wou ik graag verder werken met Sleen. Maar Marc wilde *Nero* nog graag zelf in handen houden. Jaren later heeft hij me – dikwijls zelfs – gevraagd om samen te werken. Een moeilijke keuze. Marc is een vriend, maar ik had intussen eigen geesteskinderen. Hij begreep dat ik liever mijn eigen reeksen voortzette. Een spijtige zaak, je kan de tijd niet terugdraaien. Nu wil het toeval dat **Dirk Stallaert** de opvolger wordt van Marc. Dat doet me echt plezier. Dirk heeft ook zeven jaar met mij samengewerkt aan *Kramikske*. Ik heb Dirk losgelaten toen hij met **Hec Leemans** aan *Nino* begon. Sleen heeft er een goeie aan.'

Jeugddroom

'Natuurlijk ben ik door Sleen beïnvloed. Als je zeven jaar samenwerkt, blijft daar iets van hangen. Maar nog meer heb ik aan **André Franquin** gehad. Dat was mijn grote god. Vanaf dat ik twaalf was, kocht ik *Robbedoes* en tekende ik alles van Franquin na. Mijn droom was ooit voor *Robbedoes* te tekenen, ooit voor uitgeverij Dupuis werken. Wellicht ben ik te lang braaf geweest. Ik durfde de stap niet te zetten naar Dupuis uit schrik dat het zou tegenvallen. 'Eerst leren in Vlaanderen', dacht ik altijd. 'Het moet goed zijn'. Maar ik ben er verdorie tweeëndertig jaar blijven hangen. Niet dat het niet goed ging. Ik heb hard, heel hard gewerkt; *Piet Fluwijn en Bolleke* voor Marc Sleen getekend, *Annie*

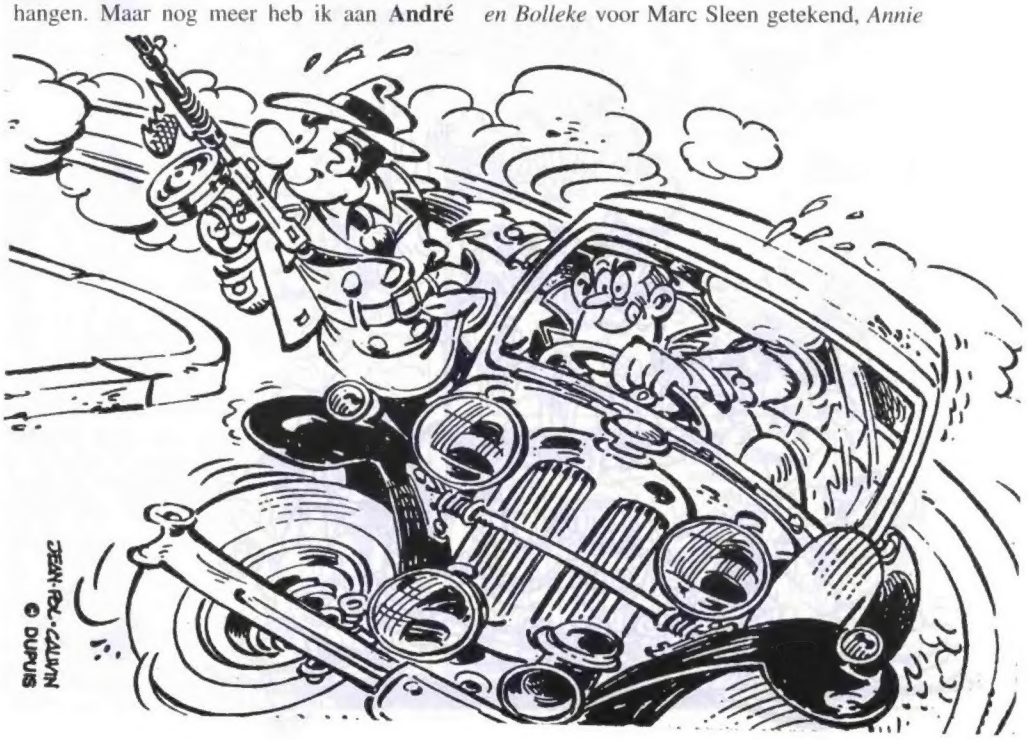

en Peter, *Kramikske*, m'n merchandising met *Nikkel*, waarvan de kinderkleding nog altijd loopt ... Maar toch, de jaren gaan voorbij en ineens besef je: 'waar blijft die droom?'

Contract

'Ineens was de kans er. Berck stopte met *Sammy*. Op de *Robbedoes*-redactie circuleerde mijn naam. Samen met die van **Bédu**. 'Maar,' redeneerden ze, 'Jean-Pol heeft toch geen tijd. Te veel werk met *Samson*'. Overal hebben ze naar opvolgers gezocht. Zelfs in Frankrijk. Ik heb zelf nog jongens doorgestuurd naar Dupuis die eerst bij mij vroegen of hun *Sammy* niet aardig was. Ik zweer het je. Ik was intussen van plan met *Nikkel* een strip te maken. Maar daarmee bleef ik nog altijd in Vlaanderen, ik moest nieuwe medewerkers zoeken wat niet gemakkelijk is. Dirk Stallaert was intussen naar Marc Sleen. En de maanden passeerden en ik zat hier in mijn hoekje. Nog altijd was er geen kandidaat te vinden. Toen dacht ik: 'Verdorie, dit is het moment om uit mijn kot te komen'. Eerst heb ik naar Berck gebeld, die was tevreden. Daarna naar **Raoul Cauvin**, de scenarist: 'Nondedieu,' zegt die, 'ce n'est pas vrai.'

Boven, Serie coverschetsen voor Robbedoes 3000, met definitieve versie in inkt.

***Links*, Felicitatiekaart met *Annie en Peter*, en *Kramikske*.**

***Rechts, Nikkel*, helaas liep het tekenfilmproject op niets uit.**

***Rechtsonder, Kapoentjes*, aflevering 178 van 22 augustus 1968.**

Een dag later zat ik weer thuis met een Dupuis-overeenkomst èn een scenario van Cauvin op zak. 'Ja maar, ik heb nog geen *Sammy* getekend', had ik nog gezegd. Dat was zo snel gegaan dat ik 's nachts wakker lag met de vraag of ik niet te goedkoop was geweest. 's Morgens heb ik teruggebeld naar de grote baas en een betere prijs bedongen.' (lacht)

Zweet

'Ik wilde toch laten zien wat ik kon, maar de eerste probeersels lukten niet al te best. Het zweet stond in mijn handen. Ik ben toen maar begonnen met een grote auto-scène op het eerste blad en toen was ik vertrokken.
Berck ken ik al jaren. Vanaf de tijd van *Zonneland* (een kindertijdschrift dat uitsluitend wordt verdeeld in het Vlaamse katholieke lagere schoolnet. JB). Hij woont ook in Leuven, maar we hebben nooit samengewerkt. De mensen kunnen niet begrijpen hoe het komt dat onze stijlen zo op elkaar lijken. Vooral in Frankrijk niet. De verklaring is, denk ik, dat Berck zijn mosterd ook bij Franquin heeft gehaald. En wellicht ook wel dat er medewerkers van mij, een stuk of drie, later bij Berck zijn gaan werken, om Sammy's te tekenen. En die hebben ongetwijfeld een zekere stijl van mij meegenomen.
Ze hebben me al verteld dat mensen in de winkel naar de nieuwe *Sammy* vragen, die ook krijgen en toch zeggen: 'Ja maar, ik moet de laatste hebben. Die van Jean-Pol.''

Samson

'Het ging minder goed met mijn carrière. Links en rechts schoten ze mij voorbij met Bekende Vlamingen-strips. *Urbanus*, *Margriet Hermans*, *Jacques Vermeire*, *Wendy van Wanten* en noem ze maar op. Een niveau waarvan ik ook wel drie tekenplaten per dag kan maken. Meestal van jongens die nog nooit een strip hadden gemaakt. Debutanten. Ik begreep niet dat dàt succes had, terwijl ik me te pletter zwoegde op *Kramikske*. 'Is dit hier nu zó bar slecht?', vroeg ik mij af. Met *Nikkel* kreeg ik nog een opdoffer, want een

mooi ogend Amerikaans tekenfilmproject, waaraan onder meer de halve ploeg van de *Smurfen*-tekenfilms zou werken, werd ook niks. De grote baas, die de centen moest zoeken, is gaan lopen. Toestanden.

Ik wilde stoppen, enfin, ik bèn gestopt. Ik zat weken van zeventig/tachtig uren te draaien. Ik had geen tijd voor familie, geen tijd voor mezelf. En voor wat allemaal? Ik was leeg. Totaal leeg. Ik kon zelfs niet meer scherp zien, ik kon niet eens meer aan die tekentafel blijven zitten. Het was voorbij. Ik had geen moed meer om die vakjes te vullen.

Anderhalf jaar heb ik toen publiciteit gedaan. Onder meer *Doke Domus* gecreëerd voor een Leuvens drankinstituut. Voor Honda gewerkt. Een geïllustreerd boekje waarin ik garagisten moest duidelijk maken hoe ze hun klanten moesten bespelen. In zeven talen is dat verschenen. Relaxed werk, ik had opnieuw weekends, ik had opnieuw vrije tijd, opnieuw een normaal leven. En *Ventiel* liep ook nog, die wekelijkse gag in *Visie*. (*Visie* is de opvolger van *De Volksmacht*, het blad van het ACV, de Belgische christelijke vakbond. JB)

En toen kwam *Samson*. Ik wilde dat goed doen, professioneel. Met een fijne, lichte trek, zonder veel foefjes, maar mèt punch, met overgave. De stripscenario's werken we uit met de TV-ploeg en het tekenen doe ik met **Wim Swerts** uit Tongeren. Dat wordt nog een grote. Succes had ik verwacht, het beest had tenslotte al een hele impact op de televisie, maar dat het zó'n succes zou worden, had ik niet durven dromen. Eerst wilden ze er maar vijfentwintigduizend drukken. Je kent dat, om uit de kosten te zijn. 'Nee,' zei ik, 'maak er maar vijftigduizend van.' En nu zitten we aan meer dan tachtigduizend exemplaren per titel.'

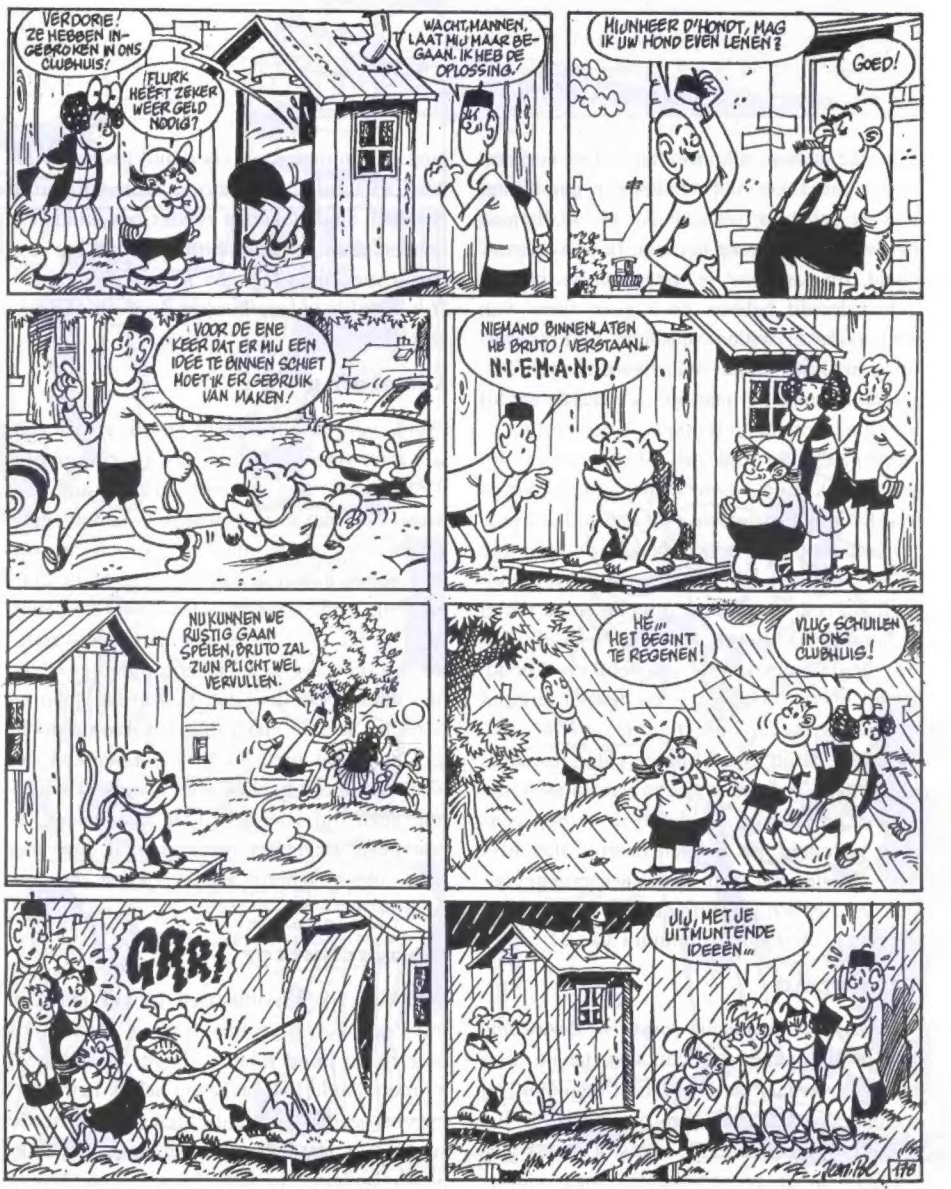
VERDORIE! ZE HEBBEN INGEBROKEN IN ONS CLUBHUIS!
FLURK HEEFT ZEKER WEER GELD NODIG?
WACHT, MANNEN, LAAT MIJ MAAR BEGAAN. IK HEB DE OPLOSSING!
HIJNHEER D'HONDT, MAG IK UW HOND EVEN LENEN?
GOED!
VOOR DE ENE KEER DAT ER MIJ EEN IDEE TE BINNEN SCHIET MOET IK ER GEBRUIK VAN MAKEN!
NIEMAND BINNENLATEN HE BRUTO! VERSTAAN! N·I·E·M·A·N·D!
NU KUNNEN WE RUSTIG GAAN SPELEN, BRUTO ZAL ZIJN PLICHT WEL VERVULLEN.
HÉ... HET BEGINT TE REGENEN!
VLUG SCHUILEN IN ONS CLUBHUIS!
GRR!
JIJ, MET JE UITMUNTENDE IDEEËN...

Paletten

Kramikske heeft me pijn gedaan. Negentien albums heb ik gemaakt bij *Het Volk*. Keihard hebben we daar op gewerkt. Zeven jaar lang. Bij de bakkers viel dat goed, maar de albumverkoop liep niet. Bleef onder de verwach-

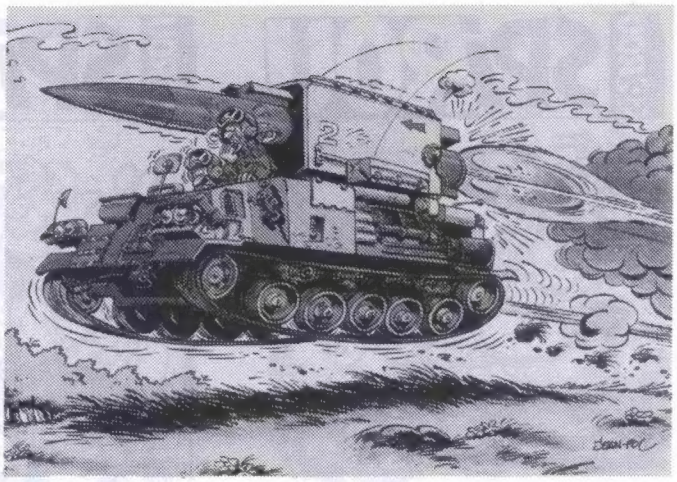

***Links*, Prentkaart, *Kramikske in het Stripcentrum*.**

Boven, Militaire prentkaart.

***Rechtsboven, Bi en Bip*.**

***Onder*, Strippagina van *Bolleke*, geflankeerd door *Kramikske* en *Sammy*.**

ting, negentien albums lang. De verkoop steeg niet, zakte niet. Of het een gag-album was of een lang verhaal, dat bleef allemaal hetzelfde. Ik begreep het niet. Ik was ontgoocheld. En dan moet je weten dat ze me nog gebroodroofd hebben door geen films van *Kramikske* te willen verhuren. In Frankfurt had een Duitse uitgever interesse in vier *Kramikske*-albums per jaar op voorwaarde dat hij de films kon hergebruiken. 'Patrimonium,', zeiden ze bij de uitgeverij, 'doen we niet'. En dus kon ik mijn mooie Duitse oplage vergeten. En ik kon verdorie nog niet te hard protesteren, want ik stond voor *Kramikske* nog onder contract. Nu is het boeltje overgenomen, nu is er een andere directie en nu vertel ik het ook (De Belgische krant *Het Volk*, van origine de krant van de christelijke vakbond, zit nu bij de VUM en is nu een zusterkrant van *De Standaard* en *Het Nieuwsblad*. JB). Het is me altijd dwars blijven zitten. En dit is het ergste van alles: jaren later, toen die andere ploeg er al was, heb ik er nog eens naar gevraagd. Ze hebben daarop, met heel veel moeite, een paar pakketjes teruggevonden. Ze hebben die films tussen paletten los moeten peuteren. Patrimonium ...'

Schildpad

''t Was soms een echte sport. Bij *Zonneland* heb ik opdrachten meegemaakt dat ik, al te laat, een verhaal pardoes moest beginnen, en meteen, zonder scenario of iets, ook het einde moest produceren. Het slot moest verschijnen in de zomervakantie, maar aangezien die nummers op voorhand gedrukt werden, zo rond Pasen, moest ik tegelijkertijd begin en einde tekenen zonder een midden te hebben. Zie je het prentje? Dat is me nog eens overkomen met een *Kramikske*-verhaal. *Het Schildpaddeneiland*, geloof ik. Krankzinnig.'

Scheiding

'Sinds een paar maanden ben ik gescheiden van mijn vrouw. Dat was een grote klap. Met wederzijdse toestemming. Het ging niet meer. Niet dat mijn huwelijk is kapotgegaan aan het vele werk, maar het is toch één van de facetten geweest. Altijd moest er die concentratie zijn, altijd was het: 'Ssst kinderen, papa werkt. Nee, papa gaat niet mee wandelen, hij moet werken.' Er zijn tijden geweest, in vakantieperiodes, dat ik overdag sliep en 's nachts werkte, maar dan zag ik mijn dochters helemaal niet. Tachtig uur werken per week; geen tijd hebben voor vrouw of kinderen, geen tijd voor jezelf, ik raakte leeg. Ik kon geen tekentafel meer zien, ik kon niet eens meer scherp kijken. Toen ben ik gestopt.'

Boogschutter

'Nu klink ik pessimistisch terwijl iedereen mij kent als een vrolijke jongen. Maar soms moeten de minder leuke dingen ook verteld worden. Anderhalf jaar lang heb ik het kalmpjes aan gedaan. De batterijen opgeladen. En sinds drie jaar, sinds *Samson*, is alles opnieuw anders. Nu heb ik weer een drukke agenda, maar met het verschil dat succes alles goedmaakt. Het beste medicament dat er is. Doorgaans ben ik kalm en voorzichtig, maar een even goeie, professionele strip als de *Samson*-show en -muziek, dat kon niet mislukken. Het zou eens gedaan zijn met dat braaf, glimlachend mannetje. En ik ben naar hen toegestapt: 'Voilà, ge kent me, dat is mijn voorstel, dat zijn mijn prijzen en dat zal lukken.' De boog stond gespannen en de pijl zat erin. Midden in de roos. *Sammy* is nu mijn tweede pijl. Cauvin is zo zot als een mus, Dupuis is content, het publiek is tevreden. Ik zit nu in het buitenland. Action-man Jean-Pol is uit zijn Vlaams harnas. M'n werk is nu mijn houvast.'

Prutser

'Ik kan lang alleen zitten, maar als het lukt, doe ik 's avonds een wandeling en ga ik naar mijn stamcaféke. Ik zit graag onder de mensen. Ze kennen me. Zolang ik de krant lees, laten ze me met rust. Als de krant dicht is komen ze op me af. En dan babbelen we over de gewoonste dingen. Ik doe dat graag. Allemaal heel gewone mensen, die niet naast hun schoenen lopen. Die nog gewoon doen. Ik werk ook graag in de tuin, ik pruts ook eens graag aan de wagen, er is altijd wel iets om over te praten. Je moet de mensen altijd respecteren. En dan krijg je dat terug. Een grapje maken tegen iemand achter een loket en dan zie je zo'n mens toch zo opfleuren.'

PARCE QUE VOUS ÊTES DES INCAPABLES!
AH! C'EST DU JOLI!!! LA TERRE, DONT VOUS AVEZ PRÉTENDÛMENT PLONGÉ LES HABITANTS DANS UNE PROFONDE HIBERNATION POUR LES EMPÊCHER DE SE NUIRE..
MAIS VENEZ VOIR ÇA DE VOS YEUX!!!

EN QUELQUES PAS, LE SUPERMARKET A ENTRAÎNÉ BI ET BIP DANS SON BUREAU.
MA TÉLÉVISION SPATIALE VOUS RENSEIGNERA MIEUX QUE MOI!
REGARDEZ!
BROUM!

Jeep

'Ik ben geen intellectueel, ik kijk graag, ik observeer graag. Naar techniek, naar voertuigen, naar mensen. Om het even welk kaliber. Hoe ze gaan. Hoe ze bewegen. Ik sla dat allemaal op voor mijn tekeningen. Net of ik een videoband in me heb. Ik teken zoveel mogelijk uit mijn hoofd. Documentatie is nodig, maar teveel is niet goed. Dan teken ik te veel details en dan leeft het niet meer. Zo'n auto moet niet perfect getekend zijn, die moet vooral de indruk geven dat hij beweegt. De lezer moet voelen dat hij rijdt. Als ik echt rij, wil ik de wielen ook voelen trekken aan het stuur. Wil ik de motor horen kraken en piepen. En als ik iemand inhaal, de radio niet meer hoor door het geflapper van de kap, vind ik echt niet erg. Trouwens, de radio zet ik in feite zelden aan in mijn jeep, ik moet alles kunnen horen.'

BOLEKE Nº 193 (12 DEC 68)
WEL, JONGEN. WAT SCHEELT ER AAN?
OCH!
LUISTER EENS, JONGEN. ALS JE MOEILIJKHEDEN HEBT, MOET JE ER MET JE OUDERS OVER PRATEN! DIE KUNNEN ALLICHT HELPEN!
OCH!
KAN IK JE ECHT NIET HELPEN? IS HET ZO VERSCHRIKKELIJK?
OCH!
JE MOET ME MAAR ALLES VERTELLEN! IK ZAL ECHT ALLES DOEN OM JE TE HELPEN!
OCH!
IK ZAL ER MOEDER EVEN BIJHALEN, MISSCHIEN WEET ZIJ RAAD.
OCH!
ZOONTJELIEF, JE MOET ONS VERTELLEN WAT ER SCHEELT. WIJ ZIJN JE OUDERS, WIJ DOEN ALLES VOOR JE!
HET MAG KOSTEN WAT HET WIL, MAAR WE WILLEN NIET DAT JE ONGELUKKIG BENT. WAT ZOU JE WILLEN?
JULLIE KUNNEN ER ECHT NIETS AAN DOEN! IK ZOU GRAAG NAAR DE KAPPER GAAN ZOALS IEDEREEN, MAAR WAT MOET IK DAAR GAAN DOEN?
193

Acteur

'Altijd maar vertellen en tekenen, dat zat er van jongs af aan in. En zeggen dat vader en moeder nooit een lijn op papier hebben gezet. Ik heb nog poppenkast gespeeld voor mijn zusje. Met een sinaasappelkistje, met gordijntjes, lampjes, schakelaars voor gedempt licht, pilletjes, decors, dat knutselde ik allemaal in mekaar. En dan joeg ik die kinderen – want heel de buurt kwam kijken – de schrik op het lijf met mijn verhaaltjes. (lacht) Een striptekenaar is een acteur. Je moet een beetje feeling hebben van toneel en dat gevoel moet je over kunnen brengen op papier. Ik leef mee met mijn figuren. 't Schijnt dat ik nogal smoelen kan trekken als ik aan het tekenen ben.'

Bovenstaand artikel is een gewijzigde versie van een interview dat eerder verscheen in Het Belang van Limburg.

Als je de oprijlaan van de studio waar *Suske en Wiske* wordt gemaakt oploopt, is het eerste dat je ziet de oude woning van Willy Vandersteen. Het is een grote villa. Daarnaast staat een veel kleiner gebouwtje. Daar werken Paul Geerts en zijn medewerkers aan nieuwe avonturen van *Suske en Wiske*. Wie er binnenkomt zal merken dat de geest van Vandersteen er nog steeds rondwaart. Niet alleen doordat er nog enkele van zijn meubels staan en alles in het teken staat van zijn creaties, maar ook omdat stripmaker Geerts tijdens het gesprek regelmatig refereert naar talent, creativiteit en vriendschap van Vandersteen. Desalniettemin heeft Geerts al meer verhalen van *Suske en Wiske* getekend dan zijn voorganger, en is hij één van de weinige auteurs die zich bij elke pennenstreek verzekerd weet van een miljoenenpubliek.

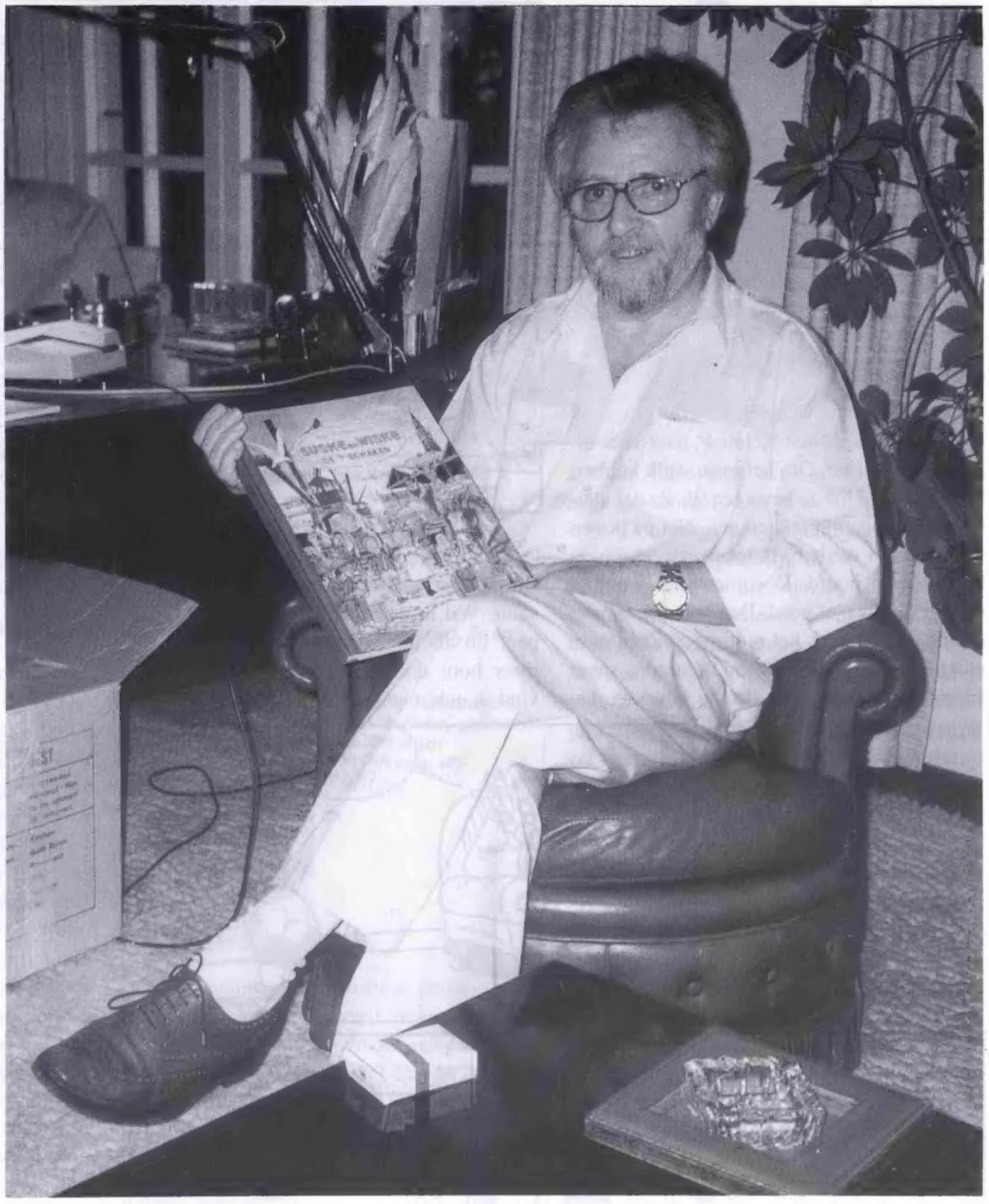

FOTO RIK SANDERS

Willy Vandersteen w

door
HARRY WIBIER
m.m.v.
RIK SANDERS

Voor hij stripmaker werd verdiende Geerts zijn brood als kleurretoucheur op een grote drukkerij waar 120 mensen werkten. Echt lekker voelde hij zich daar niet, want het werk gaf weinig ruimte voor creativiteit. Zijn hobby was het tekenen van stripverhalen. Hij had zelfs al een keer een volledig afgerond verhaal van 36 pagina's gemaakt. Zijn collega's vonden de verhalen van Geerts zo mooi dat zij hem aanspoorden werk naar Willy Vandersteen te sturen. 'Op 1 mei 1967 heb ik mijn stoute schoenen aangetrokken,' vertelt Geerts, 'Onaangekondigd stond ik voor de deur van Vandersteens privéwoning. Ik had niet van tevoren telefonisch een afspraak proberen te maken, want ik wist zeker dat ik in dat geval zou zijn afgewimpeld. Vandersteen zelf deed open, maar ik kende hem niet. Ik vroeg hem dus of meneer Vandersteen thuis was. Vervolgens nam hij mij mee naar zijn bureau om dat afgeronde verhaal te bekijken en stukjes ervan te lezen. Naar aanleiding daarvan zei hij dat ik de vaardigheid had om het stripmaken te leren.'

Een half jaar lang heeft Geerts proefgedraaid op de studio's van Vandersteen. Hij bekwaamde zich in het inkten, het tekenen, het potloodtekenen en het maken van composities. Daarna gaf hij Vandersteen te kennen dat hij graag tot de staf van tekenaars wilde behoren. Zo kwam Geerts op 1 januari 1968 te werken voor de Vandersteen studio's.

Lopende band

In die tijd moest iedere week een volledig 28 pagina's tellend verhaal van *Jerom* en van *Bessy* worden afgeleverd voor een Duitse uitgever. '52 Verhalen per jaar. Dat was echt lopende-bandwerk. Die mensen die eraan werkten hebben ooit hun duizendste *Bessy* gevierd. Gekkenwerk. Maar zo was Vandersteen. Hij kreeg het aanbod van die uitgeverij en zegde de strips toe. Achteraf keek hij dan hoe hij dat moest realiseren. Ooit heeft hij met 26 tekenaars gewerkt. Zelf was hij dan bezig met *Suske en Wiske*, *De rode ridder* en *Bessy* voor de Belgische markt. Dat was heel ander werk dan die verhalen voor Duitsland.'

Langzaam werkte Geerts zich op. Ongeveer twee jaar lang werkte hij aan de avonturen van *Jerom*. Vandersteen zelf schreef in grote lijnen de scenario's die anderen voor hem uitwerkten. 'Dat werk voor Duitsland, de andere strips, al dat werk werd hem een beetje teveel', vertelt Geerts. 'Dus kwam hij bij mij en zei dat hij iemand nodig had om scenario's voor *Jerom* te schrijven.' Geerts wilde dat doen op de voorwaarde dat hij in de eerste periode alles samen zou doen met

PAUL GEERTS

Vandersteen om het vertellen van verhalen zo goed mogelijk onder de knie te krijgen. 'In die tijd waren we een klankbord voor elkaar. Na mijn werk kwam ik om acht uur 's avonds terug naar de studio en dan begonnen wij samen te fantaseren. Hij schreef dan van alles op. We werkten lang door. Soms tot vier uur 's nachts. En dan naar huis om nog vlug twee uur te slapen. Dat was beestenwerk.'

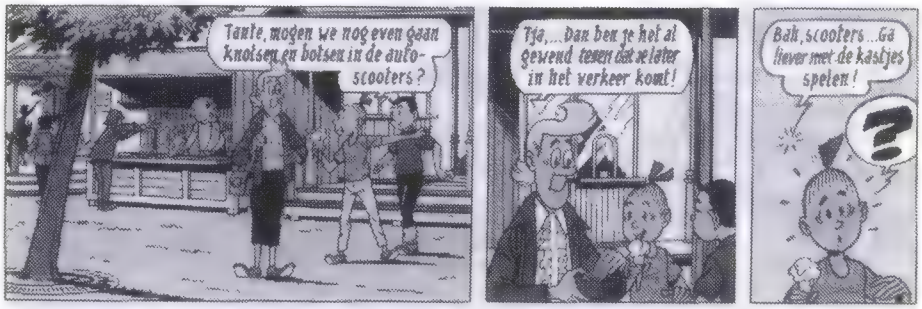
Tante, mogen we nog even gaan knotsen en botsen in de auto-scooters?
Tja,... Dan ben je het al gewend tegen dat je later in het verkeer komt!
Bah, scooters... Ga liever met de kastjes spelen!
?

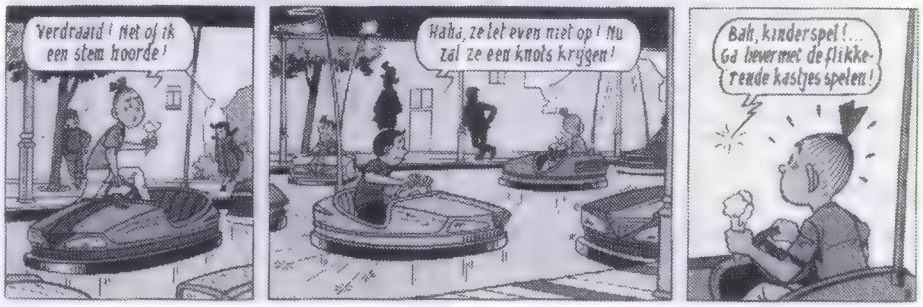
Verdraaid! Net of ik een stem hoorde!
Haha, ze let even niet op! Nu zal ze een knots krijgen!
Bah, kinderspel!... Ga liever met de flikkerende kastjes spelen!

S&W

Geerts werkte hard en durfde alles aan te pakken. Dat viel Vandersteen op en daarom vroeg hij hem mee te werken aan *Suske en Wiske*. Vandersteen schreef de scenario's en maakte de potloodtekeningen. Geerts deed het inktwerk. 'Ik moest met mijn pennetje over zijn tekeningen gaan. Als je zoiets twee jaar doet beginnen de figuren vanzelf in je hand te komen. Het is de beste manier om dat te leren.'

Op een dag vroeg Vandersteen aan Geerts of hij een idee had voor een avontuur. Geerts had dat en zette dat op papier. Hij maakte een korte inhoud van *De gekke gokker*. Vandersteen vroeg daarna of Geerts het verhaal ook zelf wilde tekenen. En zo geschiedde. 'Af en toe had ik zijn raad nodig, maar in hoofdzaak is het verhaal helemaal van mij. Als ik eraan werkte keek hij soms over mijn schouder mee. Vandersteen volgde het verhaal in de krant. Toen het bijna afgelopen was, zei hij dat het er goed uitzag en vroeg hij of ik nog een idee had. Zo nam ik het werk van Vandersteen stilletjes over. Maar ik heb nog lang zijn hulp nodig gehad. Soms bracht ik Lambik in situaties waar ik hem niet meer uit wist te krijgen. Vandersteen wist dan altijd een oplossing.'

De verhalen van *Suske en Wiske* verschenen zonder onderbreking. De naam van Vandersteen bleef altijd voorop de albums staan. Zo kwam het dat het grote publiek niet merkte

dat het Geerts was die de verhalen schreef en tekende. 'Het grootste compliment dat ik ooit heb gekregen is dat er nooit een brief is binnen gekomen met de opmerking dat *Suske en Wiske* was veranderd of met de vraag wie de strip nu eigenlijk maakte.' Als Geerts wordt gevraagd naar het verschil tussen de albums van hem en die van Vandersteen aarzelt hij even alvorens hij een antwoord geeft. 'Ik zal nooit een verhaal kunnen schrijven zoals Willy Vandersteen het geschreven heeft. Dat kan ook niet anders. Wij zijn twee totaal verschillende mensen. Maar ik heb er altijd naar gestreefd om in de geest van Vandersteen te werken.'

Desalniettemin is er veel veranderd sinds Geerts aan de strip begon en heeft hij alleen al omdat de wereld veranderde *Suske en Wiske* moeten bijstellen. 'Dat is geen bewust proces geweest. In de oude verhalen van Vandersteen waren er nog geen televisies of stereo-installaties. De kinderen speelden met een bal in de tuin van Tante Sidonia en gingen op trektocht met een rugzak op. Dat was de jeugd van Vandersteen zelf. Hij kende niets anders. Maar nu spelen Suske en Wiske ook met computers. Ze zijn gewoon met hun tijd meegegaan.'

Wat modernisering betreft heeft Geerts dus alle ruimte die hij maar kan wensen. Hij zegt hij dat bij het maken van de strip alle vrijheid heeft die nodig is. Toch heeft Geerts een aantal voorschriften voor het maken van *Suske en Wiske* meegekregen van Vandersteen. 'Hij heeft in zijn testament gezet dat Suske en Wiske niets te maken mogen hebben met seks, drugs, racisme en geloof. Zijn testament is mijn bijbel. Daar staat heel duidelijk in hoe hij het allemaal ziet en ik probeer zoveel mogelijk in de geest die daaruit spreekt verder te werken.'

Inmiddels zijn de karakters die Geerts van Vandersteen onder zijn hoede heeft gekregen, een belangrijk deel van zijn leven geworden. 'Ze zitten bij me ingebakken. Als iemand kritiek heeft op een uitspraak van Lambik, ben ik bijna geneigd om te zeggen:

FOTO RIK SANDERS

***Boven*, Geerts' eerste eigen stroken; het begin van *De gekke gokker*.**

***Midden*, Biebel - kennelijk niet vies van commercialiteit - van Marc Legendre met lappenpop en strikje in het haar.**

***Links*, het huis van Willy Vandersteen, dat een Suske en Wiske-museum zal worden.**

as mijn beste vriend

'Maar dat heb ik niet gezegd, dat was hij!' Ik ga met die figuren naar bed en ik sta ermee op. Ik droom zelfs van ze. Gelukkig zijn dat nooit nachtmerries.' En desgevraagd zegt Geerts dat die dromen niet realistisch, maar getekend zijn.

Verhalen

Geerts vertelt dat Vandersteen soms zijn verhalen van achteren naar voren schreef. 'Dan was het voor hem makkelijker om op het juiste aantal pagina's uit te komen voor de kranten en de albums', verklaart hij. Geerts zelf werkt echter nooit zo. Hij heeft een eigen vaste werkwijze: 'Als ik een idee heb dan schrijf ik dat aan één stuk op papier. Dat is de basis. Dan begin ik met het uitschrijven van een korte inhoud per bladzijde. Dat zijn in dat stadium nog maar een paar zinnetjes. Zo werk ik dan langzaam naar het einde toe. De kleine spitsvondigheden en grapjes ontstaan in deze fase.'

Op die manier levert Geerts vier albums per jaar af. 'Allemaal bestsellers' zegt hij trots. Dat is niet niks. Ondanks de hoge productie zitten daar soms albums tussen die ver boven het gemiddelde niveau van de reeks uitsteken. Bij voorbeeld *De vinnige Viking* en *Angst op Amsterdam*. Heeft Geerts soms extra aandacht aan deze avonturen besteed? 'Ook ikzelf vind dat er uitschieters in de reeks zitten,' antwoordt Geerts op deze vraag. 'Ik heb daar geen verklaring voor. Wellicht zijn het de albums waarbij ik emotioneel betrokken was. Zo zijn er heel veel mensen die *De parel in de lotusbloem* een prachtig album vinden. Ik heb daar met veel plezier aan gewerkt want het was een cadeau van mij aan Vandersteen. De omslag van het eerste exemplaar was gemaakt van goud. Op de achterkant stond: 'De vriendschap van een groot man is een weldaad van de goden. Met het verhaal van *De parel in de lotusbloem* bevestig ik mijn vriendschap aan Willy Vandersteen.' Onze beide foto's stonden daarbij. Ik heb hem dat album aangeboden in het televisieprogramma *In de hoofdrol* van **Mies Bouwman**. Ik was erg emotioneel gela-

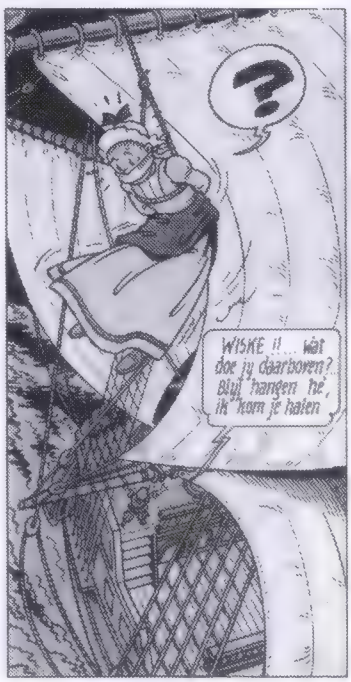

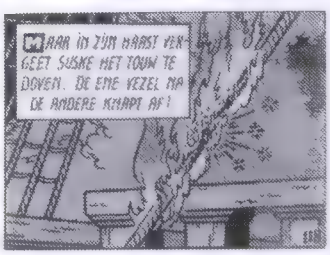

Boven, Tekeningen van Geerts voor *Robotkop* - zoals ze zijn tekentafel verlaten hebben - waarin Lambik tijdens een bijna-doodervaring de vreemdste ontmoetingen heeft, waaronder één met zijn schepper Willy Vandersteen. *Links*, Eén van Geerts' beste albums, *Angst op de Amsterdam*. *Rechts*, Twee vrienden: Willy Vandersteen en Paul Geerts. *Hieronder, De parel in de lotusbloem*, het album waarvan het eerste exemplaar in *In de hoofdrol* aan Vandersteen werd overhandigd. *Rechtsonder*, Lambik en zijn inmiddels wereldberoemd geworden vechttechniek.

Franka en Hergé

Als Geerts wordt gevraagd wat hij de beste striptekenaars vindt aarzelt hij geen moment. Vandersteen is voor hem de grootste Vlaamse stripmaker. 'En,' zo zegt hij, 'het is niet wiens brood men eet, diens woord men spreekt, want als kind las ik zijn werk al.' Kuifje *liet hij altijd links liggen, want die grote tekstballonnen vond hij maar niets. Wel las hij zo af en toe een album van* Nero.

'Toen het striptekenen mijn beroep werd ben ik mij meer gaan interesseren voor de stijl van andere tekenaars. Bij voorbeeld voor ***Andrè Franquin*** *en diverse Franse stripmakers. Van de Nederlandse strips vind ik* Franka *van* ***Henk Kuijpers*** *erg goed. Schitterend werk is dat. Er is veel aandacht voor het detail en de verhalen zijn goed verzorgd. Ik heb daar veel bewondering voor. Onlangs heb ik de hele serie gekocht.'*

Zijn eigen verhalen leest Geerts nooit over. Wel die van Vandersteen. Niet alleen uit bewondering, maar ook om zich er steeds van te verzekeren dat hij vasthoudt aan de lijnen die Vandersteen heeft uitgezet. Hij leest dan ook liever de normale reeks dan de zogenaamde blauwe albums, die Vandersteen voor het weekblad Kuifje *heeft gemaakt. Die zijn hem te veel beïnvloed door* ***Hergé****. 'Vandersteen heeft zo veel humor en is ongelooflijk vindingrijk. Hij bleef de dingen uit zijn mouw schudden. Hergé veel minder,' zegt Geerts. 'De juweeltjes zitten in de rode reeks. Dat is Vandersteen op zijn best.* De ringelingschat *vind ik prachtig. En* Het bevroren vuur *ook. Je moet er maar op komen om vuur te laten bevriezen. Dat is een sprookje.'*

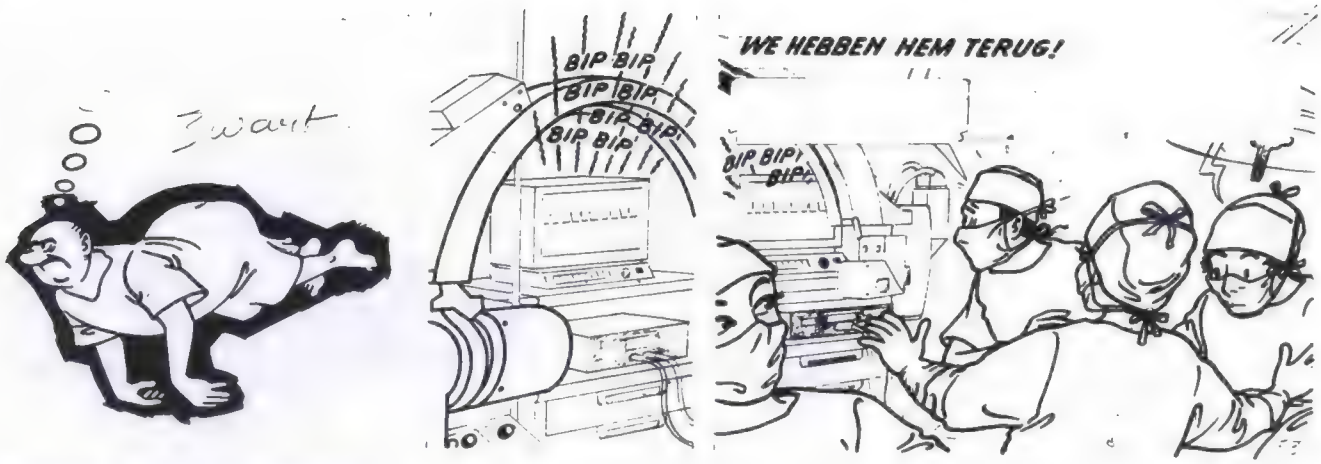

den en in die sfeer heb ik dat verhaal gemaakt. Misschien is het daarom automatisch beter geworden. Ik heb daar geen andere verklaring voor.'

De parel in de lotusbloem is niet de enige favoriet van Geerts. Naast dit album hebben ook *Angst op de Amsterdam*, *De rinoramp* en het 78 pagina's tellende *De zeven schaken* een speciale plek in zijn hart. Aan dit laatstgenoemde album – een hommage aan Vandersteen die in de zomer van 1995 werd gepubliceerd – begon Geerts al in 1992 te werken. Dit met het vooruitzicht op het vijftigjarig jubileum van *Suske en Wiske*, vorig jaar. 'Iedereen deed daar van alles aan. Standaard was druk bezig met allerlei voorbereidingen. De *Suske en Wiske*-musical werd op touw gezet. Toen vond ik dat ik ook mijn steentje moest bijdragen. Daarvoor wilde ik Vandersteen bij zijn figuren laten komen. Hij had mij veel over zijn jeugd verteld. Daarnaast kende ik veel anekdotes over hoe Vandersteen door de straten van Antwerpen zwierf. Die heb ik gekoppeld aan de Antwerpse legende over Brabo en Antigoon. Met het idee om Lambik, Jerom en Barabas jong te laten worden en als vriendjes met Vandersteen – met de kleine Krimson als ettertje – op te laten trekken is toen *De zeven schaken* ontstaan.'

Geerts had dit album graag in beperkte oplage laten verschijnen in Antwerps dialect. Vandersteen had echter in zijn testament geschreven dat *Suske en Wiske* alleen in zuiver Nederlands mocht verschijnen. En de erfgenamen waren het daarmee eens. Geerts plan viel daarom in het water. 'Jammer,' vindt hij, 'want juist dit album dat zich in het oude Antwerpen afspeelt, zou zo leuk zijn geweest in het dialect.'

Operatie

Iedere dag moet Geerts zijn strook afleveren. Nu heeft hij een voorsprong van twee en een halve maand. Toch betekent het op tijd afleveren van zijn strip dat er een grote druk op hem ligt. '1995 is een zwaar jaar geweest. Het was het jubileumjaar. En ik was herstellende van een zware operatie aan een tumor die plaatsvond in september 1994. Ik wist al in januari van dat jaar dat die ingreep zou komen. Ik moest dus zeven maanden wachten. *De zeven schaken*, waar ik 1992 aan was begonnen, was toen al redelijk ver gevorderd. Maar toch moest ik in dat jaar dag en nacht werken. Ik stond om drie uur 's nachts op zodat ik vijf uur kon werken zonder dat de telefoon ging of mijn medewerkers er waren. In de weekends werkte ik ook door. Zo had ik een voorsprong opgebouwd van negen maanden. Daardoor kon ik de laatste week voor de operatie rust nemen. Uiteindelijk is het allemaal goed gegaan. Toen ik bijkwam uit de narcose is het eerste wat ik deed een potlood pakken om te kijken of ik nog kon tekenen. Ik kon mijn arm toen moeilijk bewegen. Ook had ik maanden lang moeite met spreken. Ik kreeg vloeibaar voedsel. Toch zat ik drie weken na de operatie hier weer te tekenen. Een uurtje of twee. Ik kon het niet laten.'

Na negen maanden logopedie en oefeningen is Geerts inmiddels weer helemaal hersteld. Alleen zijn stem is iets veranderd. Vroeger had hij een zachter timbre. Nu kraakt zijn stem een beetje. 'Dat is nog steeds mijn ene stemband die er zo maar bij hangt,' zegt Geerts, 'Mijn keel was half verlamd. Ook

Nog even alle oefeningen van mijn karatecursus doornemen!
Met deze slag haal ik er uw voering uit!
KIAII
Lap, de bekende stamp in 't gezicht!
Genoeg gezien?

KLM

Een Suske en Wiske*-verhaal kan overal vandaan komen. Vandersteen heeft ooit een wereldreis aangeboden gekregen van KLM. Sinds die tijd zijn er goede contacten tussen de studio's en de vliegtuigmaatschappij, hetgeen sinds* De gouden cirkel *terug is te zien in diverse albums. Het was zelfs een KLM-medewerker die met het idee kwam voor het album* Angst op de Amsterdam. *In dit avontuur staat het historische VOC-schip 'Amsterdam' centraal. 'Toen heb ik van KLM tickets gekregen en ben ik naar Hastings gevlogen om daar de opgraving van de Amsterdam van nabij mee te maken. Ik ben ook op het duikplatform geweest en daar heb ik veel foto's gemaakt. Daarnaast ben ik nog naar Amsterdam geweest, heb ik het scheepvaartmuseum bezocht en veel materiaal doorgenomen van de stichting die betrokken was bij de berging van de Amsterdam.'*

En dit bleek niet het enige verhaal met een typisch Nederlands onderwerp waar Geerts door een medewerker van KLM op werd geattendeerd. Ook Het deltaduel *over de stormvloedkering bij de Oosterschelde is ontstaan na een tip uit deze hoek.*

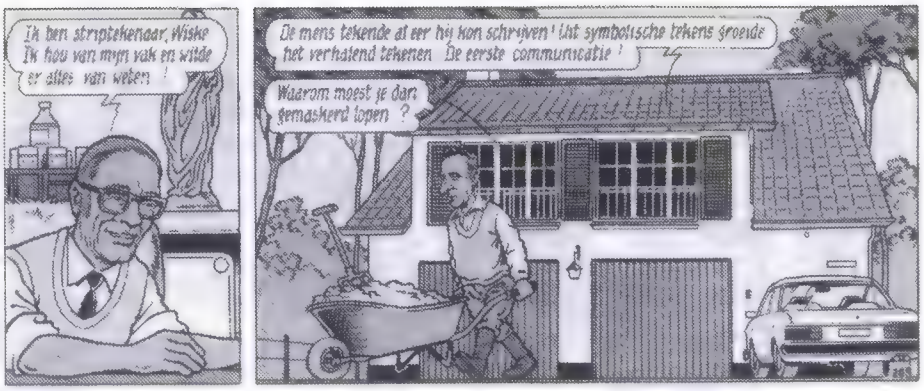
Ik ben striptekenaar, Wiske
Ik hou van mijn vak en wilde er alles van weten !
De mens tekende al eer hij kon schrijven ! Uit symbolische tekens groeide het verhalend tekenen. De eerste communicatie !
Waarom moest je dan gemasker lopen ?

Heftige vragen ik was beschaamd omdat ik de eerste tekenaar niet kende
Daarom haalde ik die hotbewoners hierheen met de tetetydmachine, in de hoop de oplossing voor mijn vele vragen te vinden !
Hoe kwam je steeds bij professor Barabas binnen ? Alles was gotdicht afgesloten !?

Ik ben toch tekenaar, Wiske ! Met mijn vlakgom veegde ik gewoon de muren weg en tekende ze daarna opnieuw
En weet je nu wie de eerste tekenaar is?
Nee, ook de Sjamaan weet het niet. De zon sprong is in het verleden verloren gegaan!

Boven, Schets van Geerts voor *Robotkop*. Na de operatie blijkt Lambiek halfdoof. *Rechts*, Suske en Wiske ontmoeten Willy Vandersteen tijdens hun bezoek aan de studio in *De belhamel-bende*. *Uiterst rechts*, Publiciteitsposter van de voorstelling *Suske & Wiske en de verdwenen sterren* die is te zien in het planetarium in Artis.

heb ik nog steeds problemen met eten. Maar voor de rest mag ik niet klagen. De doktoren hebben wonderen verricht.'

Geerts heeft zich destijds op advies van zijn dokter laten opereren in Italië. Dat is één van de weinige plaatsen waar ze de gecompliceerde operatie aankonden. In het verhaal *Robotkop* is Lambik net als Geerts in Italië geopereerd aan een tumor. 'Dat is het perfecte huwelijk tussen de realiteit en de fantasie van het beeldverhaal. Ik ben in Piacenza geopereerd, dus Lambik overkomt dat ook. Alleen heeft Lambik een bijna-dood-ervaring. Dat had ik niet. Het was een nieuwe manier om een verhaal te beginnen. Ik heb daar veel brieven over gehad.' En na al deze verwikkelingen kwam het jubileumjaar. Verschillende keren ging Geerts naar de *Suske en Wiske*-musical. Ook bezocht hij verschillende tentoonstellingen in België en Nederland en hij verscheen regelmatig op televisie en radio. 'Het was een heel erg druk jaar. Ik wil dan ook graag mijn voorsprong uitbreiden tot een half jaar. Dan voel ik mij weer een stuk rustiger.'

Museum

Vanuit het kantoor van Geerts kijk je uit op de oude woning van Vandersteen. Daar gaat van alles gebeuren.

'De provincie heeft het hele domein aangekocht. Ze zullen er nog veel verbouwen. Zo komt er bij voorbeeld een aula aan de achterkant van de villa van Vandersteen. De villa zelf zal overigens niet worden veranderd. Eind dit jaar zal daar op de benedenverdieping een Suske en Wiske*-museum komen dat speciaal is ingericht voor kinderen. Parkeerplaatsen zullen niet nodig zijn, want het grote publiek zal slechts mondjesmaat worden toegelaten. Het is vooral bedoeld voor schoolreisjes en dergelijke.'*

De bovenverdieping van de villa zal de nieuwe werkplek worden van Geerts en zijn medewerkers. Het oude gebouw waar zij werkten zal in de toekomst vol zijn met bezoekende kinderen die met speciale computerspelletjes en andere op Suske en Wiske *geënte bezigheden in de weer zijn. Maar Geerts is maar beperkt bezig met de opzet van dit kindermuseum. 'Ik zit wel in de adviesraad, maar ik heb er niet de tijd voor om er dagelijks mee bezig te zijn. Mijn voornaamste opdracht is het schrijven en tekenen van* Suske en Wiske. *Dat is de opdracht die Vandersteen mij heeft gegeven en dat is het belangrijkste.'*

Kritiek

De critici zijn niet altijd even lovend over *Suske en Wiske*. **Wim van Helden** noemde het ooit 'een kleurloos massaproduct'. 'Onderling verwisselbare wegwerpproducten' schreef **Marc Reynebeau** over de albums. En **Eric Hendriks** betitelde *Suske en Wiske* als 'een strip die is verworden tot een fabrieksmatig product waar de braafheid in zeldzame hoeveelheden afdruipt.' Hoe staat Geerts tegenover deze gepeperde kritiek?

'Daar lig ik niet van in mijn kussen te bijten,' lacht hij. 'Men zegt maar. Ik probeer mijn albums zo goed mogelijk te maken. Ik ben daar met hart en ziel bij betrokken. Als anderen daar een mening over hebben dan respecteer ik die. Vroeger deed me dat pijn. Nu niet meer.'

En als wordt gezegd dat het maken van vier *Suske en Wiske*-albums per jaar een fabrieksmatige productie inhoudt antwoordt Geerts dat Vandersteen met alle strips die hij maakte in totaal een hogere productie had dan hijzelf. 'Bovendien,' zo zegt hij, 'mensen als **Marc Sleen** en ik moeten iedere dag voor de

FOTO RIK SANDERS

***Links*, Studio Vandersteen. *Rechts*, Suske, Lambik, Willy Vandersteen (met de deksel van de vuilnisemmer als schild en een steelpan op het hoofd), Jerom en Barabas als speelkameraadjes in *De zeven schaken*. *Uiterst rechts*, Paul Geerts maakt pas in het laatste plaatje van *De zeven schaken* bekend dat hij de geheimzinnige verschijning is die de helden het verhaal laat beleven.**

krant een halve pagina afleveren. Zo komen wij aan vier verhalen per jaar. Willy Vandersteen is daarmee begonnen en ik doe nog steeds hetzelfde.'

De reclamewereld heeft *Suske en Wiske* lang geleden al ontdekt. Of het nu gaat om fotorolletjes, wasmiddelen of sinaasappelsap, ze verkopen beter als het Belgische duo er aan verbonden wordt. Geerts heeft daar geen problemen mee en doet niet alsof zijn artistieke integriteit wordt aangetast: 'De fabrikanten betalen er veel geld voor, ofschoon wij er weinig voor hoeven te doen. Dat soort dingen wordt ons dan kwalijk genomen ...' Bovendien wordt er altijd voor gewaakt dat het project kindvriendelijk is. *Suske en Wiske*-sigaretten zullen er dus nooit komen.

Verhaegen

Net als Vandersteen destijds, heeft ook Geerts een aantal medewerkers. **Marc Verhaegen** is daarvan de belangrijkste. Als Geerts wordt gevraagd naar de wijze waarop wordt samengewerkt, zegt hij dat hij in grote lijnen nog steeds zelf aan de basis staat van ieder verhaal. 'Maar Verhaegen is zo creatief dat ik hem af en toe de vrije teugels moet geven.'

Verhaegen helpt ook bij het tekenwerk. Geerts schetst als eerste met blauw potlood op papier de belangrijkste onderdelen van een tekening. Verhaegen werkt vervolgens alles tot in de details uit met zwart potlood. Het inkten en het letteren wordt weer gedaan door twee andere studiomedewerkers. De grote vraag is of Verhaegen het werk van Geerts in de toekomst zal overnemen. Geerts vertelt daarover: 'Hij is een zeer goede medewerker. Ik heb vertrouwen in hem. Maar hij zal, zoals ik destijds, zijn tijd moeten afwachten. Ikzelf heb 17 jaar in de schaduw van Vandersteen gewerkt en ik heb mij daar heel lekker bij gevoeld. Pas sinds zeven jaar staat mijn naam voorin de albums.'

Verhaegen heeft inmiddels ook al zijn eigen albums gemaakt. En ook deze keer heeft het grote publiek daar niets van in de gaten. Geerts ziet wel dat de dialogen van Verhaegen anders zijn dan de zijne, net zo goed als die van Geerts weer anders waren dan die van Vandersteen. Dat vindt hij niet erg. Toch was niet alles naar de zin van Geerts. 'In *De slimme slapjanus*, het eerste verhaal dat hij geschreven heeft was hij een beetje aan het ontsporen en dat heb ik toen recht moeten zetten. Hij werkte in een kerkhofscène met een zwart soort humor die niet eigen was aan *Suske en Wiske*. Ik waak er dus nog steeds over dat de strip wordt voortgezet in de geest van Vandersteen. Hij heeft de figuren een karakter meegegeven en die karakters moeten behouden blijven.'

De beslissing of Verhaegen *Suske en Wiske* op den duur van Geerts zal overnemen ligt officieel niet bij Geerts zelf. 'Vandersteen heeft mij in zijn testament aangeduid als zijn enige opvolger. Niemand anders mag aan *Suske en Wiske* komen. Over mijn opvolging staat in het testament dat zijn erfgenamen – zijn kinderen, die de aandeelhouders zijn en het voor het zeggen hebben – dat in samenspraak met de uitgeverij moeten bepalen. Maar Verhaegen werkt hier al bijna zeven jaar. Ik bereid hem helemaal voor. Ze zouden wel gek zijn als ze iemand anders namen.'

Maar voorlopig heeft Verhaegen geen kans om de strip over te nemen, want Geerts wil nog lang niet stoppen met het maken van *Suske en Wiske*. 'Ik zal het zo lang blijven doen als ik er plezier in heb. Misschien dat ik over zes en een half jaar, als ik de pensioengerechtigde leeftijd heb bereikt, ga schilderen en zeg: 'Het is goed geweest. Laat een ander het nu maar doen.' Dan kan ik naar buiten komen met aquarellen en exposeren. Onlangs vroeg men mij of ik een sprookjesboek zou willen illustreren. Driehonderd illustraties moesten dat worden. Ik zou dat heel graag doen, maar daar is geen tijd voor. Misschien dat ik daar dan tijd voor heb. Maar nu heb ik nog heel veel plezier aan *Suske en Wiske* en er staat ons nog een fantastische tijd te wachten.'.

Artis

Tot en met maart 1999 wordt in het planetarium van de Amsterdamse dierentuin Artis het Programma Suske en Wiske en de verdwenen sterren *vertoond. Suske, Wiske, Jerom, Lambik en Sidonia vertrekken naar de planeet Lumen omdat niemand daar meer de sterren kan zien. De oorzaak van dat probleem blijkt te liggen bij de lichtvervuiling. De boodschap is duidelijk: ontsteek minder licht, want dan kun je meer sterren zien.*

Geerts heeft de benodigde tekeningen voor het planetarium in zwart/wit aangeleverd waar ze ter plekke ingekleurd werden en een sterrenkundige achtergrond kregen. Veel van dit werk gebeurde met de computer, want om de tekeningen te projecteren tegen de immense koepel van het planetarium is veel pas-, meet- en rekenwerk nodig. Sommige tekeningen waren zelfs zo groot dat ze zijn opgedeeld en vertoond worden met overlappende projecties.

Voor het geluid werd een beroep gedaan op Suske en Wiske -de musical. *Enkele liedjes werden bewerkt en geschikt gemaakt voor de planetariumvoorstelling. De acteurs die de rollen speelden en de liedjes zongen in de musical deden dat ook voor* Suske en Wiske en de verdwenen sterren. *Het mag duidelijk zijn: Het planetarium van Artis biedt op deze wijze een grootse belevenis voor jong en oud.*

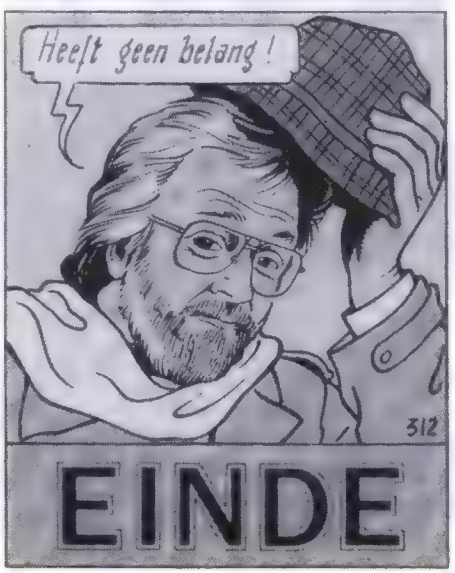

GLEEVERS DAGBOEK

HET WAS ZO ONGEVEER DE 341STE KEER DAT LONNEKE ER OVER BEGON....
IK KAN NIET SLAPEN!
IK BEN BANG OVER DOODGAAN
DAT HOEFT NIET HOOR! ALS JE DOOD BENT IS ER GEWOON NIETS MEER! JE WORDT STOF!
GEWOON WEG! FOETSIE!
ZOALS ALTIJD STELDE HAAR DAT NIET GERUST!
BOEHOE!
IK GOOIDE 'T EENS OVER EEN ANDERE BOEG....
SOMMIGE MENSEN ZIJN BIJNA DOOD GEWEEST EN DIE KWAMEN IN EEN TUNNEL MET AAN 'T EIND EEN PRACHTIG LICHT!
DIT LEEK IETS TE HELPEN...
EN DAARNA
DAARNA BEN JE GEWOON DOOD!
BOEHOE
BOEHOE
hervo
LATER...
EN DAN KOM JE IN DE HEMEL EN KRIJG JE EEN MOOIE WITTE JURK EN VLEUGELTJES.
EN JE ZIT OP EEN WOLKJE
ECHT?
ZO, GA NU MAAR LEKKER SLAPEN!
TRUSTE PAPA!
IN ÉÉN KLAP WAS HET ME DUIDELIJK HOE GODSDIENSTEN ONTSTAAN ZIJN...
TOEN IK DE TRAP AFDAALDE KWAMEN HERINNERINGEN BOVEN...
IK BEN BANG OVER DOOD GAAN, * MAMA?!
* AUTHENTIEK
PRECIES JE VADER!
IK ZAL JE 'N KOPJE WARME MELK GEVEN!
M'N OUDERS WAREN NIET GELOVIG. TOCH MOEST IK ELKE ZONDAG NAAR DE ZONDAGSCHOOL...
DAT WERD MEESTAL DE ZANDBAK...
WAAR JEZUS MET ZIJN BEPERKTE FANTASIE NIET VERDER KWAM DAN EEN MAN MET EEN WITTE BAARD SCHIEP IK LANG VOOR 'T SPIELBERG TIJDPERK HERVO!
* STERRETJES TER MEERDERE GLORIE VAN HERVO!
IK TROOSTTE ME MET DE GEDACHTE DAT ALS IK DOOD GING DOOR 'HERVO' WERD MEEGENOMEN.

SAMEN MET HEM HAD IK DAN DIKKE PRET...
KIJK, IK WORD BEGRAVEN!
HAHAHA KIJK M'N MOEDER EENS HUILEN!
NIET ALLEEN DE ZANDBAK MAAR OOK MIJN SCHOOLSCHRIFTEN WERDEN OPGESIERD MET DE BEELTENISSEN VAN HERVO! DIT BEGON DE AANDACHT VAN MIJN KLASGENOOTJES TE TREKKEN...
WIE IS DAT!
DAT IS HERVO. DAAR GELOOF IK IN!
LATER GINGEN ZE LASTIGERE VRAGEN STELLEN!
EN DOET IE OOK GENEZINGEN?
EN HEEFT IE ALLEEN MAAR GESCHAPEN OF IS'T EEN ALLESBEPALENDE GOD?
DIE JEZUS HAD TOCH MEER FANTASIE DAN IK DACHT!
IK WERD EEN SOORT GEESTELIJK LEIDER TOEN IK ENKELE WONDEREN VERTOONDE!
IK LOOP!
EN ZIE, HET WATER WORDT WIJN
GOOI HET DOOS
EN ALS IK MIJN HANDEN WEGHAAL KUN JE INEENS WEER ZIEN!
IK ZIE INDERDAAD NIETS...
SOMMIGEN GINGEN WAT TE VER IN HUN BEWONDERING....
MAAR..MAAR
HEUS! DIT HOORT ER ECHT BIJ!
WAAR IK DE KANS HAD DE NIEUWE MESSIAS TE WORDEN KOOS IK VANAF DAT MOMENT VOOR EEN EENVOUDIG BESTAAN..
MAMA, ZE WILLEN ME KRUISIGEN!
JA HOOR'S JE BENT JEZUS OF JE BENT T NIET!
FLAUW HOOR!
MIJN HERVO-PERIODE WAS VOORGOED VOORBIJ.
AH, KOFFIE!
IS HET EINDELIJK GELUKT?
DIE WIL DAAN!
PAPA!?
PAPA?!
JAJA..
PAPA, IK LAG TE DENKEN, ALS DIE VLEUGELTJES NOU BREKEN OF ALS JE DOOR ZO'N WOLK HEEN ZAKT?
MEISJE, DAT WAS ALLEMAAL ONZIN! IK GAJE NU VERTELLEN HOE HET ECHT IN ELKAAR ZIT!
?!
HELAAS HADDEN ZE NET DIE WEEK 'JURASSIC PARC' OP VIDEO GEZIEN...
WAT HEB JE ZE IN HEMELSNAAM VERTELD?!
BOE BOEHOE
BOEHOEHOE
GLEEVER'96

Gilles de Geus 7: Willem de Zwijger

Kolk & De Wit
Arboris 1996
ISBN 90-343-2648-9 (h.k.)
ISBN 90-343-2620-9
Prijs ƒ29,95 / Bfr.599 (h.k.)
ƒ 9,95 / Bfr.180
(48 pagina's, kleur, h.k. & s.k.)

Als je wil weten waarom men de toenmalige prins van Oranje Willem de Zwijger noemde, dan moet je dit album niet lezen, maar als je een half uurtje plezier wil beleven wel ...

Een aantal jaar geleden kreeg ik voor het eerst een album van *Gilles de Geus* in handen. De titel: *De revue*. Ik was dadelijk gewonnen voor de strip. Het was zonder twijfel het leukste en meest ingenieuze album dat het laatste decennia in Nederland verschenen was. Hoe moeilijk het is om dan met een goed vervolg voor de proppen te komen bewezen **Hanco Kolk** en **Peter de Wit** met *De Batavia*. Maar gelukkig weten ze met *Willem de Zwijger* alles terug recht te zetten.

Het album zit weer vol met goede vondsten en leest met de vaart van een sneltrein. Leuk. Vanaf de start tonen Kolk en De Wit vindingrijkheid en durf. Heel Holland is bezet, heel Holland ... de openingsscène met het dorpje onder het vergrootglas ... waar hebben we dat nog meer gezien ...? Maar het laatste plaatje van de eerste bladzijde maakt onmiddellijk korte metten met dit referentiebeeld en de satire kan losbarsten. Willem is depressief. Hij ziet het niet meer zitten, zucht. Er wordt dan ook de hulp ingeroepen van de knappe dokter Desiderius, die opvallende gelijkenissen met **Erasmus** vertoont, om de geest van de vorst weer levend te krijgen. Gesteund door Gilles en Leo moet Willem terug naar zijn jeugd alwaar zijn trauma ontstond, naar Madrid, naar het Escorial, naar Filips, de vijand! Willem moet zichzelf opnieuw ontdekken; is hij een vrolijk herdertje uit Arcadia of is hij de gevreesde roverhoofdman Big Mec? En wie is Mijnheer de Bruin? Ondertussen heeft de admiraal op het thuisfront meer dan zijn handen vol, want aldaar arriveert Mathilde van Orsow met haar ouders. Mathilde is de aanstaande van de prins, dit voor diegenen die niet zo thuis zijn in de vaderlandsche geschiedenis. Natuurlijk mag de aanstaande schoonfamilie geen lucht krijgen van de ware geestestoestand van de geliefde vorst. Gelukkig is daar professor Drebbel met zijn automaat om het de admiraal nog wat lastiger te maken. En hoe het allemaal afloopt, wel dat moet u zelf maar ontdekken.

Een leuk album zoals er de laatste jaren spijtig genoeg nog maar weinig verschijnen in de lage landen.

N.B. de luxe editie heeft 16 extra pagina's met onder andere schetsen en een interview.

MC

****

De salto's van het grauw

Prado
Casterman 1996
ISBN 90-303-8010-1
Prijs ƒ24,25 / Bfr.450
(64 pagina's, kleur, h.k.)

Niet iedere vertaler weegt zijn woorden op een gouden schaaltje. De oorspronkelijke titel van **Miguelanxo Prado**'s laatste boek luidt *Quotidien délirant* en het gaat ook over 'de zoemzwevende alledag'.

Prado's vlijmscherpe dialogen schrapen het dunne laagje vernis van gezinnetjes uit de Doorsneestraat, ambtenaren, handelaars en directeuren, heren en dames uit de Vijverallée. Uitgebeend worden ze, maar Prado's satire gaat dieper dan de kleren van de keizer. Hij schildert naakten precies op het moment, dat ze zich bewust worden van hun hulpeloosheid. Naakten, die in een loutere seconde beseffen, dat de situatie waarin ze zich bevinden weergaloos ontluisterend is. Angstige zedenschetsen zijn het, tijdloos modern, korte huiveringen bij de gedachte dat mensen langzaam leren van hun belevenissen, dat ervaringen niet versmelten maar uitgroeien tot een begrijpeloos levensbabel. Prado kijkt niet neer op het grauw dat buitelt, op zijn voeten landt en doorloopt. Hij spiegelt zijn meesterschap.

En dat doet hij vakkundig. *De salto's van het grauw* is een prachtig boek. Nagenoeg elke prent zou op groot formaat een jaloers sieraad voor in de salon zijn, zelfs compleet met de tekstkaders. Blader het boek eens met vliegenogen door. Ongetwijfeld zie je op elke pagina minstens vijf schitterend gedetailleerde platen met woorden, die ook los van het verhaal niets van hun dwang prijsgeven. Lof voor de vertaler, en voor Prado natuurlijk. Want hoe zeldzaam is het niet, dat een strip moeiteloos kan worden verkleind en uitvergroot zonder zeggingskracht en hallucinerende schoonheid te verliezen.

Dat vakmanschap van Prado heeft drie pijlers. Hij kan observeren en – wat meer is – hij herkent wat hij ziet. Daardoor is hij in staat om zijn realistische verhalen op te rekken, niet te moraliseren, maar ze op eigen kracht te laten zoemzweven. Verder kan Prado tekenen. Mensenlief wat kan die man tekenen! Gezichten hebben iets zacht-karikaturaals (**Tardi** met wasverzachter), maar geven met precisie weer welke opdracht door de hersenen naar de buitenkant is gestuurd. Houdingen spreken zwijgend voor zich. Bij Prado zijn minieme gestes en bewegingen waarachtige stills. Een video op pauze: beeldruis omdat het nog verder gaat. Breedlachende mensen lijken zijn stiel niet, maar dan die grijns- en glimlach! Tenslotte heeft Prado een fantastisch gevoel voor kleuren en licht.

Slechts in één verhaal vloeien deze vaardigheden niet ineen tot een groots geheel.

HM

****

Mijnheer Servelaat neemt vakantie

Van Driel
Oog & Blik 1996
ISBN 90-73221-45-5
Prijs ƒ35 / Bfr.700
(68 pagina's, zwart/wit, s.k.)

Mijnheer Servelaat moet er eens uit. Hij leeft het leven dat wij niet willen, maar waarin velen van ons toch terecht zullen komen!? Mijnheer Servelaats bestaan, zijn werk bij Intererwt BV, wereldwijd de grootste producent van doperwten in doordrukstrips,

zijn thuis en zijn vrouw; het zint hem niet meer. Mijnheer Servelaat neemt vakantie. Hij besluit een reis te boeken bij Droomreizen BV en gelijk na het boeken pakt mijnheer Servelaat zijn koffer en vertrekt. Bestemming is een klein appartement in de grote stad. Gaandeweg het intrigerende verhaal zien we steeds meer van het pand en komen we steeds meer te weten over het leven van mijnheer Servelaat en de mensen die tevens in het appartement aanwezig zijn.

Guido van Driel weet in zijn tweede beeldverhaal – *Mijnheer Servelaat neemt vakantie* – een beklemmende sfeer te scheppen, waarvoor hij weinig tekst gebruikt: de illustraties spreken voor zich. De zwart/wit-illustraties hebben overigens verrassend veel 'kleur'.

In Stripschrift 290 valt meer te lezen over de schrijver en zijn werk. De eerste strip van **Van Driel**, *Vis aan de wand*, ken ik nog niet, maar daar zal snel verandering in komen ...

KB

****

De avonturen van Kapitein Rob: Volledige werken 1 t/m 21

Kuhn
De Vrijheid 1995
ISBN 90-5660-001-X (deel 1)
Deel 1 verkrijgbaar in de winkel, deel 2 t/m 21 uitsluitend verkrijgbaar door intekening.
Prijs *f*99 / Bfr.1980 per deel
(±168 pagina's per deel, zwart/wit, h.k.)

De mensen die als kind opgroeiden in de Tweede Wereldoorlog, te jong voor de Arbeitseinsatz, maar te oud om de bezetting niet aan den lijve te ondervinden, kijken vaak met gemengde gevoelens op de oorlogsjaren `terug. Enerzijds weten ze dat het een moeilijke, soms angstige tijd was; anderzijds herinneren ze zich nog levendig de sensatie van avontuur. De oorlog was, de donkere bladzijden daargelaten, voor hen een spannend jongensboek. Na mei 1945 had Nederland zijn vrijheid weliswaar terug, maar bestond de praktijk voor de meeste mensen uit hard werken en zuinig zijn. Voor de kinderen die de oorlog hadden meegemaakt kregen de grijze wederopbouwjaren pas kleur in de bioscoop of in een spannend jongensboek.

Vanaf 11 december 1945 verschenen *De avonturen van het zeilschip De Vrijheid*, geïllustreerde verhalen rond een jonge kapitein (en zijn onafscheidelijke hond) waarmee grote groepen van met name jongens zich maar al te graag identificeerden.

'De Vrijheid' van kapitein Rob was de vrijheid zoals een jongen in de jaren vijftig zich die graag voorstelde. Hij las de avonturen in de krant die hij voor dag en dauw rondbracht of kocht ze als beeldverhaaltjes voor een paar centen in de kiosk. De eenvoudige, realistische plaatjes openden werelden voor de jonge lezers en wanneer diezelfde lezers nu, een halve eeuw later, bij toeval een beeldverhaal van *Kapitein Rob* in handen krijgen, worden ze zonder uitzondering bevangen door een nostalgische vertedering. De verhalen van *Pieter J. Kuhn* ademen nog altijd onmiskenbaar de geur van de tijd waarin ze ontstonden en door zovelen werden stukgelezen. Ze zijn alleen daarom al de moeite waard. Maar buiten dat zijn het ook stuk voor stuk met veel vaart en fantasie vertelde avonturen van een onbekommerde vanzelfsprekendheid die nu nog aanstekelijk is. Ach, was je maar jong geweest in de jaren vijftig ... Maar dit zijn de negentiger jaren en onbekommerdheid is een schaars goed geworden. De nieuwe albums zijn daarom niet alleen zeer degelijk en fraai uitgegeven, maar ook peperduur (net geen honderd gulden per deel): leuk voor de liefhebber met geld, maar niet meer te betalen voor de jongen met de krantenwijk.

SR

****

Amiante 1: Kroshmargh

Amiante 2: Het eiland van de droevige reus

Amiante 3: Het labyrint van de vale maan

Caza & Lemordan
Talent 1995
ISBN 90-5289-073-0 (deel 1)
ISBN 90-5289-074-9 (deel 2)
ISBN 90-5289-083-8 (deel 3)
Prijs *f*16,50 / Bfr.330
(48 pagina's, kleur, s.k.)

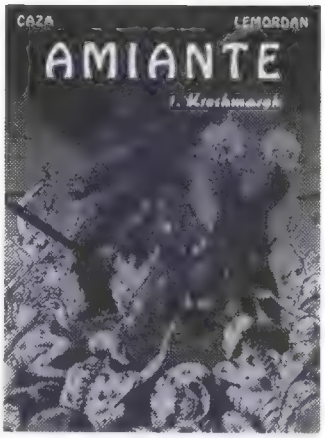

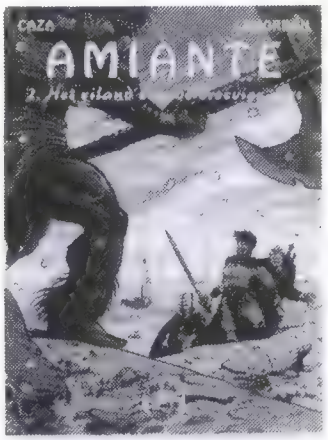

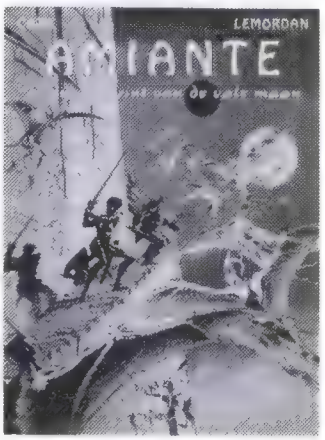

Illustrator **Patrick Lemordan** is een bekende in de wereld van de heroïc fantasy en de rollenspelen. Scenarist **Philippe Caza** dankt zijn faam in Nederland vooral aan de albums *Zachtjes met de buren* en *Aan't eind linksaf* die zich kenmerken door een vreemde mengeling van cynisme en wereldverbeterende luchtfietserij. Het is dus allerminst verwonderlijk dat een gezamenlijk product van deze beide heren een venijnig fantasy-avontuur is, dat er zelfs binnen dit eigenaardige genre - waarin vreemde wezens, grilligе landschappen en groots opgezette queestes bijna een cliché zijn geworden - in slaagt op te vallen door buitenissige fantasieën. Het knappe hieraan is, dat de reeks in eerste instantie wèl lijkt te behoren tot het doorsnee fantasy-gekeutel, maar dan verrassend genoeg toch stapje voor stapje toewerkt naar een enorm complex van calamiteiten waar het boek *Openbaringen* maar bleekjes bij afsteekt. Zo weten de auteurs te verrassen met een kolossaal veld vol zwevende aambeelden, stuk voor stuk zo groot als een flinke Tibetaanse berg, en die worden bewoond door intrigerende vleermuisachtige wezens. Dat deze aambeelden na verloop van tijd door gigantische stenen reuzen aan gort worden geslagen, mag binnen deze reeks – waarin alleen maar groot wordt gedacht – als niet meer dan normaal worden gezien.

Tussen de groteske gebeurtenissen door, wordt er regelmatig uitgehaald naar verschijningen die in fantasy-land inmiddels gemeengoed zijn geworden. Waar sommige schrijvers zich bij voorbeeld uit kunnen putten met het

verzinnen van ingewikkelde tijdsrekeningen, daar volstaat Caza met tijdsmeldingen als 'het uur van de bolle oester' of 'het uur van de schorre nachtegaal'. En de hoofdpersonen van *Amiante* lijken haast een parodie op fantasyfiguren, want de tovenaar, de sexy zwaardvechtster en de dommekracht in deze reeks zijn al in talloze verschijningsvormen opgedoken in even zo talloze boeken. Waarschijnlijk heeft Caza uit een soort joligheid opzettelijk voor een dergelijk drietal gekozen, maar soms maakt dit toch een wat gemakzuchtige indruk. Bij vlagen wordt het zelfs een beetje vervelend. Maar dat wordt gelukkig goedgemaakt door de al eerder gemelde fantastische verbeeldingskracht van de makers als het gaat om de andere ingrediënten van deze fantasyreeks.

Voor de volgende albums is het de grote vraag of Caza en Lemordan de spectaculaire beelden en verhaallijnen weten uit te breiden en af te ronden. Want inmiddels hebben de verschillende ontwikkelingen zich zo hoog opgestapeld (titelheldin Amiante is zwanger van een ondefinieerbaar iets, de wereld dreigt te vergaan, de tovenaar is in handen van boze krachten en de heer van het kwaad staat op het punt de heerschappij over te nemen) dat je je als lezer af kunt vragen hoe dat in hemelsnaam allemaal tot een goed einde gebracht moet worden. En de liefhebbers van de bizarre visioenen van het tweetal zullen na de traktaties van deze drie albums niet snel tevreden zijn. Caza en Lemordan wacht dus nog een zware taak.

HW

***

Mevrouw Dallemans 3: De Zwarte Ridder

Pirana
De Schaar 1996
ISBN 90-73619-50-0
Prijs ƒ 14,75 / Bfr.250
(48 pagina's, zwart/wit, s.k.)

In haar poging alsnog een beroemde stripfiguur te worden, trekt Mevrouw Dallemans in haar derde album ten strijde tegen de Zwarte Ridder. Tijdens haar queeste ontmoet ze vele bekende striphelden onder wie uiteraard ook de Rode Ridder, maar ook Nero, Eric de Noorman en Kuifje, die ze bij zijn kristallen ballen

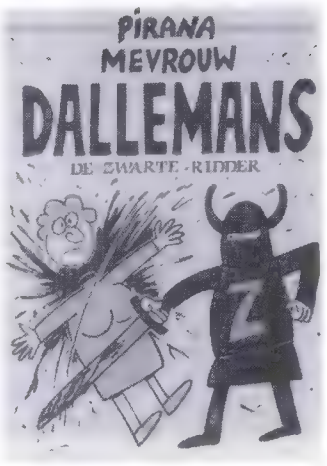

grijpt. Wanneer ze de Zwarte Ridder bespiedt terwijl deze zich door het aidsvirus laat pijpen, wordt ze door het paard van de Zwarte Ridder betrapt en gevangengenomen. Nadat ze in de kerker aan de muur is geketend, tracht het rijdier haar te verkrachten. Ze weet haar belager echter met haar uitgerekte schaamlip te wurgen en hem zijn sleutelbos af te nemen, zodat ze zich kan bevrijden om de jacht voort te zetten.

Zoals u inmiddels begrepen zal hebben, is het bovenstaande een korte greep uit het 21e album volgens de beproefde **Pirana**-formule: niet leuk, wel grof. Humor van de onderste plank. Hoewel het album een luttele 41 getekende pagina's telt, slaagde niet één van de redactieleden er in het boek volledig uit te lezen.

Mocht u hierna nog altijd overwegen *Mevrouw Dallemans tegen de Zwarte Ridder* aan te schaffen, al was het maar uit nieuwsgierigheid, bedenk dan wat u nog meer kunt doen met het geld en de tijd die u aan dit album besteedt. Vier keer naar de riksbioscoop en een ijsje in de pauze, het leegdrinken van twee flessen smakelijke aanbiedingswijn van Albert Heijn of het bereiden van een voedzame kippensoep. (Blokjes kipfilet in een liter water opzetten. Voeg daaraan toe twee gehakte uien, verse tijm en peterselie en een ui met daarin kruidnagels geprikt. Laat alles enkele uren zachtjes trekken. Vlak voor het opdienen de ui met kruidnagels verwijderen. Haal de pan van het vuur en voeg fijngehakte knoflook, in dunne reepjes gesneden gember, verse koriander, enkele lepels gekookte rijst en een scheutje citroensap toe. Meteen opdienen. Desgewenst kunt u de kip vervangen door gefileerde pirana).

PvO

0

Brieven

Beste redactie,

Als recensent voor uw blad ben ik uiteraard bevooroordeeld, maar ik stel het van harte: een stripinformatieblad is niets zonder boekbesprekingen. Als lezer kun je er globaal uit aflezen welke meesterwerken je zonder meer moet inkijken en welke armzalige publicaties je beter links kunt laten liggen. Middels het gehanteerde sterrenbeoordelingssysteem ben je bovendien in een enkele oogopslag helemaal bij.

Zoniet echter bij enkele recente besprekingen van Pieter van Oudheusden. In Stripschrift 287 beoordeelde hij een kinderboek van Lorenzo Mattotti (*De eigenwijze zon*) met de score **(*). De derde ster wilde hij aanvankelijk niet uitdelen, maar het enthousiasme van zijn dochtertje dwong hem tot deze twijfeluitkomst. Blijkbaar speelt de gezinssituatie van de recensent een doorslaggevende rol bij het bepalen van de opinie.

In Stripschrift 290 bakte Van Oudheusden het nog veel bruiner. Hij weigerde simpelweg om een waardering toe te kennen aan het eerste deel van *Wuivende Veder*, een nieuwe subreeks van Juillard en Cothias. De reden? Het album zou nauwelijks als zelfstandig verhaal te lezen zijn. Dat zal best, maar dan breng je gewoon een ster in mindering (en je doet dat niet tussen haakjes). Van een recensent mag verwacht worden dat hij zelfs in onduidelijke gevallen als deze in staat is een oordeel te vellen.

Goochelen met waarderingssterren kun je beter in je vrije tijd doen. Op zich is het wel ludiek: reserveer tijdens de Stripdagen een podiumpje en vermaak er de passanten mee. In een serieus stripinformatieblad lijkt deze besluiteloosheid me minder geslaagd.

Jeroen Mirck, Tilburg

Beste redactie,

Naar aanleiding van het artikel 'Marten Toonder not amused' uit Stripschrift 290, volgende correctie:

RvdN schrijft dat rond de strippostzegels onder andere Standaard Uitgeverij zorgde voor een kink in de kabel door te weigeren toestemming te geven om Suske en Wiske op Nederlandse strippostzegels af te beelden.

Ik weet niet wat de bron is van RvdN, maar dit is flagrant onjuist. Standaard Uitgeverij is en was zeer enthousiast voor een project rond Nederlandse strippostzegels. Er werd gedacht aan een serie met diverse striphelden. De negatieve houding van de Fondation Hergé heeft blijkbaar dat eerste serieconcept verstoord. Volgens onze informatie wordt nu gewerkt aan een nieuw concept met onder andere Suske en Wiske. Standaard Uitgeverij is – zoals de perfecte samenwerking met de Belgische Post bewijst (infostrip, strippostzegels, tentoonstelling, speciale Suske en Wiske-briefkaarten, luxe edities) – een promotor van de samenwerking met De Post. Zegels vormen een mondiaal visitekaartje voor de unieke creaties van onze Vlaamse en Nederlandse auteurs.

Dirk Willemse,
directeur Standaard Strips, Antwerpen, België

(ADVERTENTIE)

Te koop wegens overlijden:
Volledige collectie Robbedoes-albums
met een korting van 40%
op de catalogusprijs.
Info: (+32) 03-3120902 (België).

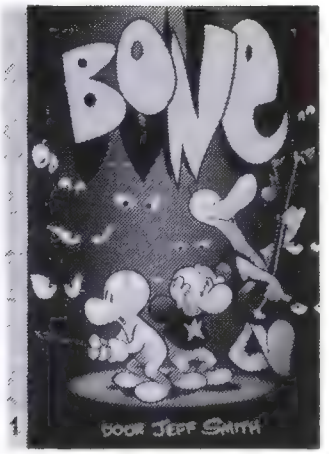

Bone I

Smith
Lambiek 1996
ISBN 90-70991-05-5
Prijs ƒ14,95 / Bfr.299
(72 pagina's, zwart/wit, s.k.)

De reeks *Bone* van de Amerikaan **Jeff Smith** is een nieuweling op de Nederlandse stripmarkt maar de reeks van de voormalige animator van de Disney Studio's verkoopt in zijn vaderland inmiddels zo goed dat de oplagen die van de superhelden evenaren. Ook in de oude wereld is Bone al enige tijd een hype en wordt uitgegeven door gerenommeerde uitgevers als Carlsen Verlag in Duitsland. De strip die in 1991 begon kent inmiddels het respectabele aantal van 25 delen. In Nederland was echter lange tijd geen uitgever bereid om *Bone* te publiceren zodat een stripantiquariaat (Lambiek) het initiatief moest nemen. Een te prijzen initiatief al blijft het merkwaardig dat werk met deze kwaliteiten zoveel twijfel bij uitgevers oproept.
Bone is een tijdloos sprookje dat gevoed wordt door elementen van *Elfquest*, **Tolkien**, **Grimm** en **Disney**. De archetypische neefjes Phonicible 'Phoney' Bone (een malafide en weinig flexibele zakenman), Smiley Bone (een naïeve optimist) en Fone Bone (onze held) zijn de centrale figuren. Deze gestroomlijnde witte boontjes worden uit hun woonplaats Boneville de wildernis ingejaagd vanwege financiële malversaties van Phoney. In de barre woestijn worden ze overvallen door een enorme zwerm sprinkhanen waardoor ze elkaar kwijt raken en ieder zijn eigen boontjes moet doppen. Onder de bescherming van de Grote Rode Draak tracht Fone beide neven en zijn woonplaats terug te vinden. Fone verdwaald echter hopeloos in een fantasywereld waar levensgrote insekten en harige rattebeesten zijn pad kruisen. Op een dag is daar Thorn. Een knap meisje van het mensenras. Hopeloos verliefd vergeet Fone zijn zoektocht en gaat met haar mee naar de afgelegen stulp waar Thorn met haar grootmoeder woont. Enige tijd later doet de querulant Phoney daar ook zijn intrede. De eenvoud van deze vertelling is acceptabel door de kwaliteiten van Smith. Zijn animatieverleden is zichtbaar in de glad gestileerde figuren, het gebruik van zwart/wit-vlakken, de sobere en effectieve decors en het vloeiende verhaalritme. Buitengewoon geestig en ook verfrissend in een fantasyvertelling is de portie humor, Bone staat vol met amusante situaties. Als Thorn in de knapzak van Fone strips ontdekt is ze stom verbaasd, ze heeft ze nooit eerder gezien. Fone: 'Oh nee? Wat was jij dan een arm, zielig kind'. Oma over de neefjes Bone: 'Als ze niet kunnen melken zijn het huisdieren'.
Enige minpunt is dat dit deel nogal abrupt eindigt. Naar verluidt wordt met het tweede deel uit deze reeks het eerste verhaal afgerond. Hopelijk zal *Bone* daarmee tevens een vast stekkie veroveren op de vaderlandse stripmarkt.

JdL

***

Schnuurt

Hottentot
Grmbl! 1996
ISBN 90-9009457-1
Prijs ƒ14,95 / Bfr. 300
(48 pagina's, zwart/wit, s.k.)

Toen ik als twaalfjarige mijn opwachting maakte in de brugklas van de middelbare school,

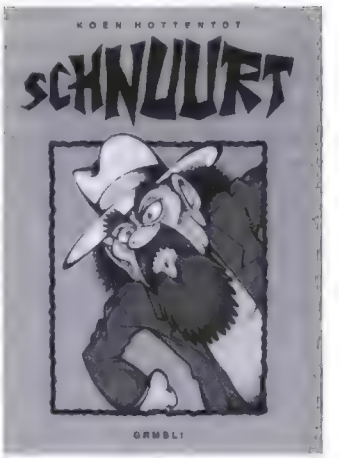

las ik met verbijstering en enthousiasme de brutale strips uit de schoolkrant. Een ouderejaars scholier spuide zijn kritiek op het schoolbeleid middels priegelige tekeningen die onmiskenbare invloeden van **Marcel Gotlib** in zich droegen. De botte bijl werd niet geschuwd: hoofden werden met spijkers doorboord en ledematen zonder bedenkingen afgezaagd. De sadist in mij nam al deze hilarische agressie gretig tot zich.
Bij het lezen van *Schnuurt*, de tweede eigen-beheeruitgave van het Nederlandse talent **Koen Hottentot**, ervoer ik een heuse *déjà vu*. Niet dat Hottentot de bewuste schoolkranttekenaar was – leeftijdstechnisch had het overigens gekund –, maar de vergelijking was niet te vermijden. Een depressief figuur wiens hoofd bespijkerd wordt (onder het motto: 'Recent onderzoek heeft uitgewezen dat uitgebluste wao'ers uitstekend geschikt zijn voor decoratieve doeleinden'), een beeldhouwer die zijn model een arm afzaagt om vervolgens de Venus van Milo te produceren, God die de wereld kauwt als kauwgom, haar onderzeikt en vervolgens een vorstelijke drol laat neerdalen ... niets gaat Hottentot te ver om in zijn grappen te verwerken. De pagina-gags zijn daardoor prettig provocerend en kennen een onbekommerde tekenstijl – alles staat in dienst van het effectbejag. Het zijn deze eigenschappen die *Schnuurt* een zo kenmerkende middelbare-schooluitstraling geven.
Uitgevers zullen ongetwijfeld moeite hebben met Hottentots strips: de tekenstijl oogt amateuristisch en de grappen leveren zonder twijfel klachten op. Niet voor niets spreekt de auteur in de colofon 'geen dank' uit aan het adres van 'de heren uitgevers (Grmbl!)'. Bij gebrek aan een bereidwillige uitgever geeft Hottentot zijn werk zelf uit, waarbij hij de onomatopee 'Grmbl!' demonstratief als eigen uitgeversnaam gebruikt.
Schnuurt verdient de (uitgevers)kritiek overigens niet: de strip is bij vlagen origineel en uiterst komisch, terwijl het tekenwerk de grappen doorgaans subliem ondersteunt. Hottentot borduurt zowel grafisch als humoristisch gezien voort op de absurde Franse meesters uit *Fluide Glacial*, met name de reeds genoemde Gotlib. Leuk is hij zeer zeker, al is het niveau niet constant even hoog. Geef hem echter nog even tijd. In de tussentijd kun je je bescheuren om een lepralijder die er vanwege afvallige lichaamsdelen maar niet in slaagt zijn kopje thee leeg te drinken. Of om **John Lennon** die eens lekker uit zijn rol valt en zich (in een droom) stevig afreageert: 'Imagine all the people hating Japanese women'. Of om de niet na te vertellen titelgag. Graag schaar ik me achter de slogan waarmee de lezersservice van *Zone 5300* Hottentots album promoot: *'Vergeet Lullo, Schnuurt is the word!'*

JM

**

Malorix

Bus
Amor Vincit Omnia 1996
ISBN 90-42033-45-0
Prijs ƒ14,90 / Bfr.298
(60 pagina's, zwart/wit, s.k.)

Bert Bus is één van die tekenaars die eigenlijk geen nadere introductie behoeven. Zijn oeuvre is omvangrijk, variërend van *Stef Ardoba* tot *Archie de Man van Staal*. Dit album, *Malorix*, is een nieuwe loot aan de stam van Bus. Alhoewel, echt nieuw is het niet. Sinds

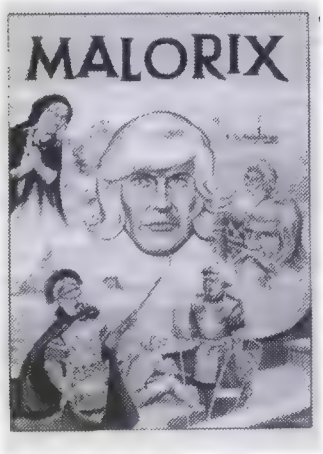

de jaren tachtig verschenen enkele afleveringen in *Eppo* en in de stripbundeling *Stripturf*.
In deze uitgave zijn alle verhalen van *Malorix* gebundeld. De verhalen spelen zich af in Noord-Nederland aan het begin van onze jaartelling. De Romeinen hebben Friesland ontdekt als lucratieve uitvalsbasis voor hun expansie richting het Germaanse rijk. Hoewel de Romeinen de Friezen voor zich proberen te winnen, zijn die Friezen niet zo blij met de invasie.
Belangrijkste Fries in dit verhaal is vanzelfsprekend Malorix, een jongen die als kind ooit werd aangetroffen op een vlot tezamen met een mysterieus schild en een hoorn. Van de stamdruïden wil Malorix uitleg over de vreemde runen die op deze artefacten staan. De druïden staan voor een raadsel maar uit angst voor verlies aan vertrouwen verzinnen zij dat Malorix de Romeinen zal verdrijven en koning zal worden. Dat luidt de echte avonturen van Malorix in. Hij bindt de strijd aan met de Romeinen en overgelopen Friezen waarvan één onderkruiper toepasselijk de naam Cruptorix draagt.
Het verhaal springt in het begin nogal van de hak op de tak maar gaandeweg komt er meer lijn in. Echt spannend wordt het verhaal nooit, daarvoor is het wellicht te voorspelbaar. Het tekenwerk van Bert Bus behoeft geen nader betoog; dat is zeer goed verzorgd, sfeervol en heeft de typische Bus-stijl: pratende personen kijken de lezer altijd aan, ook al staan de toehoorders de andere kant op.
Deze bibliofiele uitgave is op de markt gebracht door de mij nog onbekende uitgeverij Amor Vincit Omnia (voor niet-Latinisten: liefde overwint alles) te Westzaan. Het is zonder meer een lovenswaardig initiatief en een welkome uitgave voor Bus-verzamelaars en liefhebbers van historische strips. Hier en daar is het album wel wat vlekkerig gedrukt (of gold dit alleen het recensie-exemplaar?) en het is erg jammer dat de paginering op een slordige manier met de hand is gebeurd. Dat doet toch afbreuk aan deze voor de rest keurige uitgave. De kleurencover heeft Bert Bus volgens de datering speciaal voor dit album gemaakt. Hopelijk blaast uitgeverij A.V.O. binnenkort meer ouds nieuw leven in.

RvW

***

Alfa 1: De overdracht

Jigounov & Renard
Lombard 1996
ISBN 90-5581-071-1
Prijs *f* 9,95 / Bfr.180
(48 pagina's, kleur, s.k.)

Het meest opmerkelijke aan dit album is niet zozeer het album zelf als wel dat de schrijver enige maanden terug is overleden. **Pascal Renard** was pas 35 en had inmiddels al een aantal titels op zijn naam staan, waarvan *Witte Horizon*, *Oknam* en *Wooly Wan* wellicht de bekendste zijn.
Zoals u eerder in dit blad kon lezen, heeft uitgeverij Lombard laten weten dat Renard al wel een aantal scenario's had geschreven voor nog niet gepubliceerde verhalen. Ook het tweede deel van **Alfa** ligt al klaar en dat is prettig.
Het eerste deel van deze reeks is immers slechts een begin van een verhaal over spionage, valutahandel en andere economische criminaliteit die een vlucht heeft geno-

EN VERDER...

– ***Adler 6: Het verloren eiland*** *(Sterne, Lombard). Sterne moet in het begin van dit vervolg op het formidabele 'Black Bounty' behoorlijk ingrijpen om het verhaal lekker te laten doorlopen, maar komt uiteindelijk toch tot een adembenemende climax. Wederom prima tekenwerk. *** (HW)*

– ***Aria 18: Woedende venus*** *(Michel Weyland, Dupuis). Stoere meid wordt achtervolgd door herinneringen aan verkrachting in haar jeugd. Ondanks situering in ver verleden vol van zachte sectortaal. Tekeningen al even vlak als verhaal. * (JWS)*

– ***De avonturen van Dean, Gene & Evelyn 2: De trip naar Berlijn*** *(Jinx, Womderland half vier productions). Beroerd verhaal, flauwe humor, slecht tekenwerk. Het bijgeleverde cd'tje dat tijdens het lezen dient te worden afgeluisterd maakt daar weinig aan goed. 0 (HW)*

– ***Dick Herisson 7: De tombe van Absalom*** *(Savard, Dargaud). Een heel aardige strip die met wat goede wil best gelezen kan worden als een parodie op het detective-genre. Zoals gebruikelijk loopt detective Dick doelloos achter de feiten aan totdat de oplossing van het mysterie zich vanzelf aandient. *** (TB)*

– ***De familie Doorzon 20: Slipgevaar*** *(De Jager, Big Balloon). Actuele humor die gestileerd in beeld wordt gebracht. Voor liefhebbers valt er over elke pagina een pittige discussie op te zetten over maatschappij, mens en verhoudingen. Anderen kunnen diezelfde pagina's met een glim- of schaterlach omslaan. Vakwerk. *** (HW)*

– ***Dirk & Desiree 5: Lekker wijf*** *(De Kort, Big Balloon). Fantastische vondsten, ruwe grappen, grote verbeeldingskracht en creatief taalgebruik. En dat allemaal in de bekende vlekkerige stijl. Humor van de bovenste plank! *** (HW)*

– ***Gipsy 1: De zwerver van de C3C*** *(Smolderen/Marini, Arboris). Manga-achtig science-fiction-actiegebeuren. Voor zijn soort bijzonder origineel, fraai getekend en zeer meeslepend. Wel ietsiepietsie voorspelbaar ... *** (HW)*

– ***Liefde en geluk 5: Greetest hits*** *(De Jager, Big Balloon). Meer verwikkelingen rond de slepende relatie tussen Greet en Jaap. Naast de alleraardigste gags van één pagina ook een verhaal van vier bladzijden. Dit laatste had De Jager beter kunnen laten: het is een saai verhaal met een gezocht eind. ** (HW)*

– ***Melkman*** *(Typex, Oog & Blik). Bijzonder aangenaam verhaaltje over doorbreking van sleur. De vormgeving en de vertelwijze mogen opvallend genoemd worden. Het grote nadeel aan dit boekje is dat het binnen tien minuten uitgelezen is. Kon 'Melkman' niet in een bundel worden uitgegeven? ** (HW)*

– ***Parodiereeks 16: Pinokkia*** *(Leroi & Gibrat, Arboris). Leroi en Gibrat hebben talent, da's duidelijk. Zonde alleen dat ze het verspillen aan deze lichtzinnige flauwekul. Pinokkia is een levensgrote houten pop waarop Galipetto zijn lusten botviert. Ze komt tot leven en als ze liegt worden haar tieten groter. Flauwekul dus. * (TB)*

– ***De reis van G. Mastoria*** *(Manara/Fellini, Casterman). Het titelverhaal van deze grootheden uit de strip– en filmwereld beslaat slechts 23 pagina's. De 81 overgebleven pagina's zijn gevuld met schetsen, voorstudies en bespiegelingen. En dat verschijnt dan nog in hardcover ook! Al die overbodige rimram maakt van iets wat een subliem stripboek had kunnen zijn een album vol akelig fanvoer. Doodzonde. ** (HW)*

men sinds de val van het IJzeren Gordijn. Geheim agent Alfa heeft als taak deze zaak nader te onderzoeken en met name de rol van de mooie Assia Donkova van dichtbij te bekijken. En het moet gezegd, hij bekijkt haar op het laatst van zeer dichtbij.
Het tekenwerk van **Youri Jigounov** is ronduit schitterend. Sfeervol, gedetailleerd en kleurrijk. Gezichtsuitdrukkingen, actiebeelden, achtergronden, het gaat Jigounov goed af. Het verhaal biedt niet veel nieuws, maar het tekenwerk vergoedt zoveel dat dit alleen al de moeite van de aanschaf waard is. Ik ben benieuwd of het postume tweede album het verhaal nog wat extra diepgang zal geven.

RvW

***

Waterland 1: De bultrug

Broeckx & Legendre
Standaard 1996
ISBN 90-02-20028-5
Prijs ƒ8,95 / Bfr.160
(48 pagina's, kleur, s.k.)

Deze nieuwe loot aan de stripboom van stripgigant Standaard speelt zich af in een nabije toekomst. Het is er voor de mensheid niet vrolijker op geworden. Het broeikaseffect, de gaten in de ozonlaag op beide polen, het rigoureuze kappen van de regenwouden en de uitstoot van gassen maken dat het warmer wordt op deze aardkloot. De gevolgen zijn in de kleine kustgemeenschap, waar dit stripverhaal zich afspeelt, goed merkbaar. Door overmatige regenval treden rivieren buiten hun oevers en staan de weilanden langdurig onder water. De jeugd weet zich makkelijk staande te houden bij dit nieuwe natuurgeweld. De hoofdpersonen in dit in een semi-realistische stijl getekende stripverhaal zijn drie pubers, twee jongens en een meisje, die, gelijk hun leeftijd betaamt, de wereld trachten te ontdekken. Uit de strip kan worden opgemaakt, dat het dorp wordt geterroriseerd door een feodaal landheer. De bevolking lijdt onder het juk van de clan rond dit vileine heerschap. Als blijkt dat de landheer een claim legt op een pas gevangen jonge walvis, kent het gemor nauwelijks grenzen. Verontwaardigd over het afmaken van de jonge bultrug wenden de kinderen zich af van deze banale tonelen. Alras ontdekken zij dat moeder bultrug op wraak uit is op de vissers, die haar jong hebben afgemaakt. Vanzelfsprekend leidt dit gedrag tot de ondergang van het rijk van de landheer. Als een rode draad loopt door het album de roep van een onheilsprofeet. Dit figuur, gekleed als een volgeling van de Amish, heeft een toestel ontworpen waarmee hij klanken van walvissen kan nabootsen, waardoor deze naar het strand worden gelokt. Onder het motto 'de walvissen zijn wraakengelen, waar de mensheid van moet worden verlost' maakt hij de bevolking bang. Het ligt op de weg van de kinderen om deze ongelukkige te bevrijden van zijn dwangneurosen.
Van dit soort strips voor de kleine lezertjes gaan er dertien in een dozijn. Het is niet slecht en het is niet goed. De toonzetting is braaf en moralistisch, maar daarmee lijkt een plaats in het Standaardwalhallah verzekerd. De rondborstige tekenstijl van **Jeff Broeckx** is prettig om naar te kijken. Broeckx is de vader van onder meer *Dag en Heidi* en *Sloeber*. **Marc Legendre** creëerde eerder *Biebel* en *Sam*.

RB

*

– ***De jonge jaren van Roodbaard 1: De broeders van de kust*** *(Perrissin/Redondo, Dargaud). Toen Roodbaard Roodbaard nog niet was, maar 20 jaar oud en luitenant, voer hij naar de Caraiben, onder een onbetrouwbare kapitein, om Spaans goud te veroveren. Als hij zijn doodgewaande broer vindt, kan het spektakel echt beginnen. Onderhoudend. ** (JWS)*

– ***Sam 7: Naar Pruttelaar*** *(Legendre/Bosschaert, Standaard). Als de Samclan een pompstation in het plaatsje Pruttelaar overneemt, blijkt de lokale bevolking behoorlijk vijandig. Een onderhoudend hapslik-weg-album. ** (HW)*

– ***Sarah & Robin 1: De vriend van Robin*** *(Steven Dupré, Standaard). Het jonge meisje Sarah heeft een verzonnen vriendje. Hij is onzichtbaar, maar zeker niet niet-bestaand. De tekeningen in dit album zijn fraai, de plotjes zijn knap opgebouwd en origineel en het thema is nog lang niet uitputtend door Dupré behandeld. Alle tekenen wijzen er dus op dat dit het begin van een hele leuke reeks is. *** (HW)*

– ***Stripbabies 4: Gesels en kwellingen*** *(Didgé, Wonderland half vier productions). Saaie, sterk op elkaar lijkende zuigelingen slagen er ondanks hun leeftijd niet in om ook maar op enig moment leuk, grappig of ontroerend te zijn. * (HW)*

– ***Toy Story*** *(Disney, Geillustreerde Pers). Alles wat er in de bioscoop zo fraai uitziet, oogt in dit album behoorlijk zielig. Bovendien is het verhaal dermate verminkt dat het voor mensen die de film niet gezien hebben waarschijnlijk behoorlijk moeilijk te volgen is. * (HW)*

– ***De Zappers 4: Nog even geduld, alstublieft!*** *(Ernst, Dupuis). De titel heeft zeker betrekking op de lange wachttijd voor een leuke grap in deze reeks, want daarvan is er – ook na dit album – nog steeds geen enkele van. * (HW)*

De sterren staan voor de volgende waarde-oordelen:

*****	**grote klasse!**
****	**goed**
***	**redelijk**
*	**slecht**
o	**abominabel**

VIDEO

De Zwanenprinses

Columbia/TriStar 1995
Bestelnummer CVS23308
Prijs ƒ19,95 / Bfr.399
(±86 minuten, Alle leeftijden)

Aangenaam verrast was ik door *De Zwanenprinses*, een animatietekenfilm van Sony (Columbia/TriStar). **Richard Rich** is verantwoordelijk voor deze avondvullende tekenfilm. Hij is oudgediende bij Disney, maar welke grote animator is dat niet. Gelukkig heeft hij zich niet laten verleiden tot gemoraliseer, overgestileerde tekeningen en zeemzoete verhalen. De inhoud van *De Zwanenprinses* is ontleend aan een oud Duits sprookje waar ook het libretto van *Het Zwanenmeer* van **Tsjaikovski** op is gebaseerd. Hoewel het ballet tragisch afloopt, hebben ze de tekenfilm toch een vrolijke wending gegeven. Het beproefde Disneyrecept werd gebruikt maar aardig bijgekruid: een romantisch verhaal met heldhaftige inslag, aangevuld met een vloedgolf van grapjes, die voor een groot deel worden geleverd door randfiguren. De schurk is uitgesproken gemeen en de goeierikken winnen. De animatie is

zeer vlot en vrolijk en de menselijke figuren zijn niet doodgewerkt. Hun bewegingen en expressies zijn levendig en niet zozeer over-elegant of te dramatisch (een terugkerende zonde bij Disney). De film heeft veel vaart en de obligate liedjes zijn eerder ongebruikelijk voor een tekenfilm. De gemene Ruigbaard wordt bij voorbeeld gezongen door **Dr. John** en gesproken door *matching voice* **Jack Palance**. Gek is wel dat de video niet verkrijgbaar is in het Engels en de soundtrack-cd niet in het Nederlands.

AL

***

The Crow

Buena Vista 1996
Bestelnummer 3103416
Prijs ƒ34,95 / Bfr.699
(±79 minuten, 16 jaar)

Eén van de weinige strips die een succesvolle sprong naar film maakte is *The Crow* (in die zin dat de film een bescheiden kassucces was). De meest succesvolle stripfilm aller tijden is *Batman* gebleken en met dit fenomeen laat *The Crow* zich het beste vergelijken. Ondanks de grote verschillen tussen de twee, spelen ze zich beide af rond de misdaad waarbij een wrekende held een einde maakt aan het onrecht. Het vleermuis-symbool is vervangen door een kraai en de held heeft zich onherkenbaar gemaakt door grimage. Interessanter is het om op de verschillen in te gaan. Is bij *Batman* alles *bigger than life*: groteske decors en extravagante schurken, bij *The Crow* ligt de nadruk op het duistere. Bijna de gehele film speelt zich in het donker af, in een stad waar het voortdurend regent. Geen flamboyante schurken, maar een rauwe, nietsontziende, sadistische drugsbende waarmee moet worden afgerekend. Daarmee maakt *The Crow* een levensechtere indruk. De film is echter allesbehalve realistisch te noemen. Het blijft een uitvergroting van de werkelijkheid.
Het scenario is uiterst dun en de film moet het dan ook vooral hebben van zijn visuele kracht. De montage is erg MTV-achtig en er wordt onrustig met de camera omgesprongen. Jammer genoeg is bij de fraaie vlieg-shots van de kraai boven de stad, zelfs op video te zien dat het een maquette betreft. De vormgeving van de stad is erg overtuigend en wordt prachtig grafisch in beeld gebracht. De snerpende rock & roll-muziek sluit naadloos aan bij de troosteloze sfeer.
Tegenover de sterke punten van de film staan een aantal kwalijke gebreken. Zoals eerder genoemd is het verhaal vrij zwak en bevat geen enkele diepgang. De hoofdrolspelers roepen geen sympathie op. In een denderend tempo ontrollen de gebeurtenissen zich aan de toeschouwer, zonder dat die enig moment geroerd wordt of zich identificeren kan. Het is een eendimensionale film, die ons een gruwelijke samenleving toont, waaraan op de valreep de boodschap dat ware liefde eeuwig blijft bestaan is toegevoegd. Tja ...

MN

**

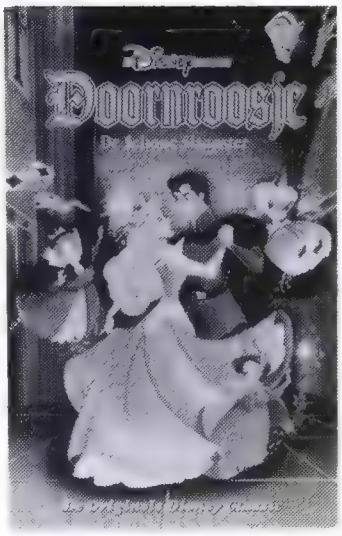

Doornroosje - De schone slaapster

Buena Vista 1996
Bestelnummer 3047616
Prijs ƒ44,95 / Bfr.899
(±72 minuten, Alle leeftijden)

De op video uitgebrachte 'Disney Classic' *Doornroosje* is geen eenvoudig geval. Het zou een goede film moeten zijn. Maar ...
Iedereen kent natuurlijk het verhaal *Doornroosje*. Geheel volgens de traditie van het navertellen van het sprookje, geeft **Disney** zijn eigen invulling van het oude verhaal. Dat houdt in dat er onder andere prominentere rollen voor de drie goede feeën en de boze fee zijn weggelegd, dat de prins in het begin van het verhaal al opgevoerd wordt en ook het één en ander meemaakt voor hij Doornroosje wakker kust. Deze ingrepen zijn over het algemeen niet storend en typeren de Disney-bewerking.
De decors en vormgeving zijn op zijn zachtst gezegd stijlvol. Ze zijn statig en kleurrijk en bezitten een heraldische uitstraling, waardoor de sfeer van een voortvarend, middeleeuws koninkrijk wordt neergezet. In de bossen is de sfeer zacht en geruststellend. Dit effect wordt bereikt door groene pasteltinten, lange witte boomstammen en lange stralen zonlicht. Aardig om te weten is, dat deze bossen model hebben gestaan voor de bossen in *Pocahontas*. De Verboden Bergen, de woonplaats van de boze fee Malafide, zijn ronduit nachtmerrie-achtig, compleet met donderwolken, puntige pieken, omvangrijke schaduwen en groteske gargouilles. Ook over dit aspect van de film is niets te klagen.
De animatie is van de hoogste standaard en loopt griezelig vloeiend voor een tekenfilm uit 1958. Animators van recente Manga-films zouden zich moeten schamen.
De Nederlandse nasynchronisatie is hier en daar wat houterig en gedateerd, wat eigenlijk een prettig nostalgisch effect teweeg brengt. De stemmen doen namelijk denken aan oude sprookjesplaten. Maar wat de film ècht geen recht doet is het trage verteltempo in het middengedeelte van de film, waarin Doornroosje uren door de bossen loopt te zingen en met diertjes loopt te spelen en de goede feeën op hemeltergende, onhandige manier bezig zijn om haar zestiende verjaardag voor te bereiden. Deze scènes hadden veel korter gekund, waardoor het einde van de film, het spannendste gedeelte, minder haastig verteld had hoeven worden. Nu dwingt de film je bijna om hele stukken door te spoelen. En wanneer je bij de climax bent aangekomen en je verheugt op een spannend gevecht, is dat voordat je er erg in hebt, alweer voorbij. Daarom is *Doornroosje* geen goede film.

MK

**

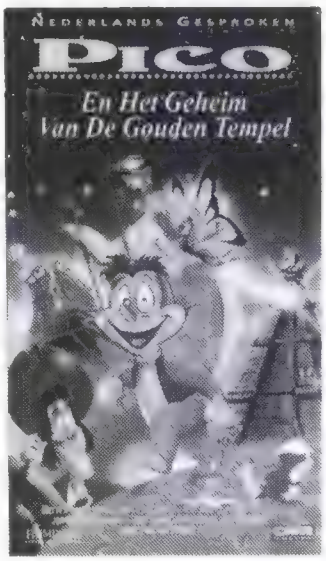

Pico en het geheim van de gouden tempel

CNR Film & Video 1995
Bestelnummer 40077
Prijs ƒ34,95 / Bfr.699
(±80 minuten, Alle leeftijden)

Dankzij grootscheepse promotionele acties is de populariteit van de animatiefilm op video tot ongekende hoogten gegroeid. De tv-commercials, die programma's als *Telekids* onderbreken, vormen een wezenlijk onderdeel van deze

promo-acties. Kinderen zien minstens één keer in het half uur dezelfde commercial. Dat dit enige beïnvloeding ten gevolge heeft kan niet met kracht ontkend worden. Het is niet toevallig dat veel kinderen in het bezit zijn van een band van *De Leeuwekoning* of van een wat minder bekende film als *Duimelijntje*.

Dit verschijnsel kan ernstige vormen aannemen wanneer twee presentatoren van een goed bekeken kinderprogramma het eens in hun hoofd mochten halen om hun stemmen uit te lenen aan de Nederlandse versie van een onwaarschijnlijk slechte, in Duitsland geproduceerde tekenfilm, die nooit uitgebracht had mogen worden. Ongetwijfeld zullen zij het wanprodukt in hun ochtendvullende programma veelvuldig aanprijzen. Een kwalijke zaak, vooral, als kinderen over het hele land ontdekken dat ze een doodsaaie, niet-leuke film van hun ouders hebben gekregen...

Het wanprodukt bestaat. Het heet *Pico en het geheim van de gouden tempel*. Het concept van de film is aardig te noemen. Het komt er op neer dat een houtworm, genesteld in de Santa Maria, **Columbus**' ontdekking van Amerika meemaakt. Tot zover alle positieve opmerkingen.

Pico, de al eerder genoemde houtworm, breidt zijn kennissenkring uit met **Christoffel Columbus**. De twee worden de grootste maatjes, omdat Pico de koopvaarder erop wijst dat de wereld rond is. Voordat ze na veel gesoebat met koning Ferdinand vertrekken, leert Pico het vuurvliegje Marilyn kennen op wie hij natuurlijk verliefd wordt. Ze wordt echter ontvoerd door de Zwerm, een verschijning die uit grote insekten bestaat en verdwijnt in de richting van Amerika. Er achteraan dus.

De film is nu al een hele tijd bezig en men begint zich af te vragen wanneer het grote avontuur gaat beginnen. De zeereis gaat traag voorbij zonder dat er zich noemenswaardige incidenten voordoen. Een blik op de inlay van de band stelt de kijker enigszins gerust: 'Maar het avontuur begint pas goed als zij op zoek gaan naar het geheim van de verborgen, gouden tempel!' Het tegendeel is waar. Deze vertelling gaat ten onder in één van de meest ergerniswekkende anti-climaxen in de geschiedenis van de kunst van het vertellen. De helden hebben vijf minuten om de gouden tempel overhaast te bestormen, Marilyn te redden en er weer vandoor te gaan. Dat lukt ze. Einde verhaal.

De animatie van de figuurtjes, die er overigens ongeïnspireerd uitzien (de raadsheer van koning Ferdinand is een regelrechte kloon van Jafar uit Disney's *Aladdin*), is houterig en stuntelig. De hoofdpersoon, Pico, voorzien van een Nederlandse stem door **Carlo Boszhard** en eveneens een ongeïnspireerd, Mickey Mouse-achtig figuurtje, gaat je ongelooflijk op je zenuwen werken. Hij kan nooit zijn mond houden. Als hij het naar zijn zin heeft roept hij bij voorbeeld onophoudelijk: 'Dit is leuk! Ja, dit is echt leuk!' Dit is zo ergerlijk dat je de neiging hebt het geluid onmiddellijk uit te zetten. Ook **Irene Moors** doet een duit in het zakje. Zij voorziet het vuurvliegje Marilyn van een mierzoet, overdreven hoog stemmetje. Wanneer je haar normale stem wel eens gehoord hebt, dan is het eerste wat in je opkomt: 'Mens, stel je niet zo aan.' De rest van de stemmen wordt verzorgd door onder andere **Johnny Kraaijkamp jr, Joop Doderer** en **Loes Luca**. Zelfs de medewerking van deze grote namen maakt weinig goed.

Voor de rest timmeren nietszeggende liedjes en zaken die absoluut niet kloppen (Columbus vaart uit met een vloot van drie schepen en drie matrozen, die zich allemaal op de Santa Maria bevinden) de definitieve doodkist voor deze cassette. Dat is dan ook wat met deze band moet worden gedaan. Zes voet diep begraven.

MK

Tiny Toon Adventures: Het Tiny Toon T.V.-station

Warner Home Video 1995
Bestelnummer SCV13497
Prijs ƒ24,95 / Bfr.499
(±40 minuten, Alle leeftijden)

Steven Spielberg als producent, **Paul Dini** als schrijver, bekende tekenfilmfiguren in een kinderuitvoering ... Dat belooft wat! Dat maakt nieuwsgierig! Daar ga je eens lekker voor zitten. Vol verwachting pak je de afstandsbediening van de videorecorder en drukt op 'start'. Na veertig minuten vraag je je af waarom je ooit videorecensent bent geworden.

Het Tiny Toon T.V.-station is één van de slapste en vervelendste tekenfilms die ik de laatste tijd heb gezien. 'Family entertainment' staat er op de inlay. Family entertainment! Ik kan me niet voorstellen dat volwassenen om ook maar één van de grappen kunnen lachen, en (alhoewel ik het niet heb uitgetest) kan ik me al evenmin voorstellen dat kinderen dit wel leuk vinden.

Het draait in deze tekenfilm allemaal om een parodie op de programma's waarmee met name de commerciële omroepen ons dagelijks amuseren cq. vervelen. Het begint allemaal met een vrolijk liedje, waarin de kijker wordt opgewarmd en voorbereid op wat er de komende dertig minuten gaat komen. Om te beginnen zien we twee snipverkouden (en vervelende) konijntjes voor de tv zitten die ons laten meegenieten van hun gezap. En daar gaan we dan. We krijgen een aflevering voorgeschoteld uit een 'spannende' tekenfilmreeks, die volzit met flauwe grappen over flauwe grappen. En daarna kan het niet meer stuk: reclame, een Disney-natuurfilm, Lassie, de Beverly Hillbillies, een TV-quiz, een comedy, The Cosby Show, verkooptelevisie en tenslotte een koppelshow à la *All you need* worden gepersifleerd.

Zucht. De korte filmpjes zijn zonder uitzondering even flauw, zo niet flauwer dan de programma's die gepersifleerd worden. Voor zover er nog enige vaart zit in de tekeningen wordt deze volledig om zeep geholpen door de belazerde nasynchronisatie.

Mocht u - om wat voor reden dan ook - op zoek zijn naar een aardige martelmethode, bind dan uw slachtoffer vast en laat hem/haar een paar keer deze band zien. Dat werkt; ik kan het weten.

HP

"Dick Bos"

Strip speciaalwinkel & Antiquariaat

In- en verkoop van nieuwe, gebruikte en antiquarische stripverhalen

Junolaan 2
3054 PW Rotterdam-Hillegersberg
Telefoonnr 010-4613147

ERMO
SUPERSTRIP
SPECIAALZAAK

Kleine Berg 33
5611 JS Eindhoven
040 - 2441882

Stripschapprijzen 1996

Het bestuur van Het Stripschap heeft besloten de Stripschapprijs 1996 toe te kennen aan **Hanco Kolk**.

Zoals bekend is de Stripschapprijs een oeuvreprijs die wordt uitgereikt aan een stripmaker die van groot belang is voor de Nederlandse strip. Met imposante reeksen als *Gilles de Geus* en *Meccano* heeft Hanco Kolk een prominente plaats veroverd in de Nederlandse stripwereld. Tijdens De Stripdagen op 12 en 13 oktober in Breda zal de prijs aan Kolk overhandigd worden.

Dan zal ook de zogenaamde prijs van verdienste uitgereikt worden. Jaarlijks valt deze prijs te beurt aan een persoon of organisatie die zich verdienstelijk heeft gemaakt voor de strip in het algemeen en de Nederlandse strip in het bijzonder, waarbij met name gelet wordt op bijdragen aan het vergroten van de belangstelling voor de strip. Besloten is de prijs voor 1996 toe te kennen aan de initiatiefnemers van het stripmuseum in Groningen. Hoewel het museum zijn deuren nog niet geopend heeft wil Het Stripschap hiermee zijn lof uitspreken voor dit initiatief.

Traditiegetrouw worden in Breda ook de albums van het jaar bekend gemaakt. In de categorie 'oorspronkelijk Nederlands' zijn de volgende albums genomineerd:

- *Gilles de Geus 7: Willem de Zwijger* (**Kolk & De Wit**, Arboris);
- *DirkJan 1* (**Retera**, Big Balloon);
- *De wraak van de dikke Ong* (**Vleeschouwer**, Oog & Blik).

In de categorie 'oorspronkelijk buitenlands' zijn de volgende albums genomineerd:

- *De stroman* (**Davodeau**, Dargaud);
- *Bone 1* (**Smith**, Lambiek);
- *Luitenant Blueberry 22: Mister Blueberry* (**Giraud**, Dargaud).

Zoals gebruikelijk zal in Breda ook een prijs voor het jeugdalbum van het jaar uitgereikt worden. Een jury bestaande uit Bredase scholieren zal het winnende album kiezen.

TB

Lucky Paulus

1946 was een goed jaar. Allereerst omdat *Lucky Luke* aan het einde van dat jaar uit de pen van **Morris** te voorschijn kwam. Deze komische cowboyreeks heeft vele raakvlakken met het medium film: niet alleen door de talloze knipogen die erin verwerkt zitten naar bekende Hollywood-films en acteurs, maar ook omdat Morris vanaf de eerste tekening die hij van Lucky Luke maakte de mogelijkheid voor een tekenfilm rond deze held in zijn achterhoofd had. Onder andere over deze verwantschap tussen Lucky Luke en de film gaat de tentoonstelling *Zoeklicht op Lucky Luke* die tot 6 oktober te zien is in het Belgisch Centrum van het Beeldverhaal in Brussel. Naast originele tekeningen, zullen er ook filmaffiches en video's te zien zijn.

Het is niet alleen Lucky Luke die 1946 tot een goed jaar maakte. *Paulus de boskabouter* ontstond namelijk in hetzelfde jaar. Schepper **Jean Dulieu** (pseudoniem van Jan van Oort) begon met het schrijven over dit kleine boswezen om zijn liefde voor de natuur over te brengen. Paulus zou uiteindelijk verschijnen in krantenstrips, hoorspelen en marionettenfilms. Enkele poppen uit de televisiereeks zijn te zien op de *Paulus de boskabouter*-expositie, die loopt tot 27 oktober in het Museum van de Twintigste Eeuw in Hoorn. Daarnaast worden er tekeningen en stripboeken tentoongesteld. Klapstukken van de expositie zijn een volledig nagebouwde *Paulus de boskabouter*-kinderkamer, een videopresentatie en een luisterplek voor de hoorspelen uit de jaren vijftig en zestig.

Info: • BCB, Zandstraat 20, 1000 Brussel, België (+32) 02-2191980.
• Museum van Twintigste Eeuw, (+31) 0229-214001.

HW

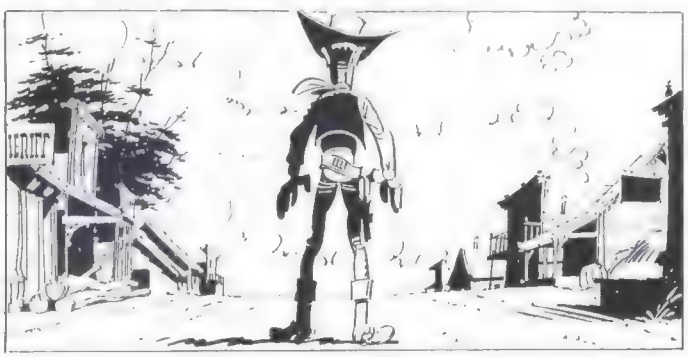

Stripjaar '95-'96 fraai, laat en Vlaams

Voor zij die de stripwereld met een kritisch oog volgen zijn stripjaarboeken onmisbaar. Het sprak dan ook voor zich dat de meest recente almanak, Sherpa's *Stripjaar* '95-'96 – te laat terug van de drukker –, tijdens de Haarlemse Stripdagen node gemist werd. Uitgever **Mat Schifferstein** had de nodige advertentieruimte gespendeerd om de aandacht op zijn naslagwerk te vestigen, maar kon het in Noord-Holland niet aan de man brengen. Vlak na De Stripdagen kwam het album pas in de winkels te liggen.

Het probleem van de te late verschijning moet gezocht worden op het technische vlak. 'Voor het eerst leverden we het boek op schijf aan bij de drukker', legt Schifferstein uit. Het inlezen en aanpassen van het materiaal kostte meer tijd dan verwacht, vandaar de vertraging. Dat we De Stripdagen niet haalden, was vervelend voor de Stichting Beeldverhaal Nederland, die zowel voor 'Haarlem' als het stripjaarboek geld beschikbaar stelde. Schifferstein is zelf best tevreden met het vijfde *Stripjaar*, al had hij graag 'alles tot in de puntjes gedaan. Je kunt eigenlijk pas echt tevreden zijn als je alle bronnen bent nagegaan.'

Stripjaar '95-'96 is in ieder geval een uitgave om content over te zijn. Getooid met een fraaie cover en enkele schutbladen van de hand van **Bert van der Meij**, waarop zijn beruchte pinguïns zich als suppoost misdragen, oogt het boekwerk sowieso al heel aangenaam. De inhoud onderschrijft dit positieve gevoel: de samengevoegde artikelen en recensies geven een breed beeld van de relevante gebeurtenissen op stripgebied van de afgelopen twee jaar. Er is aandacht voor de opmars van manga, het succes van *Zone 5300* en de marktwaarde van de pornostrip; er wordt stilgestaan bij de dood van **Hugo Pratt**; de schijnwerpers richten zich op de nieuwe impulsen van mensen als **Gummbah**, **Johan de Moor** en **Chris Ware**; en drie kopstukken worden uitgelicht, te weten **Jean Giraud** (alias Moebius), **Lorenzo Mattotti** en **Art Spiegelman**.

In tegenstelling tot de vier voorgaande *Stripjaren* levert **Martijn Daalder** ditmaal geen bijdragen. Dat was al af te

lezen uit het vorige jaarboek, waarin de Amsterdammer niet langer de eindredactie in handen had. Schifferstein: 'Martijns voorraad raakte uitgeput, aangezien hij stopte met zijn stripcolumn in *Oor*.' Het muziekblad is ook geen sponsor meer van de stripalmanak. De hoofdmoot van de journalistieke bijdragen stamt in deze nieuwe editie uit het Vlaamse filmtijdschrift *Teek!*, volgens Schifferstein vergelijkbaar met *Oor*, want ook een 'multimediablad'. *Teek!* is in Nederland nergens te krijgen en het Nederlandse strippubliek is dus nog onbekend met de hieraan ontleende artikelen. Voor veel Vlamingen zal dit vermoedelijk ook gelden. 'Het is mijn doelstelling

DE MEESTER
SCHAT! IK HEB DE PRIJS GEWONNEN.
FANTASTISCH. WAT KRIJG JE?
EEN WARME HANDDRUK VAN DE COMMISSIE...
...EN EEN STRIPPENKAART ZODAT IK GEEN KOSTEN HOEF TE MAKEN OM MIJN PRIJS IN ONTVANGST TE NEMEN.
WOW!

om materiaal te verzamelen dat niet in de stripinformatiebladen heeft gestaan. Dus bij voorbeeld *Oor*, *NRC* of een Vlaamse krant', beargumenteert Schifferstein zijn artikelkeuze.

Met Schiffersteins selectie is inhoudelijk gezien weinig mis. De artikelen zijn van belang voor de afgelopen periode. Moebius is relatief tijdloos, maar het interview met deze topauteur is wel uiterst verhelderend met betrekking tot 's mans meest recente activiteiten. De Sherpa-baas is zelf erg in zijn nopjes met dit Franse vraaggesprek, dat hij een maand voor de deadline in handen kreeg.

De kritiek op *Stripjaar* '95-'96 betreft dan ook niet zozeer de inhoud, maar specifiek de vorm van de bijdragen. De teksten van de *Teek!*-medewerkers zijn namelijk te Vlaams. In een naslagwerk dat voor zowel Nederland als Vlaanderen bestemd is, misstaat al te regionaal taalgebruik. Gelukkig hebben de kenmerkende Vlaamse uitdrukkingen geen negatieve invloed op de begrijpelijkheid van de artikelen.

In het voorwoord van dit *Stripjaar* kondigt Mat Schifferstein aan 'dat de plannen voor een geheel vernieuwd Jaarboek al in een vergevorderd stadium verkeren'. Wat verstaat hij daaronder? 'Het is niet vanzelfsprekend dat we volgend jaar op eenzelfde manier te werk gaan', aldus de uitgever. *Teek!* blijft niet per definitie hofleverancier van teksten, en het is mogelijk dat de recensies uit het jaarboek zullen verdwijnen. Schifferstein: 'Het zit in de planning op het jaarboek meer de nadruk te geven van een naslagwerk, een lijstenboekje. We worden dan een soort doorgeefluik.' De in het *Stripjaar* opgenomen servicegids vervult deze functie al, maar Schifferstein hoopt dat het gehele boek die taak kan krijgen. Zo denkt de initiator van Sherpa aan een overzicht van alle recent verschenen strips, met een algemeen oordeel op grond van de mening van Nederlandse en Vlaamse critici.

Voor het volgende jaarboek is Schifferstein van plan een tweede eindredacteur in te schakelen: **Jef Nieuwenhuis** van *ZozoLala*. Het tweetal werkte ook samen aan het interviewboek *Tekenen & vertellen* over **Bert van der Meij**. Het is de bedoeling om in 1997 met een nieuw *Stripjaar* te komen, maar Schifferstein houdt een slag om de arm. 'Het kan ook een jaartje later worden.'

JM

BD Durbuy Strip

Op 5 en 6 oktober is er weer het stripfestival van Durbuy. Durbuy staat bekend om haar beurs voor kenners en ook de tentoonstellingen (zij het soms met de bekende Franse slag) hebben iets charmants. Zo voorziet de organisatie dit jaar onder andere in samenwerking met Strip Koksijde een expo over *Razor Ball* en *Manga*. Speciaal voor het festival zijn er enkele Japanse tekenaars gecontacteerd door de Japanse ambassade en het consulaat, onder bescherming van het Belgisch Centrum van het Beeldverhaal. Tijdens de tweedaagse zijn er ook Japanse films te zien. **Francis Carin** heeft het peterschap opgenomen om een tentoonstelling te patroneren rond **Arthur Piroton**, waarvan recent in de reeks *Jess Long* het album *De getuige* verscheen bij Dupuis. Verder is er een evocatie gewijd aan **Yvan Delporte** en **Albert Weinberg**. Van *Dan Cooper* verkocht de 74-jarige Weinberg in 15 landen zo'n slordige 15 miljoen exemplaren. Vanuit het Franse Chambéry en Villefranche verwacht men een nostalgische reeks 'petit format'-albums. Verder presenteert **Pascal Es** en de Naamse provincie een expo rond 'L'exclusion de la B.D.', zorgt **M. Verstappen** voor de expo *Het Afrika van Desorgher*, waarnaast ook werk van **Stassen** en **Lapière** te zien is. Traditioneel presenteren de scouts hun jaarkalender, deze keer uiteraard die van 1997. En na een jaar van afwezigheid zijn de cartoonisten van *Feco* en *Kever* weer terug. Onder het impuls van de bekende Vlaming **Bob Vincke** presenteren ook zij een tentoonstelling aan de vooravond van de Kartoenale in het Limburgse Beringen. Tot ereburgers worden dit jaar **Yvan Delporte**, **Albert Weinberg** en **Eddy Ryssack** gehuldigd. En uiteraard is er naast de grote ruilbeurs ook een hele rits aan signerende tekenaars te gast. Na afloop worden de prijzen bekend gemaakt voor het beste stripalbum, scenario, Nederlandstalig album, oeuvre enzovoort.

Info: (+32) 089-717365 (vanaf veertien dagen voor het festival, tussen 16 en 18 uur).

JW

STRIPWINKEL
TISTJEN DOP
Patersstraat 96
2300 Turnhout (B)
Tel. 014-428829

Arno overleden

Onlangs bereikte ons het droeve bericht dat de 35-jarige Franse auteur **Arno** (pseudoniem van Arnaud Dombre) is overleden aan de gevolgen van AIDS.

Arno werd geboren als zoon van een diplomaat en verbleef achtereenvolgens in Irak, Uruguay en Chili. Samen met zijn broers bracht hij als kind zijn vrije tijd door met het uitvinden van allerlei imaginaire fanzines rond het beeldverhaal.

Zijn eerste publicatie volgde in 1980 in *Métal Hurlant*, waar hij in contact kwam met de cineast en scenarist **Jodorowsky**. Samen maken ze de reeks *Alef-Thau* (Oberon/Big Balloon). Bij uitgeverij Les Humanoïdes publiceert hij allerlei korte verhalen die eerder verschenen in de tijdschriften *Métal Hurlant* en *Mes aventures*. (In Nederland in album *Kids*, Arboris/Dynamo 1985.)

In 1987 start Arno met **José-Louis Bouquet** aan een serie rond 'de vergeten soldaten'. Het eerste deel – *Anton Six* – en het tweede – *Kriegspiel* – zijn in 1992 opnieuw uitgebracht bij uitgeverij La Sirène, samen met schetsen en voorbereidende tekeningen. Via *(A suivre)* komt Arno bij Casterman terecht. Zij publiceren van hem het net

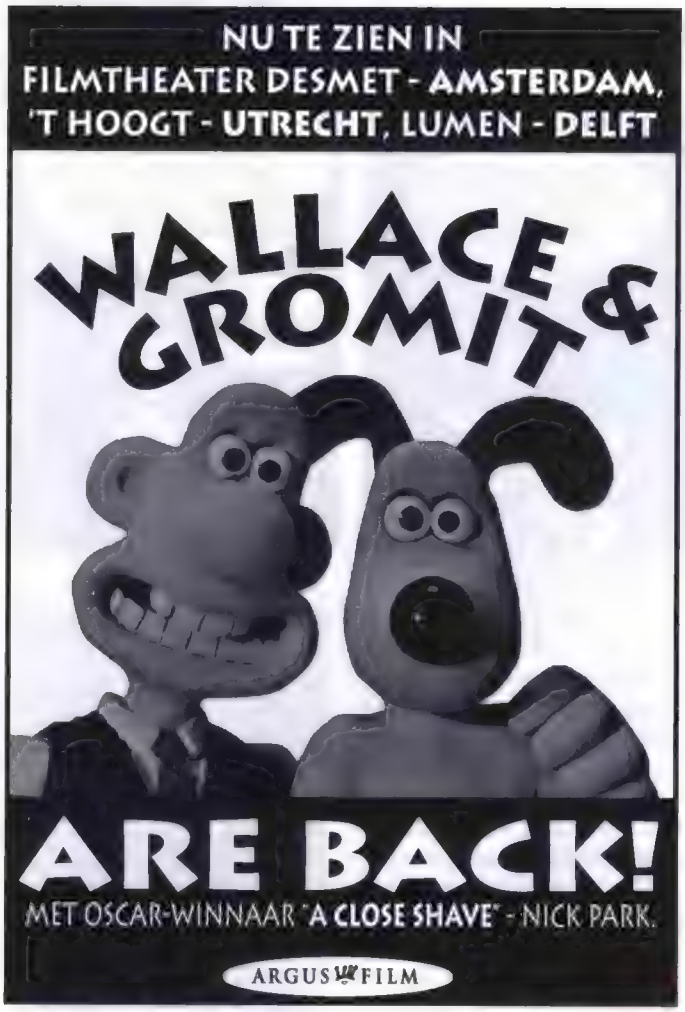
NU TE ZIEN IN
FILMTHEATER DESMET - AMSTERDAM,
'T HOOGT - UTRECHT, LUMEN - DELFT
WALLACE & GROMIT
ARE BACK!
MET OSCAR-WINNAAR "A CLOSE SHAVE" - NICK PARK.
ARGUS FILM

in het Nederlands vertaalde album *Augustin* uit.

Arno wordt beschouwd als een belangrijke pilaar uit de school van Moebius. Hij tekende met een klare en elegante lijn die altijd doel trof. Insiders omschreven zijn werk als zeer beloftevol en zeer vernieuwend.

JW

100 jaar Amerikaanse krantenstrips

In Galerie Lambiek is een expositie opgezet rond 100 jaar Amerikaanse krantenstrips. Deze stripvorm heeft volgens de galerie de grootste bijdrage geleverd aan de stripgeschiedenis. Strips als *Buster Brown*, *Little Nemo*, *Krazy Kat* en nog vele anderen zijn nog steeds de kroonjuwelen van de stripcultuur en inspireren telkens weer een groot aantal hedendaagse tekenaars, aldus Lambiek.

De tentoonstelling bevat materiaal uit Lambieks eigen archieven, maar ook bijdragen uit verzamelingen van Amerikaanse striphistorici. 100 jaar Amerikaanse krantenstrips loopt nog tot 15 oktober 1996 in Galerie Lambiek, Kerkstraat 78, Amsterdam.

RS

Historisch stripverhaal

In het kader van het honderdjarige bestaan van het stripverhaal hebben uitgeverij Glénat en het Belgische Koninklijk Museum van het Leger de handen ineen geslagen. Gezamenlijk hebben zij de expositie *Twee eeuwen geschiedenis doorheen het stripverhaal* opgezet. Zoals de combinatie van initiatiefnemers al doet vermoeden gaat het hier vooral om militaire geschiedenis. Aan de hand van authentieke militaire voorwerpen kan de bezoeker de documentatie toetsen van historische strips van onder anderen **Arno**, **Yves Swolfs**, **Jacques Martin** en **Pierre Legein**.

Grappig is dat het de opstellers van het persbericht aan historisch besef ontbreekt. In hun aankondiging spreken zij van de viering van het vijftigjarig bestaan van het koninkrijk in 1830. Om welk koninkrijk het gaat is niet helemaal duidelijk maar zeker niet het Belgische. In 1815 vormden de Lage Landen het Koninkrijk der Nederlanden. In 1830 proclameerde België de onafhankelijkheid en in 1831 werd **Leopold I van Saksen-Coburg** de Belgische monarch. Maar dat terzijde.

De expositie is van 17 september tot 10 november te bezichtigen in het Koninklijk Museum van het Leger in het Jubelpark te Brussel. Behalve op maandag is het museum elke dag geopend van 9 tot 12 en van 13 tot 16.30 uur.

TB

(Wordt vervolgd)

In *(A suivre)* 220 gaat een nieuwe zwart/wit-strip van start. **Blutch** is vooral bekend om zijn humorstrips maar *Peplum* (Latijn voor het gewaad dat op het feest der Panathenaeën aan de godin Athene werd gebracht) is meer een queeste geïnspireerd op de *Satyricon*. In hetzelfde nummer verzekert Casterman dat lezing van *Kobe de koe* geen gevaar oplevert voor besmetting met de gekke-koeien-ziekte. **Desberg** heeft ook naast de humor nog heel wat in zijn mars. Van hem is een kort realistisch liefdesverhaal opgenomen dat hij samen maakte met **Vrancken**.

Enigszins verwant met **Mattotti** is het werk van **Larue** en **Borille**. In *(A suivre)* 221 staat hun verhaal *Les larmes d'Irene*. **Pellejero** en **Zentner** zijn inmiddels de stamgasten van *(A suivre)* want in datzelfde nummer staat weer één van hun verhalen. Verder de laatste aflevering van *Casse-pipe à la Nation* van **Tardi** en de overleden **Malet**.

(A suivre) is vanaf nummer 222 omgedoopt tot *Le nouveau (A suivre)*. De nieuwigheid zit vooral in de lay-out. Verder zijn twee pagina's toegevoegd waarop de redactie hun humoristische kijk op de actualiteit geven. Ook zijn de verhalen aanmerkelijk ingekort. Onder het thema 'Sex and fun. L'amour en vacances' zijn 44 pagina's met korte verhalen bijeengebracht.

TB

STRIP & TIJDSCHRIFTENHANDEL
NOORD
HART VER WAR MEND
GESPECIALISEERD IN US COMICS EN TWEEDEHANDSSTRIPS INKOOP EN VERKOOP
ROTTERDAM

Stripwinkel Sjors (Scheffersplein 1, 3311 EJ Dordrecht, 078 6142012)
Sjors + (Comic Gadgets, Gimmicks and Gags, Voorstraat 313, Dordrecht, 078 6310800)

"Fantasia"
Grote collectie strips
Ruim assortiment antiquariaat
Groot aanbod stripposters en zeefdrukken
Gelderlandplein 203
1082 LW Amsterdam
020-6443261

Flitsen

Jan Bosschaert heeft zijn originele visie op stripvrouwen in *De Morgen* gepubliceerd. Daaronder het vrouwelijk ontluiken van Anne Mieke en Rozemieke, Madame Pheip en tante Sidonia in een wulpse houding. Lezers van *De Morgen* kunnen de tekeningen in postervorm bekomen mits ze telkens een daartoe bestemd bonnetje op een spaarkaart plakten. ★ Het tijdschrift *Sapristi* heeft *Presque tout Tardi* uitgebracht, een onmisbaar naslagwerk voor Tardifielen. De normale uitgave kost 145 Franse francs (±*f*50 / Bfr.1000), de luxe (genummerd, gesigneerd en vergezeld van een zeefdruk) kost 1100 francs (±*f*365 / Bfr.7300). Te bestellen bij Sapristi, BP 173, 76206 Dieppe, Frankrijk. ★ In 1995 werden in totaal 34,4 miljoen boeken gekocht, tegenover 29,8 miljoen het jaar daarvoor. Op de lijst van best verkopende auteurs prijken namen als John Grisham, Adriaan van Dis, Annie M.G. Schmidt, Stephen King, Connie Palmen, Tom Clancy, Isabel Allende, Willy Vandersteen en Walt Disney. ★ Striphandel en -uitgeverij De Galliër in St. Truiden heeft een luxe uitgave van *De Tanden van de Haai* (Boucq) uitgebracht in een oplage van 300 exemplaren, genummerd en gesigneerd. Het boek is in linnen uitgevoerd met een stofomslag. De Galliër voorziet tegen oktober het derde deel van *De draagbare Biebel* in trade-paperback, ook al in een oplage van 300 exemplaren en met een ex-libris. ★ De Professor Pi-prijs is dit jaar toegekend aan Sylvia Weve. De prijs van het Amsterdamse Fonds voor de Kunst bedraagt vijftienduizend gulden. Weve heeft de prijs gekregen voor haar 'expressieve, assertieve en journalistieke' tekenstijl. Zij illustreert kinderboeken en maakt illustraties voor onder andere *de Volkskrant*. ★ Stripwinkel-Galerij De Strip in Brugge brengt een reeks Rollergamekaarten uit in samenwerking met een Chinese uitgeverij. Verder staat er tegen november een serie tekeningen op stapel rond sinistere Brugse legenden. De 20 originelen worden geëxposeerd en er komt een setje postkaarten van. ★ Disney Publishing heeft in de VS een nieuw tijdschrift gelanceerd onder de titel *Disney Magazine*. Het kwartaaltijdschrift gaat over alles wat met het Disney-concern te maken heeft, van sportparken tot films. Kritisch zal het wel niet wezen, maar informatief en amuserend zeker. ★ Patrick Mortier (Koksijde) kreeg de stripinformatieprijs van de Belgische Kamer van Experten. Strip Koksijde gaat meewerken aan een Europees Project rond strips en literatuur. Belgische scenaristen zullen hiervoor samenwerken met buitenlandse tekenaars. Het thema is 'België' en het geheel wordt volgende zomer onder meer in Audincourt (Frankrijk) tentoongesteld. Het project krijgt EG-steun. ★ De Professor-Ichstrip-winkelketen breidt zich langzaam uit. Zaterdag 29 juni jongstleden vond de opening plaats van een nieuwe Professor-Ichwinkel in Amersfoort. Het adres: Koestraat 15, 3811 HK Amersfoort, (+31) 033-4619060. ★ Di Sano heeft weer twee ex-libri uit. Ze worden verdeeld door Chick Bulles en Paradise BD in Brussel in een oplage van respectievelijk 300 en 150 exemplaren. Tegen maart 1997 komt er een nieuwe *Sherlock Holmes* van Di Sano en Duchâteau op de markt. De Nederlandse titel is nog niet bekend. ★ Op een veiling, eind juni, in New York is $61.900 betaald voor een exemplaar van *Action Comics 1* uit 1938, het stripblad waarin Superman debuteerde. ★ Een leuke tip voor je feestje: de Marcinelle All Stars Band. Hierin spelen tekenaars, de hoofdredacteur van Robbedoes, inkleurders en een assistent. Te weten: Christian Darasse (*Mazda-bende*) op zang, Yvan Delporte, Fabrizio Borrini, Carboni, Midam, Thierry Tinlot, Janry en de Verlindens. ★ In Sjosji 16 is eindelijk de reeds in Stripschrift 284 aangekondigde *Storm*-spin-off van start gegaan van tekenaar John Kelly (van wie Dick Matena blijft ontkennen dat hij het is) en scenarist Martin Lodewijk. ★ Demi Moore zit tot over haar oren in de stripwereld. Allereerst speelt zij Poison Ivy in de vierde *Batman*-film. Bovendien spreekt zij in voor de Disneyfilm *The Hunchback of the Notre Dame*. Zij zal daarin worden bijgestaan door onder anderen Tom Hulce (*Amadeus*) en Kevin Kline (*A fish called Wanda*). ★ Marvano brengt een nieuwe stripreeks - *Dallas Barr* - uit bij Dupuis. Scenarist Joe Haldeman creëert een nieuw universum. Ultrarijken kunnen hun jeugdigheid terugkrijgen door een face-lift. Ze moeten daarvoor hun hele rijkdom neertellen. Met één bankbiljet keren ze huiswaarts en kunnen ze opnieuw beginnen. Een intrigerend fantasyconcept, met hier en daar een maatschappelijk kritische vingerwijzing, maar ook met een lovestory. De tentoonstelling van de originele platen tijdens Strip Koksijde zag er veelbelovend uit. ★ Op 17 oktober, in de herfstvakantie, gaat de familiefilm *The Adventures of Pinocchio* in première in een groot aantal steden in Nederland. De computergestuurde houten pop is gemaakt door Jim Henson's Creature Shop, bekend van *The Muppets*. Voor het eerst is er in een film op deze wijze gebruik gemaakt van geavanceerde com-

PRIJSVRAAG

Kort voor De Stripdagen in Breda verschijnt *Gleevers Dagboek* – de autobiografische belevenissen van **Gerard Leever** – eindelijk in albumvorm bij uitgeverij De Meulder in Assen. Stripschrift geeft – in samenwerking met De Meulder – 5 exemplaren weg aan inzenders van het goede antwoord op de meerkeuzevraag:

In welk tijdschrift werd Gleevers Dagboek voor het eerst gepubliceerd?

a. Stripschrift
b. Striprofiel
c. Razzafrazz

Bij meerdere goede inzendingen zal worden geloot.
Stuur het antwoord vóór 15 oktober aan:
Gleevers Dagboek-prijsvraag
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam
De 5 winnaars maken we bekend in een volgend nummer en discussiëren over die uitslag doen we liever niet.

Uitslag Segrelles-prijsvraag Stripschrift 288:
De hoofdprijs – een gesigneerd en genummerd exemplaar van de zeer luxe editie van *De Huurling 8: Het jaar 1000* (31,5 x 43,5 cm!) – gaat naar **R. Spaans** ('s-Gravenhage). De andere drie prijzen – luxe, gesigneerde en genummerde winkel-edities op het normale formaat – gaan naar **Wilma Belner** (Oosterbeek), **F. Femijn** (Almere) en **Reyn Rozenberg** (Dinteloord).
Gefeliciteerd allemaal!

stripboekverkopers aan de Hamburgerbrug
stripwinkel
BLUNDER
Oudegracht 203 • 3511 NH Utrecht
Tel. & Fax: 030 / 2 311 461

WONDERLAND
STRIPS EN SCIENCE FICTION
GESPECIALISEERD IN COMICS
SOEMBAWASTRAAT 54A 1095 XC AMSTERDAM
020-694 35 62

putertechniek. Vijf jaar geleden was een dergelijk project nog niet eens mogelijk. ★ Op 15, 16 en 17 november aanstaande vinden de 2e Mechelse Stripdagen plaats in het Cultureel Centrum A. Spinoy van Mechelen. Eén van de eregasten is André Benn. Organisator is VZW 't Beeldverhaal. ★ 1996. Wat een jaar! Alle registers worden opengetrokken en van allerlei klassieke series verschijnen dit najaar nieuwe albums: *Blake en Mortimer*, *Asterix* (de titel wordt naar het zich nu laat aanzien *De beproeving*), *Guust* (*Van klaters tot flaters* bij uitgeverij Marsu, vanaf 27 november in de winkel) en - horen we zojuist - er verschijnt zelfs een nieuwe *Olivier Blunder*! ★ Ook Bruparck Brussel heeft de strip ontdekt. permanent zie je Robbedoes als centrale figuur, in de ontvangsthal worden de recentste strips van Dupuis aangeboden en er loopt een tentoonstelling van meer dan 40 platen als reis door Europa. En ook de verschillende handelszaken binnen Bruparck hebben één of andere stripheld geadopteerd. Vlakbij het speelplein heb je zicht op een prachtige muurschildering rond de Kleine Robbe door Tome en Janry. ★ Met Margo Kidder, de 47-jarige Amerikaanse actrice die Lois Lane speelde in de film *Superman*, gaat het weer beter. Meldden wij twee nummers geleden nog dat ze psychisch in de war was, inmiddels bereidt de actrice zich voor op een rol in een nieuw toneelstuk. Volgens Kidder heeft de steun van haar familie een grote rol gespeeld bij haar herstel. ★ Wim Swerts, die samen met Jean-Pol aan het tweede album rond Sammy werkte, tekent nu een kaartspel rond verkeer. Eerder reeds bracht Swerts twee kwartetspelen uit in Frankrijk en Canada rond het thema veiligheid. ★ De Eindhovense stadsschouwburg organiseert tot en met 22 september een humor- en cartoonfestival onder de titel Een vreemde kijk op Nederland. Cartoonisten uit binnen- en buitenland houden de Nederlanders een spiegel voor. Verder zijn er optredens van Urbanus, Kamagurka en Toon Hermans. ★ Uitgeverij Kariljono uit Wilrijk heeft drie *Asterix*-verhalen in de internationale taal Esperanto uitgegeven. Naast *Asteriks la gladiatoroj* en *Asterix kaj kleopatra* is onlangs ook *Asteriks kaj normanoj* uitgebracht. ★ Op zondag 6 oktober vindt F.A.C.T.S. V plaats, een beurs die gericht is op liefhebbers van comics, manga, anime, science fiction, figures, cards, fantasy en modelkits. Bezoekers kunnen op die dag van 10 tot 17 uur terecht in Centrum Ten Berg in Gent, België. ★ Paul Geerts heeft inspiratie opgedaan voor een dubbelverhaal op het eiland 'Irianjaya'op de grens van Indonesië met Papoea-Nieuw Guinea. Eén titel handelt over de 'Paradijsvogels'. De verhalen spelen zich af tegen de achtergrond van de koppensnellers. Verwacht wordt dat vanaf het einde van dit jaar aan de albums wordt gewerkt. ★ Op 78-jarige leeftijd is Curt Swan overleden. Swan verwierf in de jaren zestig en zeventig faam als tekenaar van de *Superman*-strip, in samenwerking met Murphy Anderson. ★ Op 4 december verschijnt de eerste co-productie van Willy Linthout en Merho. Het is het zogenaamde *Kiekebanus*-album. daarin wordt Urbanus verliefd op Fanny. Er is nogal wat afgefaxt tussen Lokeren en Antwerpen om dit verhaal in goede banen te leiden. Alle decors uit beide afzonderlijke strips moesten immers worden geïntegreerd. Ook over de inkleuring moesten er afspraken worden gemaakt. Het album wordt voorgepubliceerd in *Het Laatste Nieuws*. Vanaf oktober dagelijks één hele pagina in kleur. ★ Uitgeverij Drukwerk start in oktober met de uitgave van een serie Disney-telefoonkaarten. Op de eerste kaart staat Donald Duck centraal en de tweede heeft *The Hunchback of the Notre Dame* als thema. De serie zal bij gebleken succes worden voortgezet met afwisselend Donald, Mickey Mouse en Disney-films als onderwerp. ★ Bij Dargaud zullen binnen afzienbare tijd eindelijk de eerste drie verhalen van *De Onnoembaren* ongecensureerd gaan verschijnen. De delen 2 en 3 waren reeds eerder gepubliceerd door Den Gulden Engel, maar niet compleet. Deel 1 – *De beerput* – was in Nederland nog helemaal niet bekend. Verder is er met het zojuist verschenen zevende deel in deze serie – naar verluidt – iets bijzonders aan de hand. In Nederland kent dit verhaal een nogal ongelukkige afloop, terwijl de oorspronkelijke Franse versie goed schijnt te eindigen. Rare jongens, die Fransen (tok-tok).

P. HANS FRANKFURTHER
1932 - 1996

De betekenis van P. Hans Frankfurther voor het stripwezen kan niet beter geïllustreerd worden dan door het feit, dat vrijwel gelijk met het overlijdensbericht over hem en zijn zoon Felix, in vrijwel alle media het bericht stond aan wie dit jaar de Stripschapprijs is toegekend. Om nog maar niet te spreken over de vaste striprubrieken in diverse dagbladen. Dat is nu de gewoonste zaak van de wereld.

Bijna dertig jaar geleden stond de erkenning van de strip nog in de kinderschoenen. De meeste strips werden als kinderlectuur beschouwd en bovendien hing er voor opvoeders aan sommige beeldverhalen zelfs een luchtje van verderf en schade voor de argeloze kinderzielen.

P. Hans, zoals velen hen noemden (hij wilde nooit vertellen waar die P. voor stond, maar hij stelde er wel prijs op, dat zijn naam op die manier werd vermeld), is misschien niet dè pionier van de erkenning van de strip (Stichting Jeugdsentiment de Jaren Vijftig was hem al voorgegaan door de kiem te leggen, maar daar ging het om een veel ruimer verband, de strip was er een onderdeel van), maar hij mag wel worden beschouwd als de grootste en de meest gedrevene om erkenning voor strips en stripmakers te verkrijgen. Bovendien slaagde hij er in om een groep gemotiveerde en deskundige mensen om zich heen te verzamelen, die hem daarbij steunden.

P. Hans Frankfurther bouwde al aan een relatienetwerk, toen dat woord nog moest worden uitgevonden. Op die wijze slaagde hij er in om veel voor elkaar te krijgen, ook dankzij zijn neus voor publiciteit.

Toen Hans in oktober 1967 bekend maakte, dat de oprichtingsvergadering van Het Stripschap in Amsterdam zou plaatsvinden, haalde hij daar royaal de pers mee. Nog diezelfde avond werd het feit gemeld op het radionieuws en bijna alle kranten en tijdschriften maakten er melding van, gevolgd door interviews.

In een paar dagen tijds meldden zich al zo'n honderd leden. Hans, als eerste voorzitter van Het Stripschap, en zijn mede-bestuursleden kregen handen vol werk. Zo werd ook het 0-nummer van Stripschrift, 's werelds oudste stripinformatieblad, zoals het blad zich nu terecht noemt, uitgebracht. Hans schreef die hoogst opmerkelijke en sprankelende eerste uitgaven voor een deel zelf vol, maar ook hier weer wist hij als gedreven animator belangrijke bijdragen van anderen in het blad te krijgen.

Na een paar nummers was het zover, dat Hans en de zijnen Stripschrift bij een uitgever konden onderbrengen. Het bestuur vormde de redactie, aangevuld met anderen. De lancering van het eerste, bij Levisson in Rijswijk uitgegeven nummer, trok weer alle aandacht en dientengevolge ook leden.

De eerste Dag van het Beeldverhaal, in Amsterdam, was ook een evenement van de eerste orde: mensen van naam werden uitgenodigd voor een forum, er waren bekende tekenaars en ook hier besteedde de pers uitvoerig aandacht aan.

Het bijzondere van Hans Frankfurther was, dat hij bijna altijd de juiste mensen om zich heen verzamelde en die vervolgens op onnavolgbare wijze kon inspireren en de ruimte gaf. Hij dacht en handelde bijzonder snel, sneller dan anderen, wat wel eens lastig was. Hij kwam dan eigengereid over, maar het werkte wel. Achteraf moet je constateren, dat veel dingen niet gebeurd zouden zijn zonder zijn doordrijven. Wanneer hij vond dat er iets moest gebeuren pakte hij direct de telefoon of hij schreef snel een kattebelletje op briefkaart of velletje in zijn onmiskenbare gehaaste handschrift. Dat moeten er in de afgelopen jaren honderden geweest zijn.

De bestuursvergaderingen in die eerste jaren, meestal op zijn legendarische adres Sloterweg 1212 in zijn geliefde Sloten, waren hectisch, verwarrend, maar ook bijzonder inspirerend. Over zaken als ledenadministratie werd tegen zijn zin veel te uitvoerig gesproken. Liever filosofeerde Hans over nieuwe activiteiten en plannen en zette die vervolgens in daden om, zoals de oprichting van het Stripdocumentatiecentrum, dat tot zijn spijt niet is uitgegroeid zoals hij dat voor ogen had. In latere jaren verdween hij wat naar de achtergrond en liet Het Stripschap en Stripschrift aan zijn opvolgers over. Hij had weer andere plannen en ideeen om zich voor in te zetten. Maar hij bleef beschikbaar voor adviezen, ook vaak ongevraagde, en bleef bijdragen leveren aan Stripschrift. Hij was aanwezig bij alle grote evenementen, zoals onlangs nog bij de opening van de Toondertentoonstelling in Teylers Museum in Haarlem. Hij liet daar aan zijn bekenden het geexposeerde unieke Tom Poes-beeldje zien, dat al vele jaren zijn trapleuning sierde.

Die tentoonstelling was niet alleen een eerbetoon aan Marten Toonder en de medewerkers, maar ook aan P.Hans Frankfurther, die dertig jaar geleden de aanzet gaf tot de erkenning van de strip als volwassen kunstvorm.

Cor Nijmeijer

SIN CITY
door Olav Beemer

Drie jaar geleden kreeg de redactie van *Stripschrift* - door een gelukkige samenloop van omstandigheden - de rechten in handen voor publicatie van een aantal korte verhalen van bekende tekenaars uit de Dark Horse-stal. Het ging onder anderen om John Byrne, Frank Miller, Paul Chadwick, Arthur Adams, Dave Gibbons en Mike Mignola. In nummer 276 (december 1994) publiceerden we reeds de strips *Hellboy* (Byrne/Mignola) en *Monkeyman en O'Brien* (Adams) en in nummer 291 (juli 1996) *Martha Washington* (Miller/Gibbons). Deze keer een strip van Frank Miller, maar eerst even een korte introductie van de maker ...

Frank Miller

Voor Frank Miller betekende het jaar 1986 het jaar waarin zijn naam definitief in alle geheugens van de comiclezers werd gegrift. Voor DC Comics schreef hij in dat jaar het beroemde *The Return of the Dark Knight*, een verhaal waarmee hij DC's oudste held - Batman - nieuw leven heeft ingeblazen en waardoor zijn reputatie hem sindsdien is vooruit blijven snellen. Sinds 1993 werkt Miller voor de zogenaamde Legend-imprint van Dark Horse Comics, waar hij zijn eigen serie *Sin City* in mini-serievorm uitgeeft. Miller schrijft en tekent alles zelf en heeft sinds *Sin City* zijn stijl drastisch veranderd om zo een welhaast filmachtig zwart/wit-effect te verkrijgen. Millers eigenzinnige visie op de comic-industrie zorgt er overigens voor dat hij geregeld in het nieuws komt met stevige uitspraken.

FRANK MILLER'S
SIN CITY
DE WIND LAAT HAAR TRILLEN ALS EEN LAATSTE BLAD AAN EEN DODE BOOM.
IK LAAT HAAR MIJN VOETSTAPPEN HOREN. ZE VERSTART MAAR VOOR HEEL EVEN.
"DE KLANT IS ALTIJD KONING"
ZIN IN EEN SIGARET?
JA, GRAAG.
VERVEEL JIJ JE DAAR BINNEN NET ZO ERG ALS IK?

IK BEN HIER NIET VOOR HET FEESTJE GEKOMEN. IK BEN HIER VANWEGE JOU. IK LOOP AL DAGEN ACHTER JE AAN, JE BENT ALLES DAT EEN MAN OOIT WIL.
HET IS NIET ALLEEN JE GEZICHT, JE FIGUUR OF JE STEM. HET ZIJN JE OGEN. DE DINGEN DIE IK IN JE OGEN ZIE.
EN WAT ZIE JE DAN IN MIJN OGEN?
IK ZIE EEN GEKKE KALMTE. JE BENT HET OP DE VLUCHT ZIJN ZIEK. JE WILT NU EINDELIJK VREDE MET JOUW LOT HEBBEN.
MAAR JE WILT DAT NIET ALLEEN DOEN.
NEE, IK WIL DAT NIET IN MIJN EENTJE.

HET GAAT HARDER WAAIEN.
ZE IS ZACHT EN WARM EN BIJNA GEWICHTLOOS. HAAR PARFUM IS EEN BELOFTE DIE TRANEN IN MIJN OGEN BRENGT.
IK ZEG HAAR DAT ALLES IN ORDE KOMT. DAT IK HAAR ZAL REDDEN VAN HET-GEEN WAARVOOR ZE BANG IS EN DAT IK HAAR MEE ZAL NEMEN.
IK ZEG DAT IK VAN 'R HOUD.
DE GELUIDDEMPER VERANDERT HET PISTOOLSCHOT IN GEFLUISTER.
IK HOUD HAAR VAST TOT DAT 'T VOORBIJ IS.
IK ZAL NOOIT WETEN WAAROM ZE OP DE VLUCHT WAS.
MORGEN GA IK DE CHEQUE VER-ZILVEREN.
EINDE

VERTALING OLAV BEEMER • LETTERING RUDY VROOMAN

Diamond koopt Capital

Zoals in de vorige aflevering van Stars & Strips reeds werd aangekaart, rommelt het een beetje in de comic-wereld. En dan met name op het distributie-vlak, waar ruim een jaar geleden zoveel om te doen is geweest toen Marvel haar distributie exclusief door Heroes World liet regelen en vele andere uitgeverijen volgden met een exclusief contract met Diamond. De laatste tijd kwamen er steeds meer geluiden op dat het met de concurrent van Diamond - Capital - wel heel erg slecht ging en uiteindelijk is onlangs dan het grote nieuws aan het publiek bekend gemaakt.

Steve Geppi, president van Diamond Comic Distributors en de medeoprichters van Capital City Distribution – *Milton Griepp* en *John Davis* – hebben een overeenkomst gesloten waarbij Diamond bepaalde delen van Capitals onderneming zal overnemen en waarbij Diamond de distributie geheel overneemt. Kortom, Diamond koopt Capital en allebei de partijen vertellen het verhaal op zó'n manier dat het lijkt of alles

Diamond koopt concurrent Capital.

rozegeur en maneschijn is. Echter, een beetje toeschouwer met een scherpe geest heeft toch al snel door dat deze overname voor Capital de enige mogelijkheid was om in de toekomst niet failliet te gaan. Door zich te laten overnemen door Diamond kunnen eventuele schulden nog snel worden verrekend en deelt Capital uiteindelijk mee in de marktmacht van haar voormalig concurrent. Als je de vijand niet kunt verslaan, werk je met ze samen – dat is iets dat Capital-voormannen Griepp en Davis gedacht moeten hebben toen ze hun slinkende marktaandeel onder ogen kregen.

Door deze overname is er meteen technisch gezien geen sprake meer van exclusieve distributie-contracten

Batman: The Long Halloween

zoals die het afgelopen jaar hebben bestaan. Alleen Marvel-comics blijven nog exclusief via Heroes World verkrijgbaar, maar alle andere uitgeverijen zijn in één klap op Diamond aangewezen.

Strikt genomen, was de overname van Capital door Diamond niet geheel onvoorspelbaar. Toen vorig jaar bekend werd dat alle grote uitgeverijen de voorkeur aan een exclusief contract met Diamond gaven, boven een contract met Capital, kon op een handjevol vingers worden nageteld dat Diamond een zeer grote meerderheid van de comicbestellingen binnen zou slepen terwijl Capital het moest doen met een paar kleine en veelal minder populaire uitgeverijen. Geheel volgens de regels van monopolie-vorming zou het daarna niet moeilijk voor Diamond moeten zijn het leeuwendeel van de markt voor zich op te eisen. Bovendien werd tijdens de comic-conventie van San Diego dit jaar menig discussie tussen werknemers van Diamond waargenomen waaruit opgemaakt kon worden dat Capital grote problemen als donderwolken boven zich zag hangen. Alles bij elkaar opgeteld was dit de enige mogelijkheid. Een overname waarbij Diamond de distributie van alle niet-Marvelcomics geheel voor zich opeist.

Eén van de gevolgen van het bovenstaande is, dat we nu een bestelgids minder hoeven door te spitten op zoek naar nieuwe comics, maar het staat vast dat er naast dit voordeel nog wel enige nadelen de kop zullen opsteken. Zonder distributie komen er geen comics in de winkel en als er bij die distributie welhaast een monopolie ontstaat, ligt alle macht bij de monopolist. En dat kan minder gezellige gevolgen met zich meebrengen.

Nieuwe series

Het zal wel aan de tijd van het jaar liggen, maar het is opvallend hoeveel nieuwe series er op stapel staan bij de verschillende uitgeverijen. Om te beginnen gooit Acclaim Comics er een handjevol nieuwe series tegenaan. In een uiterste poging om nog iets van de oude glorie te laten herleven, heeft Acclaims nieuwe hoofdredacteur – *Fabian Nicieza* – een paar van de bekendste en populairste makers aangetrokken om een paar nieuwe series te gaan produceren. Een greep uit de grote Acclaim-hoed laat ons zien dat bij voorbeeld *Mark Waid* (de man achter DC's Kingdom Come) en *Brian Augustyn* zijn ingehuurd om de serie X-O Manowar nieuw leven in te blazen. *Garth Ennis* en *Jamie Delano*, allebei berucht om hun intrigerende maar vreemde werk voor DC/Vertigo, zullen de serie Shadowman voorlopig voor hun rekening nemen en niemand minder dan *Kurt Busiek* (van Marvels en Astro City) pakt de schrijverspen op voor Ninjak. Nicieza zelf zal vervolgens Turok een grondige restauratie laten ondergaan en *Tom Peyer* (ook al een schrijver voor DC) gaat de futuristische serie Magnus onder zijn hoede nemen.

Alle series beginnen gewoon weer bij nummer 1 en zoals het er nu naar uitziet zal de continuïteit die in de oude Valiant-series in de loop der jaren is opgebouwd, niet geheel meer worden meegenomen in deze nieuwe series, zodat iedere willekeurige lezer zonder problemen de nieuwe verhalen kan begrijpen. Hoewel Nicieza dit aspect van de nieuwe Acclaim-comics doet voorkomen als een onmiskenbaar pluspunt, is het ook te beschouwen als een bekentenis. Een bekentenis dat ze

door
OLAV BEEMER

bij Acclaim de wanhoop nabij zijn en dat als dit mocht mislukken, ze het niet meer zien zitten. De tijd zal het uitwijzen. Als de grote namen er niet in slagen de nieuwe series interessant en enerverend te maken, en als diezelfde namen na een maand of drie het reeds voor gezien houden, ziet het er niet best uit.

DC vindt het overduidelijk ook weer eens tijd voor wat nieuwe series. Beter gezegd: mini-series, wat in een tumultueuze tijd als deze altijd verstandig is. Zo staat voor oktober het eerste deel van Batman: The Long Halloween gepland. Deze dertiendelige mini-serie wordt gemaakt door *Jeph Loeb* en *Tim Sale*, het team dat in het verleden reeds eerder een paar zeer interessante en ijzersterke verhalen met Batman in de hoofdrol heeft geproduceerd. De serie verhaalt over Batmans vroegere jaren, waarin gastrollen te vinden zijn voor Catwoman, the Joker, the Riddler, Poison Ivy en enkele anderen, terwijl op de achtergrond een mysterieuze seriemoordenaar rondsluipt. Het eerste en het laatste deel van de mini-serie zullen worden

Star Trek nu bij Paramount comics.

gepubliceerd als Prestige Formatedities, terwijl de tussenliggende elf delen gewoon als standaard DC-comics zullen worden uitgebracht.

Naast dit ambitieuze project staat ook nog een nieuwe samenwerking met Marvel Comics op stapel, onder de naam DC/Marvel: All Access. Deze vierdelige mini-serie teert

Links, X-O Manowar is terug. *Rechts, All Access* verbindt weer DC en Marvel.

Nieuwe *Star Trek*-series, vanaf oktober bij Paramount.

overduidelijk verder op het succes van de crossovers tussen beide uitgeverijen van enkele maanden geleden en de daaruit voortvloeiende Amalgam-deeltjes. De hoofdrol gaat naar de mysterieuze Access, een kosmische sleutel tussen het DC- en het Marvel-universum, en opnieuw dreigen beide universums samen te smelten. Schrijver *Ron Marz* (bekend van Silver Surfer en Green Lantern) zal samen met het tekenaarsteam *Jackson Guice* en *Josef Rubinstein* deze nieuwe mini-serie produceren, waarvan het eerste deel in oktober in de winkels zal liggen.

Ten slotte maakte DC onlangs bekend dat er twee crossovers tussen DC-helden en Image-helden in de startblokken staan. Gen13/Batman en JLA/WildCATs zijn de twee titels, waarvan de eerste zal worden gemaakt door *Brandon Choi*, *J. Scott Campbell* en *Alex Garner* (het gebruikelijke Gen13-team) en de tweede voor rekening komt van *Grant Morrison*, *Howard Poster* en *John Dell* (het team dat de nieuwe JLA-serie heeft gecreëerd). Commercieel? Dat dachten wij nu ook.

To boldly go!!

Onder het Paramount Comics-logo brengt Marvel dezer dagen een wel zeer verrassende en onverwachte crossover uit tussen de X-men en Star Trek, hetgeen meteen een startschot is voor een nieuwe lijn van Star Trek-comics. Met name de crossover Star Trek/X-Men trekt de aandacht vanwege het team dat heeft getekend voor deze one-shot. Schrijver *Scott Lobdell* staat al jaren bekend vanwege zijn altijd goede werk voor series als Generation X en Uncanny X-Men, terwijl tekenaar *Marc Silvestri* vroeger bij Marvel, later bij Image en nu bij zijn eigen Top Cow furore heeft gemaakt met series als Uncanny X-Men en Cyberforce. Deze vierenzestig pagina's tellende comic is een vreemde gewaarwording. Star Trek-helden die zij-aan-zij werken met de X-Men? Een vreemdere combinatie is bijna onmogelijk.

Naast deze crossover start Paramount Comics daarna met nieuwe Star Trek-series als Star Trek: Voyager, Star Trek: Deep Space Nine, Star Trek: Unlimited en Star Trek: Starfleet Academy. Dit alles zal in oktober op de schappen verschijnen, terwijl later nog Star Trek: The Early Voyages zal worden gepubliceerd. Gezien de mateloze populariteit in Amerika van alles wat met Star Trek heeft te maken, is dit een zeer lucratieve zet van Marvel. Ook in Nederland krijgt Star Trek meer en meer voet aan de grond, met zowel The Next Generation, Deep Space Nine en Voyager op de televisie, dus het succes van deze series kan bijna niet uitblijven. Slimme marketing-jongens, daar bij Marvel.

Koeien en comics

Enkele maanden geleden werd bekend gemaakt dat *Marc Silvestri*'s (bekend van Cyberforce) eigen studio Top Cow zich los zou gaan maken van Image Comics. In oktober is het dan eindelijk zover en die maand is meteen maar tot Witchblade-maand gebombardeerd. Witchblade is zo langzamerhand de populairste serie van Silvestri's studio, dus het is niet vreemd dat er gebundelde edities van oude nummers, herdrukken, een nieuwe Tales of the Witchblade-serie en een nieuw nummer van de reguliere serie op het programma staan. Het onafhankelijke Top Cow staat bekend om het leveren van comics met een kwaliteit die hoger is dan de gemiddelde Image-comic en zeker de serie The Darkness, die binnenkort zal verschijnen, belooft veel. Is alles gebakken lucht en gaat Silvestri op zijn gezicht, of zet hij een trend die wellicht meerdere leden van het originele Image-team zullen gaan volgen?

strips, comics, games, curiosa
Yendor
Korte Hoogstraat 16
3011 GL Rotterdam
tel. 010 433 17 10
fax. 010 411 38 54

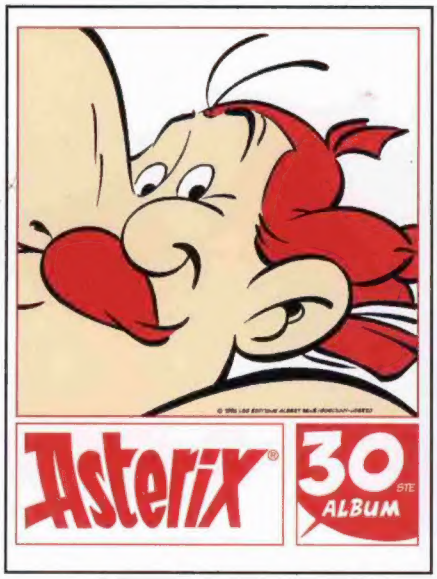

DIT ZIJN DE HOOGTE PUNTEN VAN STRIPJAAR 1996

De zaak Francis Blake is een nieuw avontuur van Blake en Mortimer.
Scenario Jean van Hamme, tekeningen Ted Benoit.
Verschijnt 21 september.

Het dertigste album van Asterix verschijnt 10 oktober.

Distributie betapress